LETO XI. ŠT. 42 (524) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 9. NOVEMBRA 2006

NOVI GLAS

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.a. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, DCB (Padova)
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE PADOVA - ITALY

CENA 1 EVRO

www.noviglas.it

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Uvodnik

Danijel Devetak

Jajce danes ali kokoš jutri?

Že nekaj let si v zahodnem svetu utira pot misel, da so parlamentarna politična predstavništva - taka, kakršna pač poznamo - nepopolna, okrnjena. Dobršen del državljanov namreč nima volilne pravice, torej: nima glasu, nima teže. To so... mladoletniki! Nič novega, boste rekli. In imate prav. Toda posledice tako zasnovane družbene strukture, ki začenja pokati po šivih, se zdijo hujše, kot so si verjetno mislili v preteklosti. Šepet novega, revolucionarnega vetra, ki želi dati sodobnemu svetu pravičnejši obraz, postaja v zadnjih mesecih vse glasnejši. Razmislek o "demokratični utopiji", po kateri bi moral imeti vsak posameznik svoj glas pri soodločanju o prihodnosti družbe, spodbujajo v Italiji nekatera vseučilišča, kot prva med njimi milanska univerza La Cattolica, krščanska delavska združenja in druge stvarnosti, ki se zavedajo, da prihodnost ljudstva oz. države sloni na otrocih. V Avstriji in Nemčiji o tem že razpravljajo na institucionalni ravni, pri nas pa na posvetih... Zamisel ni nova, saj jo je že leta 1848 utemeljeval teolog, filozof in pravnik Antonio Rosmini, ko je predlagal, da bi imel družinski oče, poleg svojega, po en glas za vsakega družinskega člana, ki ga mora preživljati. Dejstvo, da mladoletniki nimajo volilne pravice, ker niso sposobni imeti svojega političnega stališča, je splošno priznano. Če pa to - na videz logično - trditev postavimo pod drobnogled, bomo kaj kmalu spoznali meje in krivičnost takega sistema, ki ovira daljnoviden družbeni napredek. Sodobna družba ni narejena po meri družine in - še manj - otrok. Okrog sebe dihamo zrak, ki ni naklonjen življenju (splav, kontracepcijska sredstva, istospolne partnerske zveze...), temveč spodbuja potrošniško in hedonistično pojmovanje življenja (uživaj za vsako ceno!); kdor se povzpne do političnega stolčka, pa največkrat nima kaj dosti posluha za ekonomske težave, ki pestijo družine z več otroki, o katerih meni, da so sad "osebnih izbir". Zato ni čudno, da je rodnost v zadnjih desetletjih strmoglavo padla. Naši dedje so imeli tudi po deset bratov in sester; v 60. letih prejšnjega stoletja sta imela v Italiji kar dva milijona družin po vsaj štiri otroke, po ljudskem štetju iz leta 2001 je bilo takih družin 300 tisoč, leta 2005 samo še 185 tisoč. Državni statistični zavod Istat ugotavlja, da leta 2015 (torej ne v daljni prihodnosti, ampak... pojutrišnjem) v Italiji ne bo več niti ene družine, ki bi podarila življenje četrtemu otroku... Volilno telo se je v zadnjih 50 letih krepko spremenilo. Nekdaj so večino volilcev predstavljali matere in očetje, ki so imeli občutek za solidarnost in daljnoročen razvoj skupnosti, danes pa neporočeni, samski in ostareli, ki jim gre v prvi vrsti za potešitev osebnih, zdajšnjih potreb. Zato volilne izbire tistih, ki vzgajajo mladi rod in s tem jamčijo prihodnost narodne oz. državne skupnosti, pomenijo vedno manj. O prihodnosti odločajo vedno bolj tisti, ki je ne bodo dočakali, in vedno manj tisti, ki morajo stiskati zobe, če hočejo zadostiti najosnovnejšim potrebam otrok. Je pomembnejše imeti jajce danes ali kokoš jutri? Zakaj mora imeti družina s tremi, štirimi ali več mladoletnimi otroki isto volilno težo kot dva samska državljana? Gre za to: če smo prepričani, da so otroci "zasebna družinska izbira" (kot npr. nakup avtomobila...), naj si starši, dokler ne obupajo, še naprej pomagajo sami; če pa verjamemo, da so otroci nepogrešljiv vir oz. dar za prihodnost vse družbe, bi bilo pravično jim priznati pravico, da bi bili primerno - prek staršev - politično zastopani.

Foto DPD

Aktualno

Izvolite denar

Že nekaj tednov se po slovenskih mestih in vaseh bohotijo predvolilni plakati z nasmejanimi, sproščenimi obrazi, ki se občanom predstavljajo kot kandidati za župane. Nekako tako, kot je bilo pred meseci v Italiji: isti veseli, prijazni obrazi, isti nasmehi, isti topli, obetajoči pogledi, pa še morje v ozadju, ali Kras, ali kolo zraven, pa nogometna žoga. Še nekaj let bomo verjetno morali počakati, pa si bomo, zraven prijaznih, prijateljskih nasmehov, lahko ogledali še blesteči osebni avto, katerega lastnik kandidira. Tako bomo lahko izbirali ne samo med lepo zunanjostjo, temveč tudi med prestižnimi štirikolesniki. Nekako tako, kot da bi izbirali med bogato obloženimi policami trgovskih centrov in veleblagovnic. No, pa saj v resnici tudi izbiramo, saj marsikateri kandidat na tej ali oni strani meje postavlja ali je postavljal na prednostno listo svojega programa izgradnjo lepega, velikega nakupovalnega središča.

Spomin na volilno kampanjo, kakršna je bila v moji mladosti, že medli, nekaj prizorov in slik iz teh časov, pa je še vedno živih. Tedaj smo govorili o razrednem boju, o pravici do študija, o reformi šole in univerze, o delavskih pravicah, o enakopravnosti ženske v družbi, volilni plakati pa so bili na dolgo in na široko popisani z načrti in idejami, predvolilni govori so dolgo v noč odmevali na ulicah in trgih, ljudje so tedaj zahtevali konkretne besede, o katerih so potem razpravljali doma, ob večerji in v gostilni, ob kozarcu vina.

Družba pa se je z leti spremenila. Konec je dolgega razrednega boja in obdobja, ko je kapitalizem moral polagati račune socialističnim idejam, konec je hladne vojne in napetosti, ki so jo spremljale. Komunizem so pokopale lastne laži, lastno nasilje in privilegiji tistih, ki so na oblasti kopičili denar pod krinko enakopravnosti. Neo -liberalistične ideje so si utrle pot v razvitem delu naše globalizirane zemeljske oble in rodila se je današnja družba: družba, ki sloni na potrošništvu.

Ko poslušamo predvolilne obljube, opazimo, da je v njih malo prostora za stisko ostarelih, ki največkrat živijo v popolni osamljenosti, umirajo sami in so prepogostokrat deležni vse premalo skrbi in pozornosti bodisi s strani socialnih ustanov, bodisi s strani svojcev. Slednji imajo zanje premalo časa, saj služba od njih zahteva vsak dan večjo požrtvovalnost: napredovali bi radi, sanjajo o svoji osebni zgodbi o uspehu. Prav tako zmanjkuje staršem časa za lastne otroke. Italijanski očetje posvečajo lastnim sinovom in hčeram manj časa kot vsi njihovi evropski sovrstniki, celo nekaj manj kot četrt ure dnevno. Starši so prezaposleni, domov prihajajo utrujeni, še pri večerji ni časa za razgovor in problemi otrok in mladostnikov ostajajo globoko v duši, kjer težijo in bolijo.

V Sloveniji je ravno v teh dneh dokončno spodletel poskus nedeljskega zaprtja trgovin: ljudska volja na referendumu je sicer pokazala, da bi navadni smrtniki preživeli tudi brez nedeljskega nakupovanja, prevladal pa je interes kapitala. In za nekaj več drobiža v zameno za praznično delo, so očetje in matere izgubili nedeljo z otroki, kosilo pri starih starših, izlet v naravo, tih družinski popoldan. Ampak ne samo oni: tudi tisti, ki bodo ob nedeljah kot pridne mravljice potiskali naložene vozičke med policami, niso na boljšem. Tudi njihovi otroci bodo vsak dan bolj sami, tudi njihovi starši bodo umirali brez človeške bližine. Ampak kaj si hočemo: denar nam je potreben, vsak dan ga potrebujemo več, da lahko kupujemo vse, kar nam ponujajo od vsepovsod: na televiziji, po pošti, v katalogih, ki jih prejemamo na dom, na spletu, v trgovinah. Pa še sosed ima in prijatelj ima, kako bi bili mi brez!

Morda bi morali na številnih lepih volilnih plakatih v Italiji, v Sloveniji in po vsej Evropi, napisati tudi to: pustite gore, ljudje, pustite družine in pustite cerkve in templje! Pojdite in nakupujte, delajte in trošite, kajti od ljubezni, od molitev, od čistega gorskega zraka, od nasmejanih otrok in stiska človeške roke, naša lepa sodobna družba ne bo imela nobenih koristi.

Vsakič, ko prebiram o volilnih soočenjih, pa v resnici mislim, da socialnih problemov ni več. O njih namreč malokdo govori, kot malokdo govori o problemih okolja, ki je nasičeno z blagovnimi središči, prepolno ljudi, ki se v dolgih avtomobilskih kolonah peljejo iz ene trgovine v drugo, in zvrhano vseh tistih odpadkov, ki se vsak dan kopičijo ob robu naših velikih mest. Mnogo je na teh velikih odlagališčih predmetov, ki so za nas popolnoma odslužili, nekje v Afriki ali Aziji pa bi bili marsikomu še kako nujni in dobrodošli. Pa nič za to, mi imamo nove stvari, oni pa si bodo že nekako pomagali.

/ stran 15

Suzi Pertot

Maša zadušnica za Simona Gregorčiča

Natanko sto let po pogrebni maši v cerkvi sv. Ignacija na goriškem Travniku bo **26. novembra ob 17. uri** v isti cerkvi MAŠA ZADUŠNICA ZA SIMONA GREGORČIČA. Spominsko slovesnost pripravljajo Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica, Zveza cerkvenih pevskih zborov Trst, Štandreški Dekanat ter Dekanija Nova Gorica in Dekanija Šempeter.

Pogovor

Prof. Aldo Rupel jasno govori o bližnjem zaprtju goriškega in čedajskega sedeža SLORI

3

Delegacijo RS je vodil dr. Marko Pavliha

Svečanost ob prazniku vseh svetih v Gonarsu

Tudi podpredsednik DZ RS Marko Pavliha se je na Vseh svetih dan udeležil svečanosti ob Dnevu spomina na mrtve v Gonarsu in v Gorici, kjer je prisotne tudi nagovoril in položil vence v taborišču v Gonarsu in pred spomenikom padlim borcem NOB v Gorici.

V Gonarsu je svečanost potekala ob kostnici, v kateri so shranjeni posmrtni ostanki več kot 400 umrlih Slovencev in Hrvatov v italijanskem fašističnem taborišču. Udeležili so se je predstavniki Hrvaške, Slovenije in domačini ter predstavniki raznih odporniških združenj, delegaciji SKGZ in SSO pa sta položili vence v imenu slovenske narodne skupnosti v Italiji.

Podpredsednik Državnega zbora Republike Slovenije dr. Marko Pavliha je v Gonarsu v svojem nagovoru podčrtal predvsem zavezo, ki jo imamo danes vsi v EU, da ohranimo svetel spomin na nedolžne žrtve fašističnega terorja in na vse, ki so darovali svoja življenja za našo svobodo in blagostanje. Dejal je, da moramo poznati danes preteklost zato, da bomo gradili boljše medsebojne odnose, še posebej Slovenci, Italijani in Hrvati. V svojem nagovoru je citiral Trstenjaka in pesnika Kocbeka, ki sta oba govorila o pomenu preteklosti in iskanja resnice v njej za boljše sedanje življenje in bolj svetel pogled v prihodnost. Dr. Marko Pavliha se je tudi zavzel za še boljše odnose med tremi narodi in za tako Evropo, v kateri se teror in trpljenje ne bi nikdar več ponovila.

Župan Gonarsa Ivan Cignola je v svojem nagovoru povedal, da je bila Italija tista, ki je okupirala današnjo Slovenijo in Hrvaško: "Resnica je, da so se med fašistično okupacijo Slovenije in Hrvaške dogajala plenjenja, pokoli, deportacije in tudi prepovedano je bilo uporabljati materin jezik."

"Spomniti se moramo, da je bila Italija tista, ki je vdrla in kasneje okupirala Jugoslavijo in ni bilo obratno!" je vzkliknil Cignola in dodal: "Gonars danes predstavlja kraj povezave in srečevanja med italijanskim, slovenskim in hrvaškim ljudstvom in vse tisto,kar se je zgodilo med drugo svetovno vojno, je danes del naše skupne zgodovine.," ki pa mora po njegovem mnenju združevati narode ob meji.

"Zavzemati se moramo, da bi italijanska vlada našla politično voljo, da bi sprejela poročilo italijansko-slovenske kulturno zgodovinske komisije o odnosih med Italijani in Slovenci med letoma 1880 in 1956, predvsem pa, da bi poskrbela, da se uresniči ideja o "romarski poti spomina" predsednikov Italije, Slovenije in Hrvaške v krajih tragedije; šlo bi za gesto izjemnega pomena med civilnimi in demokratičnimi državami."

Predsednik deželnega sveta Furlanije Julijske krajine Alesandro Tesini se je v svojem nagovoru ob kostnici v Gonarsu tudi zavzel za spravno dejanje predsednikov med seboj prijateljskih in sosedskih držav, ki pa naj sloni na poznavanju preteklosti, kot je tudi izpostavil dejstvo, da smo v Evropski uniji zato, ker smo njen del in ne moremo biti v njej samo napol, samo takrat, ko nam ugaja. Tudi Tesini se je v svojem nagovoru spomnil začetkov gradnje nove Evrope in se ob koncu zavzel za spravno srečanje treh predsednikov sosednjih držav, ki pa mora biti premišljeno dejanje, ki naj da novega zagona dobrososedskim in širše evropskim povezavam.

Na slovesnosti, ki so se je udeležili tudi nekateri preživeli taboriščniki, so spregovorili tudi hrvaški predstavniki, iz Slovenije pa so prišle delegacije borčevskih združenj ter predstavniki pobratene občine Vrhnika.

Dr. Marko Pavliha se je v spremstvu konzula RS v Trstu Božidarja Humarja po slovesnosti v Gonarsu podal v Gorico, kjer sta na tamkajšnjem pokopališču položila venec ob spomeniku padlih.

JUP

Srečanje SKGZ-SSO

Za delovanje paritetnega odbora

Prejšnji teden sta se v Gorici sestali obe tajništvi organizacij SKGZ in SSO, ki sta ju vodila predsednika Rudi Pavšič in Drago Štoka. Poleg njiju so se seje udeležili Janez Povše, Livij Valenčič, Marij Maver in Giorgio Banchig za SSO, medtem ko so SKGZ zastopali še Livio Semolič, Jure Kufersin, Jole Namor, Marino Marsič in Igor Gabrovec. Že uvodoma so zbrani poudarili pomembnost dogodka, ki ga predstavlja postavitev doprsnega kipa Simona Gregorčiča v osrednjem Ljudskem vrtu v središču Gorice. Tako kot je za časa Illyjeve uprave dobil svoje mesto v Trstu pesnik Srečko Kosovel, predstavlja tudi Gregorčičev kip nov dokaz odprtosti levosredinskih političnih sil. Očitno slednje lahko edine zagotavljajo razvoj mest v duhu čezmejnega povezovanja in evropskega poenotenja prostora.

Na dnevnem redu razprave obeh tajništev je bilo tudi vprašanje slovenskega glasbenega šolstva v FJK s posebno pozornostjo na goriško stvarnost, kjer še vedno delujeta dve ločeni glasbeni šoli. Tudi spričo nove finančne stiske bo potrebna celovita in poglobljena razprava, ki naj izpostavi možnosti povezovanja obeh glasbeno-pedagoških stvarnosti v logiki racionalnejšega koriščenja razpoložljivih finančnih sredstev in tudi kadrov. Slovensko stalno gledališče je začelo novo sezono s polnim delovnim zanosom in optimizmom ustanove, ki je znala reagirati na zelo težko stanje. V tem smislu gre posebej pohvaliti tudi prvi uspeh gledališke šole, ki je že pritegnila pozornost velikega števila mladih vseh treh pokrajin. Gre za velik človeški kapital, ki predstavlja odgovornost in investicijo za prihodnost, ki je nikakor ne gre podcenjevati.

Tajništvo SKGZ-SSO je pozitivno ocenilo postopek pospešenega obnavljanja paritetnega odbora in istočasno poudarilo potrebo po hitrem sprejetju seznama zaščitenih občin, ki ga je sestavil že odbor v prejšnji sestavi. V središču pozornosti vodstva obeh krovnih organizacij je bilo tudi vprašanje šolskega poslopja pri Sv. Ani, kjer gre sprejemati strateške odločitve v dogovoru z vsemi poklicanimi dejavniki. Obnovitev šole v predelu mesta, ki je pod udarom tudi z narodnega vidika, predstavlja pomembno odločitev, ki pa se mora nujno uokviriti v celovit načrt razvoja slovenskega šolstva na Tržaškem.

Ob zaključku skupnega zasedanja sta se tajništvi krovnih organizacij dogovorili, da se bo v drugi polovici novembra ponovno sestal tudi koordinacijski odbor SKGZ-SSO.

Na dnu ...

Ob razpravi o finančnem zakonu

Kdo je pil in kdo bo plačal?

Verjetno v nobeni evropski državi se okoli državnega proračuna ne vodijo tako neurejene in politično žolčne razprave kot v Italiji. Res je, da gre za temeljno razporeditev državnih prihodkov in izdatkov, od katerih so odvisna javna dela in storitve šolstva, uprave in zdravstva, in je zato prav, da državljani demokratično in kritično ocenjujejo predlagane rešitve. Vendar iz dosedanjega poteka zgolj polemičnih razprav si povprečni državljan ne more ustvariti kolikor toliko jasne slike o celotnem vprašanju. Vlada in njeni glavni ministri, pristojni za gospodarski in družbeni razvoj, so sicer prikazali glavne cilje, ki jih zasleduje predlagani finančni zakon za prihodnje leto (med temi izstopajo nujno znižanje državnega dolga iz prejšnjih let, davčna razbremenitev nižjih družbenih slojev in s tem povečanje njihove kupne moči, davčne olajšave za večja podjetja, da bi bila konkurenčna na mednarodnih tržiščih, kar je koristno za celotno gospodarstvo v državi), vendar nekatere poklicne kategorije, predvsem malih podjetij, obrtnikov in svobodnih poklicev in trgovcev s težavo sprejemajo potrebne žrtve za oživitev celotnega gospodarstva, in torej tudi njihovih podjetij in dejavnosti. Politiki iz vrst opozicijskih strank, razen nekaterih izjem, ne samo podpirajo proteste, temveč jih tudi sami spodbujajo. Prodijevi vladi kar počez očitajo, da se je tako rekoč spravila nad tako imenovane srednje sloje in samo od njih zahteva dodatna bremena. Ob tem seveda pozabljajo, v kakšnem stanju je prejšnja Berlusconijeva vlada pustila državne račune, ki jih mora sedanja vlada postopno urediti, kar odločno zahteva tudi sama Evropska unija. Skratka, lahko trdimo, da je dosedanja raven razprav oziroma bolje golih polemik na dokaj nizki stopnji, in najbolj glasni nasprotniki se izmikajo stvarnim alternativnim predlogom.

Najbolj glasni in demagoški kritiki finančnega zakona so predstavniki Berlusconijeve stranke Naprej Italija, ki so v veliki meri odgovorni za sedanje gospodarsko stanje države, saj so do včeraj bili na vladi. Po začetnem oklevanju je Berlusconijeva stranka izvedla nekaj protestnih zborovanj pod političnim geslom "Pošljimo Prodija domov". Pomenljivo je, da omenjenih protestnih shodov ne odobrava in se jih ne udeležuje sredinsko usmerjena UDC (Krščanska demokratična zveza), katere glavna predstavnika sta Casini in Cesa. Kot zanimivost naj omenimo protestno manifestacijo v Vicenzi, ki je znana trdnjava pristašev Severne lige. Na njej so kar sedemkrat zaporedoma po zvočnikih predvajali italijansko državno himno, kar je očitno vznemirilo prisotnega Bossija in njegove najožje sodelavce, ki so naslednjega dne polemično izjavili, da je Doma svobočin praktično konec, ker se Berlusconi ni posvetoval s Severno ligo pri sestavi skupnih popravkov k finančnemu zakonu.

Omenili smo že, da se sredinska UDC ne udeležuje pouličnih protestov, ki jih organizirata Naprej Italija in Nacionalno zavezništvo. Njen nekdanji tajnik Follini pa se je tudi formalno ločil od nje in s svojimi privrženci ustanovil lastno politično skupino z nazivom Sredinska Italija (Italia di mezzo), katere daljnoročni cilj je oblikovanje močne sredinske stranke.

Zadnje dni oktobra je predsednik vlade Prodi zbral na delovnem sestanku predstavnike vseh levosredinskih strank in ministre, na katerem so se dogovorili o skupnem stališču do razprave o finančnem zakonu v parlamentu. Vlada je medtem dosegla sporazum s sindikati in Zvezo industrijcev o znižanju davčnega bremena v zvezi s plačami delavcev. Poteka tudi dogovarjanje z drugimi poklicnimi združenji.

Medtem mnogi ugibajo, koliko časa bo trajala Prodijeva vlada glede na zelo pičlo večino, ki jo ima v senatu. Težka preizkušnja bo že glasovanje finančnega proračuna. Opozicija iz dneva v dan zaostruje svoje nasprotovanje vladi. Izkušeni poznavalci razmer v parlamentu so prepričani, da bo vlada prestala to in še druge preizkušnje in da bo trajala še vsaj dve leti. To prepričanje utemeljujejo z okoliščino, da je to v interesu številnih parlamentarcev, ki želijo pridobiti pravico do vsaj minimalne parlamentarne pokojnine, ki ni tako skromna. Padcu vlade bi namreč sledila razpustitev parlamenta in nove volitve, na katerih pa mnogi sedanji parlamentarci tvegajo, da ne bodo ponovno izvoljeni ali jih stranke ne bodo spet kandidirale.

Alojz Tul

Povejmo na glas

Sedanje sožitje ne zadostuje

Povod pričujočemu razmišljanju so napetosti, ki so se pojavile v Sloveniji v odnosu do Romov, se pravi v odnosu do manjštevilnega, predvsem pa drugačnega prebivalstva. Pojav je presenetljiv le na videz, seveda ne zaradi tu pa tam izraženega prepričanja, da je Slovenija do svojih manjšin prav tako nepravična, kot so mnogi drugi. Incidenti z Romi namreč niso strela z jasnega, in sicer zaradi vse bolj verjetne možnosti, da gre za dogajanje širših in nemara kar globalnih razsežnosti, ob katerih se velja resno zamisliti. Resno se velja zamisliti ob domnevi, da do sedaj uresničeno sožitje med večinskimi narodi in njihovimi manjšinami, predvsem pa priseljenci, več ne zadostuje in ga je nujno dvigniti na višjo in bolj kakovostno raven.

Svet se spreminja vse hitreje in zadobiva novo podobo, pri čemer večina izvedencev priznava, da ni mogoče napovedati, kakšna bo ta podoba in kdaj se bo dokončno zarisala. Vse se premika, razviti svet želi utrditi svoje prvenstvo, toda prav tako imajo dosego enakih ali vsaj podobnih ekonomskih dosežkov v mislih prihajajoče nove velesile. Pri tem pa odgovarjajoči prostor in pomen zase zahtevajo tudi manj razviti, manjši, drugačni - in teh drugačnih sploh ni tako malo -, ki imajo občutek, da jim je priznana manjša oziroma premajhna veljava. Enak prostor upravičeno zahtevajo vsi in v tem smislu nova podoba sveta ni le zunanje, ampak tudi notranje narave. In v luči tega dogajanja se vse bolj kaže, da je sedanje sobivanje večin ter takšnih in drugačnih manjšin nujno dvigniti na višjo raven. To velja tako za Rome v Sloveniji oziroma za Slovenijo, to se je na dramatičen način pokazalo ob napadu na podzemsko železnico v Londonu, ki so ga izvedli v Veliki Britaniji rojeni sinovi priseljencev. V veliko osuplost se je tedaj pokazalo, kako se priseljenske manjšine niso vrasle v večino, čeprav se je zdelo ravno obratno, in kako so "tujci" ostali "tujci". Seveda pa je veliko vprašanje, kako višjo raven sožitja uresničiti: s popolno integracijo vseh, ki so drugačni? Z dopuščanjem njihovih življenjskih, kulturnih in verskih navad? Je to v primeru islama sploh izvedljivo? Žal obstaja na globalni ravni zelo slab primer reševanja problema, saj so islamski fundamentalisti napadli s silo, čemur se je odločni del razvitega sveta odzval na enak način. Znotraj zmernega razmišljanja pa je vsekakor mogoče ubrati drugo pot, ker smo z drugačnimi in različnimi v svojem vsakdanjem življenju dobesedno prepleteni. Samo v Italiji je tri milijone zakonitih priseljencev, med katerimi je vsak tretji musliman. V državnem merilu je priseljencev za 5,2% prebivalstva, v Furlaniji Julijski krajini celo za 6,9%, v Milanu in Rimu je priseljenec vsaka deseta oseba. Multikulturnost zaradi sedanjih kratkih stikov zagotovo ni propadla, kot zatrjujejo zagovorniki trdih prijemov, pač pa takšna, kot je danes, vsekakor ne zadošča več. Na nas je, da vanjo zares verjamemo in jo okrepimo.

Janez Povše

POGOVOR Aldo Rupel

Zakaj se ukinjata sedeža SLORI-ja v Gorici in Čedadu?

Že ko sem stopil na dvorišče lepega KB centra, kjer (za zdaj še) ima sedež Slovenski raziskovalni inštitut v Gorici (SLORI), sem bil neprijetno presenečen, ko sem na oknu zagledal napis "Odprto do decembra 2006". Dovolj zgovorno in obenem tudi zelo zaskrbljujoče. Prof. Aldo Rupel, ki goriški del SLORI-ja vodi, je že nekajkrat v javnosti opozoril na nesprejemljivo dejstvo, da se sedeža SLORI-ja v Gorici in Čedadu ukinjata. Še posebej zato, ker sta ti dve ustanovi v Gorici in Čedadu izjemnega pomena za posredovanje med uporabniki in raziskovalci. Nobena skrivnost namreč ni, da sta tako prof. Aldo Rupel kot Riccardo Rutar, če omenim samo njiju kot vodji izpostav, vedno na voljo, ko gre za posredovanje podatkov, da niti ne omenim dejstva, kolikokrat sta slovenskim in ne samo slovenskim ljudem predstavljala stvarnost Goriške in Beneške Slovenije, znanstveno in obenem razumljivo.

Prof. Rupla najdem za delovno mizo sredi zadnjih publikacij, ki jih je goriški SLORI izdal, in opozorim ga, da me je neprijetno presenetil rdeči napis. Ironično se nasmehne in mi pove, da je bil zraven tudi Ungarettijev verz: "Tako nam je kot listu jeseni na drevesu!".

Še bolj zgovorno in brez komentarja zato prof. Rupla naprosim, naj mi pove, kako je do sedanjega stanja sploh prišlo pri SLORI-ju.

Inštitut je zašel v treh desetletjih v drugo težjo finančno krizo pred dvema letoma. Tedaj smo začeli razmišljati o notranjih rezervah. Vedno sem zastopal načelo: vsi manj sredstev, a celoten kader ostane – kaj šele sedeži! Na goriškem sedežu smo krčili zadolžitve in urnike, prav tako v Čedadu – v Trstu pa ne. Rdeča števila so postala roza, toda med člani vodstva je vseeno prevladala zasnova o enem samem sedežu v Trstu, s katerega bi stregli celotnemu obmejnemu ozemlju v Italiji. Na občnem zboru se je zalomilo, ker so blagajniški izračuni pokazali, da bo SLORI do konca leta v suficitu za 9.000 evrov ob dejavnosti vseh sedežev, kljub temu pa je prisotno članstvo izglasovalo zaprtje sedežev v Gorici in Čedadu in ukinitev podpore središču Planika v Kanalski dolini, ob vzdržanju seveda štirih članov iz Gorice, Čedada in Kanalske doline.

Pa vendar iz lastne izkušnje lahko povem, da je goriški SLORI živo vraščen v našo stvarnost in se njegovih uslug poslužujemo domala vsi, ki delamo za našo stvarnost na terenu...

Lepo bi bilo, da bi se javno oglasili vsi tisti, ki smo jih na ozemlju servisirali za najrazličnejše potrebe in vedo, da bo goriški sedež po sv. Štefanu usahnil. Potem so tu goste niti z Novo Gorico in z nekaterimi italijanskimi družbenimi nišami. Na osebni ravni (vsi pač ne pišejo pisem uredništvu) se zanimanje teh krogov kaže z enostavnima vprašanjema: Kdo bo vse to nadomestil? Kateri bo tisti urad, ki bo v nekaj minutah, največ v dveh dneh postregel z najrazličnejšimi podatki, napotki, posredovanji, mentorskimi nasveti in bibliografskimi viri? Odgovarjam jim, da to napovedno zagotavlja tržaški sedež. Informacijski center v Trgovskem domu je namreč še daleč za obzorjem.

Ko ste pisali pred časom, da denar ni problem, ste zelo slikovito povedali, da sami niste socialni problem, da stane šef goriškega SLORI-ja manj kot snažilka, kje je torej problem?

Denar je vedno problem, a se uokvirja v približno 17.000 evrih, kolikor stane goriški sedež, in v 3.800 evrih, kolikor stane čedajski sedež (plus telefoni, a te bodo itak odslej morali uporabljati pogosteje v Trstu), kajti iz dopisov v septembru izhaja, da bosta edini redno zaposleni osebi iz Gorice in Čedada hodili v službo na tržaški sedež in ju ne bodo odpustili. O sebi ne govorim – naj govorijo dejstva. Raje postavim retorično vprašanje, ali so državno-deželna sredstva namenjena le Tržaški pokrajini?! Obljuba, da bodo iz Trsta krili celotno ozemlje, samo potrjuje dejstvo, da bodo sredstva še bolj osredotočena na enem kraju, iz katerega bodo odločali kdaj in koga kadrovati: če doslej ni Inštitut kadroval raziskovalcev v Gorici kljub prisotnosti sedeža, sledi posledica, da... če pa že je nekatere, jih je nepovezano s tem sedežem.

Med ljudmi še vedno vlada prepričanje, da obeh sedežev ne bodo zaprli, tudi zato ne, ker sta preveč pomembna za vse nas, a kaže, da ni tako.

Razlika v primerjavi z drugimi kriznimi situacijami je naslednja: ko je prišlo do težav, je določena ustanova branila svojo raven dejavnosti ne glede na teritorialno razporeditev – to so primeri Primorskega dnevnika, Glasbene matice, Narodne in študijske knjižnice. Prišlo je do začasnega "obubožanja", tu pa tam je kdo ostal doma, toda krovne organizacije in "odgovorni dejavniki" v Sloveniji in Italiji so se morali ukvarjati z iskanjem rešitev. V primeru SLORI-ja pa je prišlo do reza znotraj Inštituta in ni bilo ne krovnim, ne konzulatu, kaj šele Uradu v Ljubljani ali slovenskim deželnim svetnikom potrebno gristi tega kislega jabolka, kljub določeni skrbi in (delnemu) zanimanju. Zakaj pa bi se ukvarjali in vmešavali v notranje zadeve neke ustanove, ko pa te avtonomno odločajo? No, tudi to je značilno, da nisem v vsem tem času prejel niti enega telefonskega klica s strani nobenega deželnega svetnika, kaj šele, da bi kdo potrkal na vrata... Očitno se premikajo v drugačnih dimenzijah in je to eno izmed sporočil, ki jih je potrebno vzeti na znanje. Vsa čast pa Goriški pokrajini in Goriški občini, ki sta preko slovenskih odbornikov in funkcionarjev letos posredovali nekaj naročil (v vrednosti 34.000 evrov) v dokaz življenjskosti in - zakaj pa ne? - kakovosti naše ponudbe.

Če denar ni problem, je morda tu zadaj "tržaški sindrom", kot bi sam poimenoval problem Tržačanov, ki mislijo, da se mora vse in vedno zgoditi in vrteti samo okrog Trsta?

S kolegom Ruttarjem se sprašujeva in na to sva ves čas v zadnjem letu in pol opozarjala, kako, koliko časa bo trajalo in koliko denarja bo stalo vsakršno sondiranje, povpraševanje ali anketiranje, vodeno iz Trsta v izvedbi običajno zelo mladih oseb, ki blage veze nimajo o povsem posebnih okoliščinah, ravnotežjih, napetostih in prijaznostih posoških in obnadiških stvarnostih? Neverjetno je, kako se miselno obzorje velikanske večine odgovornih oseb v Trstu ustavi pri Moščenicah, za Gorico pa naj se tovariši, gospodje, prijatelji ali kolegi kar zmenijo med sabo – brez vzvodov, brez sredstev, brez krogov odločanja. V veliko primerih je prav in pametno, da so vodstva naših struktur v Trstu, toda pod pogojem, da so v njih ljudje, ki mislijo deželno. Dogaja se, da Upravni sveti ali odbori najrazličnejših struktur po več let ne zasedajo v Gorici in njihovi člani ne vedo za točno lokacijo sedeža organizacije, ki jo upravljajo. Vse to lepo prenašajo na mlajše varovance, ki so marsikdaj zaprepaščeni, če se kdo takšnemu sistemu upre, in godrnjajo – ja, kaj si pa sploh mislijo ti v Gorici?!? V dolgih desetletjih sem bil v najrazličnejših odborih in upravah (le v gledališču nisem nikoli pomagal), od mladinskih do strokovnih, kulturnih in športnih, političnih in krovnih - anekdotike je za debelo knjigo. Toliko v vednost tistim, ki bi jih zasrbelo in bi hoteli oporekati tem izvajanjem.

Slišal sem, da so vam neutemeljeno očitali, da ste prosvetarski, kar je žalitev za nekoga, ki ima toliko znanstvenih objav in je obenem zares odličen posrednik med znanstvenimi raziskavami in javnostjo. Občutek imam, da bi nekateri še vedno radi živeli v slonokoščenih stolpih...

Osnovni načeli, ki sem se ju držal, narekujeta:

a) SLORI oskrbuje in zasleduje bazične raziskave, tehtne razprave in sondaže ter prvo pomoč v funkciji naše narodne skupnosti; tako piše v vseh listinah, tega so se držali trije ravnatelji – Šiškovič, Bratina in tudi Sussi do pred dvema letoma, ko sem bil opozorjen, da so nekatere moje poteze "prosvetne", usmerjene pač v tretjo postavko; v tem letu se je v tem smislu stopnjevala prava gonja proti obema – Ruttarju v Čedadu in meni;

b) vrata so bila na goriškem sedežu vedno odprta vsem: za dijaško prakso, za urejanje etnografskih besedil, ki so jih nato objavili v Štandrežu, Sovodnjah, Števerjanu..., za hitro jezikovno pomoč, za novogoriške novinarje, ki so si morali razbistriti stanje s podatki, izvori in posledicami dogajanj, za italijanske univerzitetne študente, ki so pripravljali "obmejne" diplomske naloge itd. itd. V povprečju vsake dve leti pa je izšla izvirna raziskava z jezikovnega, športnega, družbenega, šolskega, gospodarskega ali čezmejnega področja. Brez sedeža SLORI-ja v Gorici ne bi bilo nikoli bazičnih izdaj Krajevnega leksikona, Zemljevida ledinskih imen, reprezentančne monografije ob tisočletnici mesta, fotoarhiva s 3.000 posnetki. Res je – marsikaj od tega je bolj v pristojnosti kakšne druge ustanove, a kaj ko pa imajo vse svoj glavni sedež v Trstu in jim za Gorico "primanjkujejo sredstva in kadri"! Glede slonokoščenosti pa tole: goriški sedež je zadolžen za distribucijo vseh publikacij – 90% sem jih doslej izročal ročno z razlago, izmenjavo vtisov, tkanjem stikov, ne pa aseptično po pošti. Upam si napovedati, da bo odslej odnos prav ta – aseptičen in odtujen.

Da se zaradi boljše kakovosti dela, znanstvenega dela, zapira SLORI, pa je tudi prazna floskula, zares.

Nič ni nikoli tako v redu, da bi ne bilo lahko boljše. Slednje pa dosežeš z ojačanjem stanja, ne z brisanjem zgrajenega in dograjenega. Sicer pa naj si vsakdo vzame svoje odgovornosti. Dejstvo je, da smo tik pred zdajci in skušam še zadnji trenutek opozarjati na nedorečenosti, protislovja in posledice. Kmalu bom umolknil, čez eno leto, kaj šele čez dve ali tri, pa ne bo nihče meril in preverjal, kaj je z zapiranjem sedeža Gorica izgubila. Tudi ne bo potrebno nikomur odgovarjati.

Kaj lahko storimo mi, ki smo del javne, slovenske civilne družbe naše narodne skupnosti v Italiji, da do zaprtja SLORI-jevih centrov v Gorici in Čedadu ne bi prišlo, ko pa vemo, da se pri nas držimo načela, da se nikdar več ne odpre, kar se je zaprlo?

Pripomoči, da se dogajanja uzavestijo v širšem krogu ljudi. Izogniti se pišmeuhovstvu. Spomniti se čez leto dni, da je stanje čisto in kadrovsko prazno, zaradi česar bo priložnosti za zapolnitev prostora z drugimi osebami, drugačnimi pristopi in novim poletom – če bodo v Trstu dovolili. Če sem se znal pred leti oddaljiti od taborniške organizacije in kasneje od vodilnih struktur SKGZ-ja, mi tudi oddaljitev od SLORI-ja ne bo ustvarjala posebnih kompleksov. Družbenega dela je povsod dovolj na razpolago in na vidiku je že naslednji izziv. Vse ostalo bi bila patetika.

Mar ni grozljivo, da se v času, ko slovensko javno življenje v Gorici doživlja razcvet, zapira SLORI prav v Gorici?

"Grozljivo" se mi zdi pretiran izraz – uporabljajmo ga za hujše, usodnejše zadeve naše skupnosti. Dva druga se mi zdita primernejša: zadrto in, glede na vse povedano, nepotrebno. Toda v okviru naše narodne skupnosti velja skrajna oblika avtonomnega odločanja posameznih dejavnikov ne glede na celovitost družbenega toka. Krovnost in usklajeno vodenje pa sta floskuli, na kateri se razni lobiji požvižgajo.

Jurij Paljk

Foto JMP

Srečanje deželnega odbora SSO z našo zadrugo

Ovrednotiti mlade kadre pri Novem glasu!

Prejšnji teden je v Gorici zasedal deželni izvršni odbor SSO. Na dnevnem redu sta bila srečanje z odborom Zadruge Goriška Mohorjeva in pogovor o splošnem stanju ter bodočih smernicah razvoja tednika Novi glas. V tem smislu se je seje udeležil tudi odgovorni urednik Novega glasa Jurij Paljk. Predsednik Drago Štoka je po uvodu in pozdravu predal besedo predsedniku Zadruge dr. Damjanu Paulinu, ki je orisal razvoj tednika in pa sedanje stanje, s poudarkom na finančni problematiki. V razpravo, ki je sledila, so poslegli prisotni, ki so poudarili temeljno vlogo, ki jo Novi glas ima tako za zamejski kot primorski prostor. Jurij Paljk je ugotovil, da bi bilo potrebno imeti z pristojnimi uradi Republike Slovenije več odnosov. Posebno pozornost pa je treba nameniti kadrovanju; v tem smislu je potrebno ohraniti in ovrednotiti tiste mlade kadre, ki zrastejo preko Novega glasa. Janez Povše in Peter Černic sta ugotavljala, da je treba napore vlagati v sinergije in medsebojno sodelovanje. G. Marjan Markežič in Marij Maver pa sta podčrtala pomen, ki ga ima tednik pri ohranjanju in razvoju zavesti ter posredovanju idejnih smernic v naš prostor.

Razčlenjeno razpravo je zaključil predsednik Štoka, ki je potrdil, da SSO vztraja in načrtno deluje v zvestobi do temeljnih vrednot. Navezal se je na programsko konferenco in zagotovil, da je in bo SSO vedno zagovarjal in ščitil interese lastnih članic in bo z veseljem podprl vsako iniciativo z njihove strani. Poudaril je, da je s srečanjem zadovoljen, v upanju na še boljše stike z Zadrugo Goriška Mohorjeva in z uredništvom Novega glasa.

Sledila so poročila po pokrajinah, pri katerih je prišlo na vrsto najprej poročilo o srečanju notranjega značaja, kjer je bilo sklenjeno, da bosta prof. Marijan Kravos in Gorazd Pučnik pripravila načrt o stanju šole pri sv. Ani v Trstu. V nadaljevanju je predsednik Štoka spregovoril o zadnjem obisku Slomaka v Ljubljani. Predsednik državnozborske komisije za Slovence po svetu in zamejstvu mag. Kramberger in državni sekretar za Slovence po svetu in zamejstvu RS Zorko Pelikan sta sprejela udeležence obiska. Državni poslanec in predsednik državnozborske komisije za odnose z EU Anton Kokalj (NSI) pa je zaprosil za srečanje s Slomakom. Na njem je predstavil prizadevanje stranke NSI za negovanje stikov s Slovenci, ki živijo izven meja Republike Slovenije.

Izvršni odbor SSO je nato obravnaval situacijo glede paritetnega odbora in dejstvo, da je deželni svet izvolil sedem novih predstavnikov. Pričakuje pa čim hitrejše imenovanje ostalih članov, da bo to pomembno telo lahko začelo delovati in na podlagi svojih kompetenc pripomoglo k izvajanju zakona 38/2001. Predsednik SSO za Tržaško Marij Maver je poročal o srečanju, ki ga je sklical prof. Tomaž Simčič, odgovorni za deželni šolski urad. Pri tem je bilo ugotovljeno, da je potrebno vzpostaviti redne stike z deželnim šolskim uradom. Izraženo je bilo zadovoljstvo z vlogo, ki jo na tem mestu opravlja prof. Simčič.

Predsednik SSO za Goriško, Janez Povše, je glede zadnjega srečanja med SSO in SKGZ izrazil mnenje, da sodelovanje med dvema krovnima organizacijama potrebuje stalen razmislek, v ta namen pa bo potrebno bolj jasno opredeliti stališča SSO. Podal pa je tudi poročilo o sestanku SCGV E. Komel pri deželnem odborniku Antonazu, ob prisotnosti deželnega svetnika Mirka Špacapana. Na srečanju, do katerega je prišlo prav s posredovanjem svetnika Špacapana, so se z deželnim odbornikom pogovorili o posvetovalni komisiji, o perspektivah glasbenega šolstva na Goriškem in o finančnih potrebah SCGV E. Komel.

Pred koncem so se člani izvršnega odbora SSO še pogovorili o izredno uspelem odkritju spomenika Simonu Gregorčiču v goriškem Ljudskem vrtu, kar je za Gorico velik trenutek. Zadovoljstvo je bilo izraženo glede prisotnosti kot tudi glede vsebine govorov prof. Lojzke Bratuž in g. Andrea Bellavite. Pozitivno je bilo ocenjeno tudi srečanje, ki ga je sklical goriški občinski odbornik Silvan Primožič glede ustanavljanja slovenskih jasli v Gorici.

Julijan Čaudek

V SLUŽBI SKUPNOSTI (1) Msgr. Franc Vončina, škofov vikar

O duhovnih poklicih

S pogovorom s Francem Vončino, škofovim vikarjem v Trstu, pričenjamo niz pogovorov o duhovniškem poklicu in sedanjimi izzivi časa z naslovom "V službi skupnosti". S tem naslovom želimo poudariti vlogo duhovnikov znotraj naše skupnosti.
Kot prvo temo smo izbrali vprašanje duhovnih poklicev, ki je zlasti za tržaško škofijo in njen slovenski del zelo pereče vprašanje.

Kdaj in kako ste se odločili za duhovniški poklic?

Nisem mislil postati duhovnik, saj sem se že vpisal na strokovno šolo in se na prigovarjanje drugih prepisal na tedanjo realno gimnazijo. Če bi nameraval postati duhovnik, bi bila gotovo klasična bolj primerna. Po končani maturi sem vstopil v tržaško semenišče in bil posvečen v duhovnika v Rojanu leta 1963. Moja prva verska vzgoja je bila gotovo že v družini, ko pa sem bil na višji, sem prišel do osebne vere v tedanji Dijaški zvezi, predvsem pa še na duhovnih vajah. S časom se mi je porodila želja, da bi postal duhovnik. K temu so mi pripomogli profesor verouka, ki nam je o duhovništvu govoril, knjiga o vse mogočih poklicih, med njimi tudi duhovniškem in redovniškem, posebno pa še stik z bogoslovcem, ki se je na duhovniški poklic sam pripravljal. Bila je to skoro do zadnjega moja osebna skrivnost, o kateri sem se pogovarjal le s svojim spovednikom, niti starši niso o tem vedeli.

Kaj je pomenilo tedaj za vas in za slovenske vernike na Tržaškem vaše mašniško posvečenje?

Gotovo je bil to občuten praznik, ki ga je doživljala predvsem rojanska verska skupnost s tedaj številno Marijino družbo. Velike zasluge pri pripravi slovesnosti kot take je imel gotovo tedanji rojanski kaplan g. Stanko Zorko. Kelih, ki so mi ga tedaj podarili, me stalno spominja na številne dobre ljudi, ki so zame molili in prispevali ob času moje priprave v semenišču kot tudi za slovesnost samo.

Ko govorimo o duhovnih poklicih, pozabimo, da je za slednje potreben tudi poklic. Kako po vašem mnenju mlad človek sredi današnje družbe prisluhne temu poklicu?

Prvo, kar se zahteva, je seveda osebna vera, osebno prepričanje. Ne moremo si misliti, da bi nekdo šel za duhovnika, če se ne trudi, da bi živel iz vere. Le kdor vzame vero za res, le kdor se udeležuje evharistije, le kdor se trudi, da živi po evangeliju, more misliti na pot duhovništva. Lepo je to prikazano v evangeliju, ki smo ga pred kratkim brali v nedeljskem bogoslužju. Mladenič se je srečal z Jezusom, rad bi postal njegov učenec, spolnjeval je vse zapovedi, toda v sebi ni našel poguma, da bi storil zadnji korak, da bi vse pustil in šel za Jezusom. Apostoli sami so rekli Jezusu: "Glej, mi smo vse zapustili in šli za teboj". Jezus sam pravi, da tisti, ki se ozira nazaj, ni pripraven za Božje kraljestvo. Toda tudi v današnji družbi se najdejo mladi, ki "zaljubljeni v Jezusa" pustijo vse in gredo za njim kot duhovniki, redovniki, redovnice ali misijonarji. Zahtevajo se velikodušnost in pogum ter obenem zaupanje, da je Kristus z nami.

Kakšno je trenutno stanje duhovnih poklicev v tržaški škofiji?

Trenutno ima tržaška škofija dva bogoslovca, a nobenega, ki bi znal slovenski jezik. Ko sem postal novomašnik, je bilo na Tržaškem še enkrat toliko slovenskih duhovnikov, sedaj nas je še petnajst, med njimi precej starejših. Samo v zadnjem desetletju je umrlo deset slovenskih duhovnikov, praktično vsako leto po eden.

Foto PR

Ali bo dolgoročno mogoče za potrebe slovenskih vernikov v Italiji računati na pomoč sosednjih slovenskih škofij? Kako bo nova ureditev škofij v Sloveniji vplivala na ta aspekt življenja slovenske verske skupnosti v Italiji?

Mislim, da bo več škofij zahtevalo tudi več duhovnikov in da mi preveč pričakujemo od Slovenije, in to ne samo na verskem področju. Nobeno zdravilo ne pomaga, če organizem sam ne poprime. Vsekakor moramo biti hvaležni Cerkvi v Sloveniji za pomoč, ki nam jo je dala. Dva duhovnika sta pri nas iz koprske škofije. Štirje salezijanski duhovniki prihajajo iz Slovenije. Dva druga duhovnika, ki pripadata sedaj tržaški škofiji, sta ravno tako prišla iz Slovenije. Le štirje smo zrasli v tržaški škofiji. Pomisliti moramo, da je večina duhovnikov med nami takih, ki so nam jih dale druge krščanske skupnosti. Smo sploh za to komu hvaležni? Ne smemo biti sebičneži, ki le nekaj moledujejo. Če bi bili bolj velikodušni, bi lahko mi sami poslali oznanjevalce evangelija na primer v misijone. Pa tudi koliko vere je v nas? Jezus sam je naročil: prosite Gospoda žetve, naj pošlje delavcev na svojo žetev. Če mi sami tega ne prosimo in tega ne želimo, tudi imeli ne bomo. Znamenje nezanimanja je že slaba udeležba pri skupnih molitvah za duhovne poklice.

Kakšna je po vašem mnenju vloga laikov v življenju Cerkve?

Tako duhovniki kot laiki smo Cerkev, smo Božje ljudstvo Nove zaveze. To koncilsko prepričanje ni še prešlo v meso in kri. Duhovniki nismo posebna kasta. Tudi jaz sem bil laik, ki mi je bila v določenem trenutku poverjena služba duhovnika. Že sveti Avguštin pravi, da je naše skupno in najvišje dostojanstvo to, da smo Božji otroci. Kadar bomo razumeli, da Cerkev ni stvar duhovnikov, ampak nas vseh, da nam je skupno zaupano neko poslanstvo in to v današnjem svetu, tedaj bomo tako eni kot drugi tudi našli v Cerkvi svoje pravo mesto.

Kaj bi svetovali mlademu, ki bi želel slediti Božjemu klicu?

Naj globlje doživlja svoj krščanski poklic ob molitvi in Božji besedi, naj se tesneje vključi v krajevno Cerkev kot tudi v služenje Bogu in človeku, naj postane evharistija njegov vsakdanji kruh, predvsem pa naj si poišče duhovnega voditelja, ki mu bo pomagal odkrivati, če je ta poklic pristen. In končno, ko je vse preveril, naj se ne obotavlja, ampak naj pogumno naredi svoj življenjski korak. "Korajža velja" je rekel Janez Pavel II. ob svojem obisku v Sloveniji.

PR

Krvodajalci in KD Skala za rakaste bolnike

Dobrodelna baklada v Gabrjah

Najlepši je dar, ki ga znaš darovati drugim. Pod tem geslom je 7. oktobra potekala v Gabrjah dobrodelna baklada, ki so jo tudi letos priredili sovodenjski krvodajalci v sodelovanju s krajevnim društvom Skala in pod pokroviteljstvom sovodenjske občine. Pri urejanju prometa so pomagali možje civilne zaščite. Lepo število velikodušnih udeležencev se je zbralo pred sedežem gabrskega društva, od koder je sprevod krenil po vasi. Med njimi so bili ljudje zlasti s Krasa, pa tudi iz vse Goriške. Vzdušje je bilo sproščeno, prijetno in praznično, saj je navzoče s svojo harmoniko razveseljeval tudi Štefan Nanut. Po bakladi je o domu Vie di Natale v Avianu, ki mu je bil namenjen izkupiček dobrodelne pobude, spregovoril prostovoljec istoimenskega društva Luciano Bon. Gre za dragoceno ustanovo, je rekel, ki skrbi za rakaste bolnike, tudi terminalne, in njihove svojce. Vsem podpornikom in udeležencem se je za velikodušnost (nabrali so 1.500 evrov) zahvalil tudi predsednik sovodenjskih krvodajalcev Branko Černic, ki je spomnil, da bodo drugo leto praznovali 30. obletnico društva. O tem nam je tajnica krvodajalcev, ga. Marinka Batič, povedala, da bo slavje potekalo predvidoma meseca maja 2007. V soboto bo odbojkarski turnir, v nedeljo pa praznovanje z mašo, podelitvijo odličij in priznanj ter še kaj. Meseca aprila pa načrtujejo krvodajalci v Sovodnjah še koncert v dobrodelne namene: nastopil naj bi družinski ansambel Novina, ki na vsaki svoji prireditvi poudarja sporočilo: "Samo življenje za druge je vredno življenja!"

Foto R.Devetak

V Gabrjah je v nedeljo, 8. oktobra 2006, goriški nadškof msgr. Dino De Antoni podelil zakrament sv. birme dvanajstih mladim. Na skupni fotografiji so birmanci z nadškofom, župnikom Viljemom Žerjalom, starši in botri.

Evangelij

Viljem Žerjal

32. NAVADNA NEDELJA

1 Kr 17, 10-16; Ps 146; Heb 9, 24-28; Mr 12, 38-44

Božje kraljestvo se daje ubogim v duhu in vsem vernim, ki so dejansko ubogi, tisti, ki imajo komaj kaj za sproti. Sv. pismo hvali vdovo, ki je preroku Eliji dala vso hrano, ki jo je premogla. A so še drugi taki primeri ljubezni do potrebnega človeka, ki nam jih nudi Sv. pismo. Toda še naprej pomislimo na Jezusa, ki je tako ubog, da nima, kamor naj bi naslonil glavo (Mt 8, 20). Njega posnemajo vsi možje in žene, ki se odpovedujejo vsemu, kar imajo, zato da bi lajšali bedo v svetu in da bi pričali za posmrtno življenje. Med njimi so tudi taki, ki imajo vsega v izobilju, a ga porabljajo za pomoč bližnjemu. Niso navezani na bogastvo ne na imetje ne na lakomnost. Bogastvo imajo za delitev med ljudmi, sicer je kakor zanka, ki človeka kaj rado usužnji. Apostoli to polagoma razumejo, ko jim Jezus pribije o bogastvu, ki človeka lahko pogubi. Ob bogatem mladeniču, ki se ne mara odpovedati imetju, pravi, da je težko ali celo nemogoče priti v Božje kraljestvo, če se prej ne odpovemo minljivim stvarem (Mt 19, 21-26).
Bog se poslužuje celo čudeža z moko in oljem, da pomaga vdovi in njeni družini ter preroku Eliji. Od nas pa pričakuje skrb za odpravo lakote po svetu. Misijonarji po najbolj preizkušanih pokrajinah vabijo vse nas, naj pomagamo po svojih močeh. Ta pomoč mora biti stvarna: v zavzetosti za mir in ne v moči orožja. Ljudi uči delati, študirati, graditi tovarne, premagovati nepismenost; je napredek, ki rodi zdravo blagostanje. Gradi nova stanovanja ter vse, kar nam lahko nudi moderna tehnika za vsaj skromno, a potrebno udobnost. Gradijo se bolnišnice. To ustvarja ljubezen, ki jo porajata samozatajevanje in trpljenje. Vse to spada h graditvi Božjega kraljestva.
Toda molitev je tisti motor, ki poganja zavzetost za uboge in nesrečne. Sv. Pavel piše Hebrejcem, da so z veseljem prenesli, da so jim pobrali imetje, ker so vedeli, da imajo boljšo in neminljivo posest. A vztrajati morajo in moramo do konca. Pravični, pravi, pa bo živel iz vere (Heb 10, 34 nss. Hab 2, 4).
Za trpljenje in žrtev za grehe ostane Jezus Kristus kot veliki duhovnik, ki je odpravil greh enkrat za vselej s svojo daritvijo (Heb 9, 26-28). Zaradi tega namreč lahko nadaljujemo boj proti grehu in za mir in pravičnost v svetu, saj je Kristus prisoten pri vsakem delu za boljši svet. Iz celotnega Sv.pisma ter po nauku Cerkve nas uči, da je treba deliti vse s potrebnim. Sveti škof Martin (goduje 11. nov.) je že pred posvečenjem za duhovnika in škofa delil plašč z ubožcem. Veliko jih je pustilo vse, kar so imeli; eden izmed teh je Asiški ubožec, znan kot odločen mož za radikalno uboštvo zaradi Božjega kraljestva; pa je povrhu še ponižen.
Jezus v današnjem evangeliju nastopa zelo ostro proti pismoukom, ker se radi razkazujejo v dolgih oblačilih; želijo si pozdravov od ljudi na trgih, prvih sedežev v shodnicah in častnih mest na gostijah, ki vdovam požirajo hiše in na videz opravljajo dolge molitve (Mr 12, 38-40). Jezus želi namreč posvariti ljudi pred ošabnostjo, lakomnostjo ter hinavščino. Velika množica ga je rada poslušala (Mr 12, 37), medtem ko so ga pismouki trdovratno odklanjali. Zase pa so zahtevali vse časti. Hinavščina jim je zaslepila oči, da niso ljubili ponižnosti in ne vdov in sirot. Zato so si privoščili uboge: odirali so jih in zato sami bogateli na njihov račun. V tem svetu lakomnosti zveni Jezusova beseda kakor osirotela, saj je ošabni ne zaznajo kot znanilko tihega, a odločnega približevanja Božjega kraljestva. Ubogi pa jo pozdravljajo, saj je namenjena prav njim in vsem odrinjenim, tudi skesanim velikim grešnikom, vsem oropanim Božje podobe v človeku.
V današnjem evangeliju opazujemo tudi mi Jezusa v templju, kjer tudi on opazuje in sliši oznanilo uslužbenca pri skrinji za darove, ki na glas pove, koliko posamezni vržejo noter. Ko so na vrsti pismouki, se slišita mrmranje in občudovanje žvenketa kovancev, ki se kotalijo v skrinji. Oni pa se suvereno kažejo neprizadete. Ljudje se jim verjetno čudijo in na tihem zavidajo njihove mošnje in položaj v družbi.
Ko je na vrsti vdova, nepoznana, neznatna, v revni obleki, sama, ki je komaj odvila svitek ali prtiček okrog glave, kjer je hranila vse svoje imetje, dva novčiča, ki ju je vrgla v tempeljsko zakladnico, se začudi tudi sam Jezus njeni ljubezni do templja in do Boga. V tej vdovi pa mi na tihem upamo, da se nas bo Bog usmilil, saj je prišel reševat uboge, majhne, grešne, med katere spadamo tudi mi.

Ob ksaverjanskem jubilejnem letu v Gorici p. F. Lombardi, p. M. Rupnik in p. F. Tata

Jubilej posvečen trem tovarišem, goreče zaljubljenim v Kristusa

Sv. Ignacij Lojolski

Sv. Frančišek Ksaver

Bl. Peter Faber

Družba Jezusova (DJ) praznuje letos obletnice treh izmed prvih tovarišev, ki so ustanovili jezuitski red: 500 let rojstva sv. Frančiška Ksaverja (7. april 1506 na gradu Javier v Španiji) in bl. Petra Fabra (13. aprila 1506 v francoski Savoji) ter 450 let smrti očeta in navdihovalca sv. Ignacija Lojolskega (31. julija 1556). To svojevrstno "jubilejno" leto se je začelo 3. decembra 2005, končalo pa se bo 3. decembra 2006.

V tem času je DJ po vsem svetu z najrazličnejšimi pobudami poglobila karizmo treh patrov-ustanoviteljev, ki jih je Božja previdnost v času njihovega študija v 16. stol. zbrala v kolegiju sv. Barbare v Parizu: romarja Ignacija, gorečega za Božjo slavo, nadarjenega in domišljavega Frančiška ter blagega in občutljivega Petra. Vse tri je Božja ljubezen vnela za velike in svete želje, zato so tudi postavljeni za zgled vsem kristjanom: sv. Ignacij kot ustanovitelj apostolskega reda, učitelj ravnotežja med kontemplacijo in akcijo ter razločevanja duhov; sv. Frančišek kot človek izjemne misijonske gorečnosti, saj ga zavest o nujnosti oznanjevanja vesele novice ni nikoli puščala mirnega; bl. Peter Faber kot preizkušen kristjan, eden najboljših voditeljev duhovnih vaj in izkušen duhovni spremljevalec.

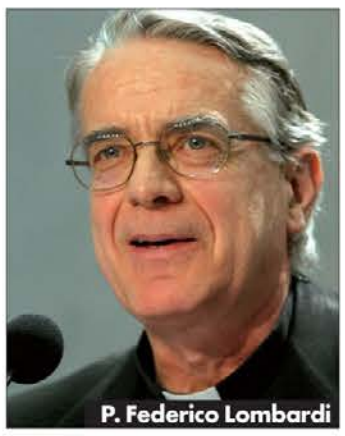
P. Federico Lombardi

P. Marko Ivan Rupnik

P. Francesco Tata

Jezuiti v Sloveniji so za jubilejno leto izbrali geslo *Goreči v duhu* (Rim 12,11); izdali so tudi nekaj knjig, organizirali romanja, liturgično obeležili dogodek v več škofijah.

KDO SO?

Ignacij iz Lojole je v Parizu zbral okoli sebe skupino študentov, ki so potem postali prvi tovariši DJ. V to velemesto je prišel star že 40 let, da bi študiral. S seboj je prinesel nekaj papirjev, na katerih je imel zapis duhovnih vaj, sad njegove življenjske in duhovne izkušnje. Želel je pomagati drugim na poti spreobrnjenja. Prvi tovariši so pod njegovim vodstvom opravili te duhovne vaje in se odločili, da bodo naravnali svoje življenje v službo in slavo Boga. V Rimu so se kasneje po resnem razlikovanju notranjih vzgibov (t.i. razlikovanju) odločili ustanoviti v Cerkvi nov red, Družbo Jezusovo. Ignacija so izbrali za vrhovnega predstojnika. Tedaj se je posvetil predvsem pisanju pravil oz. konstitucij. Bil je velik mistik, ki si je prizadeval iskati in najti Boga v vseh stvareh.

Sv. Ignacij je živel v času tridentinskega koncila, ko se je Cerkev skušala spet postaviti na noge po razkolu s protestantizmom v severnih evropskih državah. In vendar je tudi danes močno aktualen, v kolikor daje velik pomen človekovi notranjosti, namenom srca, odločitvam, ki prihajajo od znotraj. Cerkvi je podaril učinkovit pastoralni in duhovni "pripomoček", t.i. "metodologijo notranje odločitve", ugotavlja v zadnjem letnem zborniku DJ kard. Carlo Maria Martini SJ; ta pa je temelj vsake resne duhovne poti. Ignacijanske Duhovne vaje so prava "šola molitve" in "pot srca". Sv. Ignacij nas tudi danes uči, da Kristus je pot Cerkve in človeštva; hoditi za Kristusom zato pomeni ga spoznavati, ljubiti, posnemati, živeti z njim kot s prijateljem in v tej luči preobražati obličje zemlje. To je vabilo sv. Ignacija, to je njegov "program", nadvse živ in življenjski tudi v današnjem svetu.

Frančišek Ksaver, doma iz Navarre, se je kot študent v Parizu pripravljal za cerkveno kariero, ko je za sostanovalca dobil Ignacija. Kar nekaj časa sta potrebovala, da sta se končno spoprijateljila. Frančišek sprva Ignacija ni prenašal in se je zelo upiral misli, da bi z njim izkusil, kaj so duhovne vaje. Takoj po ustanovitvi DJ so ga poslali v misijone. Prepotoval je Indijo, Moluške otoke, Japonsko. Imamo ga za vzor gorečega misijonarja, ki je v srcu nosil globok pečat prijateljstva v Gospodu s tovariši jezuiti. Umrl je na otoku Sancianu, od koder je zrl Kitajsko, deželo, v katero je hotel priti, jo odkriti, vzljubiti in "osvojiti" za Kristusa.

Jezuiti so zlasti v preteklosti ogromno naredili prav v misijonih v Aziji, Oceaniji, Ameriki in ponekod v Afriki; z veliko gorečnostjo so oznanjevali evangelij med geografsko in kulturno zelo oddaljenimi ljudstvi ter svoje delo izpričali tudi z mučeniško smrtjo. Prvi zagon temu poslanstvu je dal prav sv. Frančišek Ksaver kot apostolski nuncij, poslan na Vzhod. Po zelo napornem in intenzivnem delu, razočaranjih in žgočih porazih, ki jih je doživljal z gorečim pogumom, z neumornim zaupanjem v Boga in predanostjo Njegovi volji, je umrl osamljen in zapuščen.

Peter Faber je bil doma iz Savoje, ki danes leži na jugovzhodu Francije in meji z Italijo. Od treh patrov, ki se jih spominjamo v tem letu, je najmanj poznan. Med njimi pa je bil prvi, ki je bil posvečen v duhovnika. Ko je na Montmartru v Parizu skupina prijateljev pod Ignacijevim vodstvom prvič izrekla redovniške zaobljube, da bi se povezala in posvetila skupnemu misijonskemu načrtu, iti v Jeruzalem, je daroval mašo prav on. To je bilo 15. avgusta 1534. Posebej se je posvečal osebnim pogovorom, da bi "pomagal dušam" in pripomogel k spreobrnjenju src. Prehodil je Francijo, Italijo, Nemčijo, Španijo, Belgijo in Portugalsko. Bil je eden izmed teologov, ki jih je Ignacij poslal na Cerkveni zbor v Trentu. Umrl je v Rimu, fizično izčrpan, leta 1542, samo dve leti po ustanovitvi DJ. P. Špidlik ugotavlja, da p. Petra ni prežemalo "moralno", ampak "ontološko svetništvo", dejavna prisotnost Svetega Duha. V vsaki stvari je iskal sledove Duha; ko pa je bil v temi, se je slepo naslanjal na nasvete očeta Ignacija.

Na prvi pogled se zdi, da so trije tovariši zelo različni med sabo, toda skupni so si bili po srcu, ki ga je vodil Duh.

GORIŠKI JEZUITI VABIJO

Jezuitska skupnost v Gorici in goriška nadškofija vabita ob letošnjem jubilejnem letu DJ na tri povsem zanimiva srečanja v duhu gesla *Pojdite po vsem svetu*. Ob tej priložnosti želijo goriški jezuiti na poseben način omogočiti, da bi tudi naši ljudje bolje in v aktualni luči spoznali zlasti lik Frančiška Ksaverja, sicer poznanega po vsem svetu ne le kot svetnika katoliške Cerkve, temveč tudi kot človeka medverskega in medkulturnega dialoga. To je mož, ki je pred 500 leti prehiteval čas; postal je graditelj miru in tkalec kulturnih stikov med Vzhodom in Zahodom, odprl je pot kulturnim izmenjavam ter vzajemnemu spoznavanju in razumevanju med svetovoma, ki sta si bila dotlej drug drugemu oddaljena in tuja. Goriški jezuiti obenem želijo, da bi z globljim spoznanjem prvih treh tovarišev vzbudili tudi več radovednosti in zanimanja za zgodovino in dragoceno poslanstvo Družbe Jezusove včeraj in danes.

PROGRAM

V **petek, 17. novembra**, bo ob 20.30 v Avditoriju Fogar na Korzu Verdi predavanje na temo: "Frančišek Ksaver, oznanjevalec vere ter graditelj miru in komunikacije med Vzhodom in Zahodom." Predaval bo **p. Federico Lombardi SJ**, generalni direktor Radia Vatikan, direktor Tiskovnega središča Svetega sedeža in glasnik svetega očeta.

V **petek, 1. decembra**, bo ob 20.30 v goriški cerkvi Srca Jezusovega *lectio divina*, ki jo bo imel **p. Marko Ivan Rupnik SJ**, teolog in umetnik, ki ga na Goriškem dobro poznamo. Tema njegovega duhovnega razmišljanja-vabila k molitvi bo: "Znamenje Kane galilejske na duhovni poti Ignacija Lojolskega, Frančiška Ksaverja in Petra Fabra"

V **nedeljo, 3. decembra**, bo ob 10.30 v goriški cerkvi sv. Ignacija na Travniku svečano somaševanje, ki ga bo vodil goriški nadškof msgr. Dino De Antoni, prisoten pa bo tudi **p. Francesco Tata** SJ, višji predstojnik italijanske province in delegat generalnega predstojnika p. Petra Hansa Kolvenbacha.

Vljudno vabljeni vsi, ki jim kaj pomenijo ignacijanska duhovnost in liki treh velikih "Božjih prijateljev", oz. vsi, ki bi radi kaj več izvedeli o karizmi jezuitskega apostolskega reda!

Danijel Devetak

Zlati red za izjemne zasluge za Slovenijo

Drnovšek odlikoval msgr. Krambergerja

Slovenski predsednik Janez Drnovšek je v petek, 3. novembra, na sedežu nadškofijskega ordinariata v Mariboru za izjemne zasluge za Slovenijo na civilnem, kulturnem in humanitarnem področju ter za 25 let ordinariata mariborske škofije z Zlatim redom za zasluge odlikoval mariborskega nadškofa Franca Krambergerja.

Kot je med drugim zapisano v obrazložitvi državnega odlikovanja, nadškof in metropolit Kramberger že 25 let deluje na civilnem, kulturnem in pastoralnem področju v interesu Slovenije ter je vsestransko prispeval k narodnemu kulturnemu, političnemu in duhovnemu razvoju, poroča STA. Kot prefekt in ravnatelj v dijaškem semenišču je dosegel izjemne uspehe pri vzgoji in izobraževanju mlajših rodov, zlasti duhovnikov, z ustanovitvijo škofijske gimnazije A.M. Slomška pa je zaznamoval ves slovenski kulturni prostor. Na dobrodelnem področju je kot predsednik Slovenske karitas dal izreden prispevek, zlasti na materialnem področju, pomoči potrebnim, predvsem družinam in posameznikom v stiski. Na znanstvenoraziskovalnem, kulturnem in publicističnem področju je kot pokrovitelj Mohorjeve družbe zaslužen, da ta že poldrugo stoletje kulturno in izobraževalno odločilno vpliva na razvoj slovenske kulturne in narodne identitete. Uredil je in sistemsko popisal osebno knjižnico bl. Slomška, tako pa pripomogel k prepoznavnosti zgodovinskega obdobja, dela in življenja tega velikega Slovenca. Za uspeh izobraževalnega, kulturnega in karitativnega dela Krambergerja je pomembno tudi njegovo gospodarsko udejstvovanje, zlasti pri gradnji številnih ustanov, kakršne so Andreanum s Teološko fakulteto, Teološka knjižnica in Slomškova knjigarna, ter pri razvoju gospodarstva Rast, ki vzdržuje kulturne spomenike, izobražuje in opravlja pastoralne naloge. Prav tako je izrazita njegova zasluga za obnovo številnih kulturnih spomenikov, zlasti cerkva in drugih sakralnih objektov, ki pričajo o narodni in kulturni identiteti.

Kot je še zapisano v obrazložitvi, je bilo delo Krambergerja enako neprecenljivo na širšem narodnem področju, zlasti v kočljivih trenutkih osamosvojitve, ko se je odločno postavil na stran obrambe narodnopolitičnih interesov Republike Slovenije. Svojo opredelitev za vsestranski napredek, kulturno in duhovno rast Slovencev je več desetletij izkazoval z dejavno podporo razvoju kulturnih ustanov, cerkvenih in posvetnih, na primer Univerze v Mariboru. Svojo demokratičnost pa je potrdil z razpisi volitev v pastoralne svete za vse župnije v škofiji in tako vključil laike v pastoralno delo Cerkve. Izjemno je tudi njegovo večletno prizadevanje za reorganizacijo Cerkve na Slovenskem, za ustanovitev novih škofij, kar ima pastoralni in narodnokulturni pomen.

V nagovoru je predsednik Drnovšek čestital msgr. Krambergerju ob imenovanju za prvega mariborskega nadškofa in metropolita ter predstavil razloge za podelitev priznanja. Po pogovoru je nadškof povabil predsednika na ogled stolnice sv. Janeza Krstnika; predsednik se je vpisal v knjigo častnih gostov.

Angelsko češčenje, 5. novembra

Papež zaskrbljen nad poslabšanjem razmer v Gazi

Papež Benedikt XVI. je prejšnjo nedeljo izrazil zaskrbljenost nad ostrim poslabšanjem razmer na območju Gaze, kjer Izrael nadaljuje obsežno vojaško operacijo. V nagovoru vernikom je sv. oče pozval vpletene strani, naj ustavijo prelivanje krvi in "nemudoma obnovijo neposredna, resna in konkretna pogajanja". "Z veliko zaskrbljenostjo spremljam novice o hudem poslabšanju razmer na območju Gaze in želim izraziti svojo podporo civilnemu prebivalstvu, ki trpi posledice nasilnih dejanj," je povedal. V petih dneh je bilo namreč ubitih 47 Palestincev in en izraelski vojak. Med smrtnimi žrtvami so tudi otroci, pa tudi 25 oboroženih Palestincev. Zbrane je papež Ratzinger pozval, naj skupaj z njim molijo, da bi vsemogočni in usmiljeni Bog razsvetlil izraelske in palestinske oblasti, pa tudi mednarodno skupnost, da bi se pokoli končno prenehali in bi učinkovito stekla humanitarna pomoč.

Kratke

Deželni odbornik Iacop v Števerjanu

V petek, 3. novembra, se je deželni odbornik Franco Iacop udeležil srečanja s števerjanskim županom Hadrijanom Corsijem, odbornikoma in načelnikoma svetovalskih skupin. V občinski hiši je potekal pogovor o različnih problematikah, s katerimi se spopadajo manjše uprave. Corsi je zagovarjal dejstvo, da je potrebno ščititi potrebe manjših uprav, z delno spremembo sistema porazdeljevanja sredstev ovrednotiti stanje tistih izključno kmečkih. Deželni odbornik je izrazil zadovoljstvo nad srečanjem, sprejel je na znanje nasvete in želje ter na kratko orisal splošno deželno stanje.

Veselo martinovanje v Štandrežu

Prosvetno društvo Štandrež redno skrbi, da se ohranjajo stari običaji družabnega značaja. Med te sodi tudi martinovanje, ki ga društvo prireja že vrsto let in ki se ga vedno udeležuje lepo število članov in prijateljev. Letos se jih je zbralo skoraj sto, ki so v prijetni družbi preživeli sobotni večer, 4. novembra, v spodnjih prostorih župnijskega doma A. Gregorčič. Že preizkušeni kuharji Jordan, Joško, Lucijan in drugi so poskrbeli, da so se ajdova polenta in druge dobrote lepo prilegle. Viktor Selva in Mario Mučič pa sta z lepimi posnetki raznih dogokov v vasi popestrila vesel večer.

Goriški vrtiljak / Abonma za mlade: ob glasbi in sliki poziv k spoštovanju narave

Prvi letošnji obisk gledališča se je za srednješolce goriškega in doberdobskega ravnateljstva, abonente Abonmaja za mlade, začel v četrtek, 26. oktobra, nekoliko drugače, ob glasbi in sliki, ki sta zahtevali kar precej pozornosti, še več pa razmisleka, kako malo skrbi namenjamo naravi in kako bi morali zaustaviti korak in se v tišini pogosto zazirati v ta neponovljivi zemeljski čar in prisluhniti njegovemu šepetu in življenjskim sokovom. Človeška usta so prevečkrat polna praznih besed o ekologiji in zaščiti naravnih lepot, v resnici pa prav malo postorimo zanju.

Gotovo je bilo za neugnane najstnike z živim srebrom v telesu težko se zazreti vase in prisluhniti zvokom, ki jih je iz klaviature, saksofonov, klarineta in še drugih drobnih glasbil, ponazarjajočih različne glasove in šume, izvabljal v živo glasbenik in umetniški fotograf, ploden in nemiren raziskovalec, Lado Jakša, medtem ko so se na platnu zvrščali njegovi fotografski posnetki (namenoma ne iz digitalnega aparata!). Zvočna in vizualna slika sta se čudovito prepletali in spajali druga v drugo, le prisluhniti in gledati je bilo treba z dušo in srcem. Avtorska glasba, sinteza jazza, ambientalne glasbe in prepleta akustične zvočnosti ter podobe, ki jih je fotografski aparat ujel iz pokrajin Alpe-jadranskega območja, so spregovorile o sodobnih vsebinah, vezanih na odnos današnjega človeka do prirodnih biserov, ki so oskrunjeni in tvegajo izumrtje zaradi naše malomarnosti in neprizadetosti.

Čeprav je bila manj kot enourna glasbeno-slikovna prireditev kar zahtevna, so osnovno sporočilo dijaki gotovo dojeli in ga bodo verjetno še dogradili v razredu, saj se v dvorani niso opogumili, da bi izvajalca Jakšo vprašali karkoli. Jakšev multimedijski projekt je bil vsekakor izviren, izzivalen in prepojen s tankočutno estetsko poetiko.

Tečaj karateja v šoli uršulink

S pomočjo učiteljice Flavie Agostini, šole pri goriških uršulinkah in v sodelovanju z Zadružno banko Doberdob in Sovodnje je potekal v omenjeni šoli začetni tečaj karateja, ki ga je vodil zvezni inštruktor

Erik Bensa, član goriškega društva Sankaku. Otroci so za to panogo pokazali veliko zanimanja in navdušenja, pri tem pa so se tudi zabavali (na sliki otroci 4. razreda z učitelji). Zainteresirani bodo našli kaj več informacij na spletni strani: www.sankaku.it.

Svetniško vprašanje o usadu v Štmavru

Deželni svetnik Slovenske skupnosti Mirko Špacapan si je nedavno ogledal posledice zemeljskega usada v Štmavru. Predsednik rajonskega sveta Lovrenc Persoglia je Špacapana in občinskega odbornika Primožiča pospremil vzdolž dolgega pasu pobočja, ki je očitno podvržen resnim premikom zemeljskih plasti. Od kraja zadnjega usada se razpoke nadaljujejo vzdolž ceste mimo poslopja nekdanje osnovne šole vse do cerkvice, na kateri so opazne iz leta v leto širše razpoke. Prisotni so si podrobneje ogledali usad, zaradi katerega je cesta v Štmaver zaprta. Tu je cesta dejansko ostala v zraku, saj je pod njo vsa podlaga zgrmela v dolino. Primožič je podčrtal, da se je cesta rešila zaradi cementne plošče, ki jo je pred leti prav na tej točki dal zgraditi rajonski svet. Špacapan, ki je med drugim podpredsednik deželne komisije, pristojne za civilno zaščito in okolje, je po ogledu pripravil svetniško vprašanje o stanju. Problema se je treba takoj lotiti, tudi ker je promet preusmerjen po zgornji cesti, ki je ozka in tudi sama v več krajih na krhki podlagi, zato ne premore trajnih bremenitev s prometom. Svetovalec SSk meni tudi, da obstaja hipoteza, po kateri naj bi bilo za zadnji usad krivo puščanje vode iz vodovodnega omrežja; v ta namen je družba IrisAcqua že naročila geološka izvedeniška mnenja. Špacapan tudi sprašuje deželno upravo, kako se namerava lotiti problema, ki je obsežne narave in presega zmogljivosti krajevnih uprav.

V 96. letu starosti jo je Gospodar življenja poklical k sebi

Slovo od s. Juste Rozalije Dolhar

V petek, 3. novembra, je Gospod poklical k sebi s. Justo Dolhar, ki je iz ljubezni do Boga in trpečih skoraj 60 let delovala v Gorici. Dan kasneje so se s pogrebno mašo, ki jo je daroval msgr. Simčič, poslovili od nje v domu Marijinih sester na korzu Italia, nakar so jo pokopali na mestnem pokopališču. Objavljamo misli vodstva Marijinih sester ob njenem odhodu; iz njih je razvidno veliko delo, ki ga je pokojnica s svojim ljubečim, in vendar klenim značajem opravila s stalnim zaupanjem v Božjo previdnost.

"Na prvi petek v mesecu je v zgodnjem jutru, ko tema izgublja svojo moč in svetloba naznanja nov dan, za ta svet ugasnilo življenje naše drage s. Juste Rozalije Dolhar. V kraljestvo večne luči jo je Gospodar življenja povabil prav na njen godovni dan v 96. letu starosti in 78. letu redovnega življenja.

S. Justa je bila rojena 12. oktobra 1910. leta v Trstu, v župniji sv. Ivana, kot najmlajša od petih otrok Ivana Dolharja in Ane, rojene Skodlar. Rozika (kot so jo imenovali) je v svoji domači družini prejela toliko topline, ljubezni in zdravih človeških vrednot, ki sta jih požlahtnila trdna vera in zdrav narodni ponos, da je z bogastvom te dediščine v srcu v življenju, ki je bilo po Božji milosti dolgo in v nekaterih obdobjih tudi izredno težko, pogumno in z velikim zaupanjem v Božjo pomoč premagovala vse ovire.

V Trstu je naredila osnovno šolo in dva razreda meščanske šole, naučila se je igrati klavir, veselile so jo razne ročne spretnosti, še posebej vezenje, v prostem času pa je veliko brala - najraje življenjepis svetnikov. Notranje je zorela tudi ob svoji težko bolni sestri Mimici, s katero sta bili posebej povezani. Sama je zapisala, da je bila Mimičina bolezen blagoslov za vso družino.

Štirinajstletna je tudi Rozika zbolela za škrlatinko. V času bolezni je prebirala življenjepis sv. Terezije Deteta Jezusovega. Vedno močneje jo je nagovarjal njen zgled. Začela se je spraševati, kdaj in kje bo ona začutila Božji klic. Bolezen ji je pustila tako hude posledice, da je morala prekiniti šolanje. Za tri mesece so jo poslali na okrevanje k šolskim sestram v Tomaj. Izredno jo je privlačila sestrska molitev, ki ji je prisluškovala pod kapelskim oknom, ko je na ležalnem stolu na kraškem zraku prebolevala tuberkulozo. Po vrnitvi v Trst je začela redno vsak dan hoditi k sv. maši. Opazile so jo sestre Dominikanke, ki so se v Trstu posvečale negi bolnikov. Deležna je bila kar nekaj vabil, da se jim pridruži, vendar je Rozika v srcu čutila vedno večjo željo, da bi postala karmeličanka. Pisala je v Ljubljano svoji teti s. Jerneji, naj vpraša pri karmeličankah na Selu, če bi jo sprejele. Žal v njihovem samostanu ni bilo prostora. Morala bi počakati, da katera od sester umre. S. Jerneja jo je povabila, da lahko vstopi v Družbo Marijinih sester. Začel se je boj. Dve zelo različni poti - privlačnost karmela na eni in privlačnost strežbe bolnikom na drugi strani. Sama pravi v svojih spominih, da je zmagala Božja milost. Odločila se je za Družbo Marijinih sester čudodelne svetinje. S tem pa boja še ni bilo konec. Ko je svojo odločitev zaupala staršem, se je oče odločno uprl - tudi zaradi popolnoma nepokretne Mimice, ki je bila na Roziko tako zelo navezana. Z velikim zaupanjem v Božjo pomoč je premagala vse ovire, čeprav se ji je srce trgalo, ko je zapuščala dom in še na cesti slišala Mimičino silovito jokanje.

29. maja 1928, še ne 18-letna, je prišla v Vincentinum v Ljubljano. Na Veliki šmaren istega leta je bila sprejeta v noviciat, naslednje leto, na isti praznik, pa je pri preobleki dobila redovno ime s. Justa. Do leta 1938 je ostala v Vincentinumu in hodila v privatno postrežbo k bolnikom, opravljala službo zakristanke in organistinje ter pomagala pri vzgoji novink in pri delu v pisarni. 9. maja 1938 je bila premeščena v Osijek, v dom sv. Jožefa, kjer je bila ekonom in tajnica. Julija 1947 jo spet srečamo v Vincentinumu v Ljubljani v službi ekonoma in zakristanke. Oktobra 1948 je odšla domov v Trst streč težko bolni mami. Mama je po treh tednih umrla, s. Justi pa so zaradi takratnih težkih političnih razmer odsvetovali vrnitev v Ljubljano. Vincentinum je bil nacionaliziran, sestre pregnane iz državnih služb in začelo se je eno najtežjih obdobij v zgodovini naše Družbe. Vrhovna predstojnica s. Rafaela je s. Justi poslala sporočilo, naj ostane doma in naj se poveže s s. Angelo Pevec, ki je bila takrat v Gorici v privatni strežbi bolniku. S. Justa jo je pogosto obiskovala, avgusta 1949 pa sta bili obe povabljeni v službo v goriško semenišče, kjer sta bili v pomoč slovenskim šolskim sestram. Tu so začetki goriške postojanke Družbe Marijinih sester. Po treh letih dela v semenišču sta najeli stanovanje v Ul. Mazzini in se posvetili našemu glavnemu poslanstvu - strežbi bolnikom na domu. V začetku decembra 1954 je s. Justa s pomočjo brata in sestre ter drugih dobrotnikov (posebej g. Viatorija) kupila za sestrsko skupnost hišo v Ul. Cantu'. Vrhovna predstojnica jo je 15. avgusta 1954 imenovala za provincialko italijanske province in s tem so bile dane vse pravne možnosti za razvoj postojanke v Gorici. Odprt je bil noviciat. Skupnost je počasi rasla, nad vsemi pa je bedela skrbna in materinska roka s. Juste. Avgusta 1962 so sestre kupile hišo na korzu Italia, za pravno ureditev je poskrbel msgr. Rudolf Klinec; decembra 1963 so se vanjo vselile in odprle dom Marije Kraljice, ki lahko v svoje okrilje sprejme 14 oskrbovank. S. Justa ima tudi veliko zaslug za prisotnost naših sester v papeškem zavodu Slovenik in za odprtje postojanke v Argentini. V njenih spominih beremo: "Delala sem z velikim zaupanjem v Božjo pomoč, iz ljubezni do Boga in iz ljubezni do trpečih. Trdno sem zaupala, da mi bo Bog pomagal in pomagal je - nekajkrat celo čudežno. Otipljivo sem čutila - delo, ki ga vršim, je Gospodovo delo, ker je on sam vse tako čudovito vodil... Srečna sem v poklicu in vesela. Zaupno sem šla na pot in Bog mi je vedno pomagal. Smrt kot taka me ne skrbi, ker vedno pravim Bogu, da sem mu na razpolago. Le za moč in pogum ga prosim in Bog mi ju sproti daje."

"Draga s. Justa, vaše življenje in delo, vaša molitev in premagovanje preizkušenj, vaše sprejemanje bolezni, vaš večer življenja in umiranje potrjujejo vaše neomajno zaupanje v dobrotno vodstvo Božje Previdnosti ter v mogočno priprošnjo in varstvo Brezmadežne, kateri ste se tako otroško izročali. Hvala vam za vaš zgled materinske ljubezni do sosester in ljubeče pozornosti do vseh trpečih. Hvala vam za vse, s čimer je bila po vas obogatena naša Družba. V tem zemeljskem bivanju vam je bila vsaka - tudi najmanjša stvar - zadosten razlog za slavljenje Božje ljubezni in pozornosti do nas. Prepričane smo, da vas je že objelo neskončno morje ljubezni Jezusovega in Marijinega srca. Iskreno vam želimo večno blaženost v zrenju Gospodovega obličja! Spremljajte nas iz večnosti in prosite Gospoda, naj pošlje novih delavk v svoj vinograd."

† *Mirno je zaspala naša*
teta **ROZIKA DOLHAR**
SESTRA JUSTA
Nečaki Rafko, Vida in Miran z družinama ter ostalo sorodstvo

Trst, Videm, Kranj
5. novembra 2006

"Hvala Bogu za njegov neprecenljivi dar"
(2 Kor 9,15)

Redovna skupnost Marijinih sester se iskreno zahvaljuje vsem, ki ste nam ob prehodu v božjo skrivnost naše

s. JUSTE DOLHAR

stali ob strani ter na različne načine izrazili bližino in sočutje. Hvala vsem, ki ste se 4.11.2006 udeležili poslovilnega bogoslužja ali tudi drugače počastili njen spomin. Medtem ko se Bogu zahvaljujemo, da nam jo je dal, jo vsem, ki ste jo poznali in cenili, izročamo v blag spomin in priporočamo v molitev.

Gorica, 6. novembra 2006

Goriška skupnost Marijinih sester čudodelne svetinje

Občni zbor Krožka Anton Gregorčič

Prilagoditev statuta in volitve odbora

V sredo, 25. oktobra, je v društvenih prostorih potekal občni zbor Krožka Anton Gregorčič, študijskega centra za političnosocialna vprašanja. Dnevni red je predvideval prilagoditev statuta novim zakonskim določilom in izvolitev novega upravnega odbora.

Na začetku je občni zbor izvolil dr. Štefana Bukovca za predsednika občnega zbora. Sledila je točka, namenjena statutarnim spremembam. Udeleženci so pregledali vsak člen in določeno spremembo, nakar je sledila potrditev novega statuta. S tem pa je bil izredni del občnega zbora končan. Nadaljevalo se je redno delo.

Ker je dr. Štefan Bukovec moral predčasno odditi, je predsedniško mesto občnega zbora prevzel Damijan Terpin in takoj predal besedo dosedanjemu predsedniku Krožka, Davidu Grinoveru. Predsednik Grinovero je podal poročilo o delovanju Krožka, nakar se je odprla razprava, v katero so posegli številni udeleženci. Posegi so se osredotočili na novo ovrednotenje Krožka in njegove vloge v goriškem prostoru. Poudarjeno je bilo dejstvo, da je bil Krožek že od svoje ustanovitve leta 1974 važen dejavnik za Slovence na Goriškem, saj spada med ustanovitelje Sveta slovenskih organizacij. Ugotovljeno je bilo, da primanjkuje prostora, v katerem bi se razvijalo in ustvarjalo širše razmišljanje o aktualnih problemih na področju družbe, kulture, gospodarstva in politike, ki se tičejo Slovencev na Goriškem in v FJK, ter njihov odnos z Republiko Slovenijo. Tako razmišljanje naj bi postalo istočasno kovačnica, v kateri bi se rojevali predlogi, s katerimi poseči v širši družbeni prostor. V tem smislu bi delovanje Krožka moralo nameniti posebno pozornost razvijanju in izvrševanju projektov, vezanih na zgoraj omenjene družbene problematike.

V razpravo sta posegla tudi predsednik SSO-ja za Goriško Janez Povše in deželni svetnik Mirko Špacapan.

Razpravi so sledile volitve za predsednika in za upravni odbor Krožka. Za predsednika je bil izvoljen Marjan Terpin. Ostali člani odbora pa so še Bernard Špacapan, Julijan Čaudek, Walter Bandelli, Erika Jazbar, Mirko Špacapan, Jurij Klanjšček in David Grinovero. V nadzorni odbor pa so bili izvoljeni dr. Štefan Bukovec, Andrej Vogrič in Milko Di Battista.

Julijan Čaudek

Zanimiv in verodostojen dokument o življenju v naših krajih ob koncu 17. stoletja

Dnevnik o kugi na Goriškem kronista Ivana Marije Marusiga

V dvorani Goriške pokrajine je bila v petek, 27. oktobra, ob 17.30 predstavitev zajetne knjige, ki je izšla pri založbi La Laguna, o Dnevniku o kugi, ki je prizadela Gorico leta 1682. Dnevnik (Relatione del Contaggio successo in Goritia) je napisal kronist in prvi goriški časnikar, duhovnik Ivan Marija Marusig (r. 17.06.1631 v Gorici, u. 13.08.1712). Na predavanju, ki je bilo na pobudo Inštituta za socialno in versko zgodovino, je podala uvodne misli prof. Liliana Ferrari, ki je poudarila, da je knjiga sad raziskovanj in truda avtorice Marie Cristine Cergna, ki je pripravila diplomsko nalogo o Dnevniku, kot najpomembnejšem delu Ivana Marusiga. Nato sta profesorja Silvano Cavazza in Rienzo Pellegrini osvetlila lik Marusiga in njegovo delo. Avtorica publikacije M.C. Cergna je obrazložila risbe v Dnevniku, ki niso umetniške, ampak so dragocen in zanimiv dokument dogodkov in ljudi tistega časa. Pod risbami, ki pojasnjujejo tekst, so verzi v furlanščini in okorni italijanščini kot komentar ali pripombe k dogajanju. Maria Cergna je še govorila o širjenju kuge, ki je prej razsajala na Dunaju, nato na Štajerskem, na Ptuju, v Vipavski dolini in na Goriškem. Največ žrtev je bilo v Gorici in Solkanu. Okužene so pošiljali in zapirali v lazarete. Vrata hiš okuženih so označevali z belimi apnenimi križi. Primanjkovali so zdravniki in zdravila. Med kugo je Marusig živel zaprt, osamljen v karanteni v stanovanju in zapisoval vse, kar se je dogajalo v mestu okoli njega. Zato so zapiski in risbe verodostojen dokument tedanje dobe. Kuga je trajala tri leta. Ljudje so se zatekali po pomoč k Materi Božji in prirejali procesije ter romanja na Sveto Goro in Kostanjevico ter drugam. Marusig je pisal v furlanščini, v narečni italijanščini, ponekod z latinskimi črkami in tu pa tam v beneškem narečju. Napisal je več rokopisnih del, od katerih se je nekaj izgubilo. Bil je tudi poznan kot pesnik baročne dobe, čeprav ta slog ni bistveno vplival na njegovo izražanje. Priimek Marusig (Marušič) in večkratna omemba Solkana dokazujeta, da je bil po vsej verjetnosti slovenskega rodu, čeprav na predavanju tega niso povedali in niti on sam ni v spisih omenil Slovencev. Avtor navaja med mrtvimi osebe s slovenskimi priimki, kot so: Caucig, Martinzig, Mulig, Scotnig, Brainig, Cogoi detto Trisak, Covacig, Rosig, Spazapan, Lisiak, Mrak, Golob itd. Predavanje je bilo zelo dolgo in zanimivo, brez posebnih posegov, ker avtor in njegova doba nista dovolj poznana. Predstavitev knjige je priklicala precejšnje število poslušalcev.

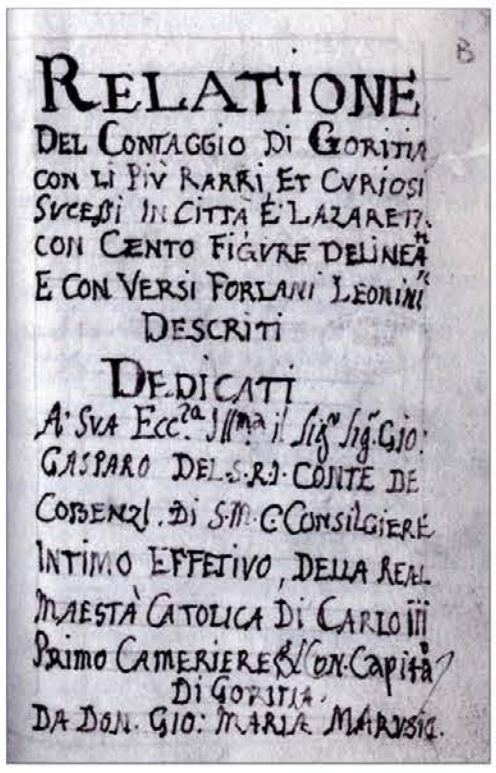
RELATIONE
DEL CONTAGGIO DI GORITIA
CON LI PIÙ RARRI ET CVRIOSI
SVCESSI IN CITTÀ E LAZARETTI
CON CENTO FIGVRE DELINEATE
E CON VERSI FORLANI LEONINI
DESCRITI
DEDICATI
A' SVA ECC.ZA ILL.MA IL SIG.R SIG.R GIO:
GASPARO DEL S.R.I. CONTE DE
COBENZL, DI S.M. C. CONSILGIERE
INTIMO EFFETIVO, DELLA REAL
MAESTÀ CATOLICA DI CARLO III
PRIMO CAMERIERE & CON. CAPITÀ
DI GORITIA,
DA DON. GIO: MARIA MARVSIG.

EPD

Predavanje zgodovinarja dr. Branka Marušiča

140 let ustanovitve občine Sovodnje ob Soči

V ponedeljek, 30. oktobra, je ob številni udeležbi občinstva potekalo v prostorih Zadružne banke Doberdob in Sovodnje v Sovodnjah predavanje o 140-letnici prve ustanovitve sovodenjske občine. Predavanje je organizirala svetniška skupina Združeni, ki je za predavateljsko mizo povabila dr. Branka Marušiča. Za uvod v predavanje sta spregovorila najprej Julijan Čaudek, ki je na kratko povedal, zakaj se je svetniška skupina odločila za to srečanje, nato je Vladimir Klemše predstavil predavatelja in prijatelja dr. Branka Marušiča. Obletnica je pomembna ne le zaradi okrogle obletnice, temveč predvsem zato, ker je takratna ustanovitev občine bila glavni razlog, zaradi katerega so Sovodnje ob Soči spet prišle do občinske avtonomije leta 1951.

Dr. Marušič je na Primorskem zelo poznana osebnost. Svojo študijsko pot je začel z medicino, potem pa je prešel na študij zgodovine. Študiral je pretežno naš prostor. Doma je iz Solkana. Med njegovimi pobudami je tudi ureditev Gregorčičeve rojstne hiše na Vrsnem. Bil je direktor Goriškega muzeja. Dr. Marušič se je v Sovodnjah spomnil na delo Marka Waltritscha; ta je namreč uredil knjigo "Sovodnje skozi čas", ki jo je pred leti izdala sovodenjska občina. Sledil je opis preureditve znotraj avstro-ogrskega cesarstva in nastanek majhnih občin. Tudi takrat ni šlo vse po olju, saj so se pojavili problemi med upravnimi in katastrskimi razmejitvami. Bile pa so tudi težave glede na cerkveno razmejitev župnij. Sicer pa je dr. Marušič podal širši zgodovinski pregled nastanka občin. V srednjem veku so bile soseske ali srenje, ki so se združevale z gospodarskih vidikov; nastale so župe (pri Slovanih), katerim je predsedoval župan (vodil je vaško skupnost in jo je predstavljal pred plemskim gospodom). Sodobne občine pa so začele nastajati v drugi polovici 18. stoletja. še posebno po t.i. Pomladi narodov.

V nadaljevanju se je dr. Marušič dotaknil nastanka občin v času Avstrije, katere funkcije so imele, iz katerih organov so bile sestavljene ter kdo je imel volilno pravico. Problem zase je predstavljala raba slovenskega jezika, v skladu z zakoni, ki so bili takrat v veljavi. Na Goriškem so šteli leta 1850 kar 102 občini. Takrat je teritorij katastrske občine Sovodnje spadal pod avtonomno občino Miren. Leta 1866 pa je bila, na osnovi novega volilnega zakona (podpisal ga je cesar Franc Jožef), ustanovljena občina Sovodnje ob Soči. Istočasno sta bili ustanovljeni še občini Štandrež in Vrtojba. Uradni jezik uradovanja občine je bil pogojen od jezikovnega znanja občinskega tajnika.

Izvor občine spoznavamo na podlagi katastrskih občin. Glede tega pa je veliko pomanjkanje arhivskih dokumentov, ki so bili shranjeni v mirenski občini, ki je bila med drugo svetovno vojno bombardirana in je zgorela. Pod občino Sovodnje ob Soči so takrat spadale tudi Vrtoče, ni pa bilo Vrha, ki je spadal pod občino Opatje selo. Prvi župan je bil baron Gaudenzio Tosi. Ta je bil italijan, doma nekje iz Vidma. Med drugimi župani pa je še Josip Kodermac. Po posegu dr. Marušiča se je razvila živahna debata, tako da je bil večer prijeten in nadvse zanimiv.

Obvestilo

Mladinski dom prireja v torek, 14. novembra 2006, ob 18.30 v dvorani Doma Franc Močnik v Gorici (ul. San Giovanni 9) srečanje s psihoterapevtom g. Bogdanom Žoržem na temo Vzgoja z ljubeznijo. Predavanje je namenjeno staršem, vzgojiteljem in učnemu osebju. Lepo vabljeni!

Župnija sv. Marka v Rupi in Prosvetno društvo Rupa-Peč vabita na praznovanje zahvalne nedelje, 12.11.2006; ob 10. uri sv. maša, ob 14. uri blagoslov kmečkih pridelkov, sledila bosta kulturni program in pokušnja novega vina ter domačih jedi.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja Gregorčičev večer ob srečanju z Društvom upokojencev iz Solkana in Nove Gorice, ki bo v Kulturnem domu v Sovodnjah v četrtek, 16. novembra, ob 19. uri. Vabljeni so zlasti udeleženci izleta na Vrsno in v dolino Neretve, Mostar, Sarajevo in Medžugorje. Predvajali bodo namreč film o izletih in o odkritju Gregorčičevega spomenika v Ljudskem vrtu v Gorici. Sodelovala bodo Sovodenjska dekleta.

Slovenski verniki iz Laškega vabijo v četrtek, 9.11., v cerkev sv. Nikolaja v Tržiču, ko bo ob 19. uri tradicionalna maša za vse slovenske rajne iz Laškega. Pel bo Ženski pevski zbor iz Ronk .

Do 11. novembra 2006 je v galeriji Kulturnega centra Lojze Bratuž na ogled razstava Silvestra Komela. Ogled je možen ob prireditvah ali po domeni.

Društvi Jadro in Tržič vabita na tradicionalno martinovo večerjo v soboto, 11. novembra, v Doberdobu na turistični kmetiji pri Kovaču: prijave Ana Berginc tel. 0481 779843.

Knjižnica Damir Feigel vabi na zadnje izmed novembrskih srečanj, in sicer v torek, 21. t.m., ob 18. uri v čitalnico knjižnice v KB centru (korzo Verdi 51). Tokrat bo publicistka in pisateljica Dorica Makuc govorila na temo Med Egiptom in Sardinijo.

V palači Attems bo do 4. februarja 2007 na ogled razstava arh. Antonia Lasciaca. Urnik: vsak dan, razen ponedeljka, od 9. do 19. ure.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 10.11. do 16.11.2006)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

Petek, 10. novembra (v studiu Andrej Baucon): Narodnozabavna in lahka glasba - Zborovska rubrika - Iz krščanskega sveta - Obvestila in zanimivosti.

Ponedeljek, 13. novembra (v studiu Andrej Baucon): Sodobni sound - Vroči šport - Živemu se vse zgodi - Zanimivosti in obvestila.

Torek, 14. novembra (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da ... glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 15. novembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Gozd v jesenskih barvah. - Izbor melodij.

Četrtek, 16. novembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev. - Glasba iz studia 2.

Predsedniku krajevne skupnosti Podgora
WALTERJU BANDLJU
čestitamo, ker je po dolgoletnem vztrajanju prišel do svojega slovenskega priimka Bandelj.

UREDNIŠTVO NOVEGA GLASA

KROŽEK ANTON GREGORČIČ
Študijski center za socialnopolitična vprašanja, v sodelovanju s
KULTURNIM CENTROM LOJZE BRATUŽ
SVETOM SLOVENSKIH ORGANIZACIJ
SLOVENSKO SKUPNOSTJO

vabi na predstavitev knjige

ZAČETI ZNOVA

dr. Draga Štoke

Srečanje bo vodil dr. Bernard Špacapan

Torek, 14. novembra 2006, ob 19.30
Komorna dvorana Kulturnega centra Lojze Bratuž
Drevored XX. septembra, 85 - Gorica

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

vabi na odprtje

Pregledne razstave

DIMITRIJ CEJ

Razstavo bo predstavil ***Jurij Paljk***
Glasbeni poklon ***Vipavski tamburaši***

Kulturni center Lojze Bratuž
Četrtek, 16. novembra 2006, ob 18. uri

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE – GORICA

CECILIJANKA 2006

48. REVIJA GORIŠKIH PEVSKIH ZBOROV

sodelujejo tudi zbori
iz Tržaške, Videmske, Koroške in Slovenije

Posvečena je duhovniku in pesniku Simonu Gregorčiču ob 100-letnici smrti

Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž
sobota, 18. novembra 2006, ob 20.30
nedelja, 19. novembra 2006, ob 17. uri

Srečanja z glasbo 2006-2007

WOLFGANG AMADEUS MOZART
in ČRTOMIR ŠIŠKOVIČ
z orkestrom Ars Atelier

Simfonija št.1, koncert za violino v G-duru, simfonija št. 29

Kulturni center Lojze Bratuž
petek, 17. novembra 2006, ob 20.30

Predprodaja vstopnic tel. 0039 0481 531445
info@kclbratuz.org

Pogovor / Kari Klemelä, prevajalec

Ob finskem prevodu Pahorjeve Nekropole

Na Finskem, nekaj tisoč kilometrov daleč od nas, je konec oktobra izšel finski prevod Pahorjeve Nekropole. Za prevod in izdajo Pahorjevega dela ima največ zaslug Kari Klemelä, ki je s slovenskim, tudi zamejskim, kulturnim prostorom, zelo tesno povezan.

Kdaj in kako ste prišli v stik s slovenskim jezikom oziroma s književnostjo?

Prevajalec sem že od leta 1987, toda prvih deset let sem prevajal izključno iz ruščine in angleščine. Potem me je presenetilo dejstvo, ko sem izvedel, da smo dobili samo nekaj 20 prevodov za celotno 20. stoletje iz bivše Jugoslavije, malo več iz srbščine in hrvaščine, pa samo tri iz slovenščine, in sicer Cankarjevega "Martina Kačurja" leta 1907, v novejšem času pa še dve slikanici Ele Peroci, ki sta izšli leta1967, prevod iz nemščine.

Pravzaprav sem prvi in že deset let edini na Finskem, ki prevaja slovensko književnost direktno iz slovenščine v finščino, pa obenem tudi edini, ki prevaja iz hrvaščine, srbščine, bosanščine in tudi iz makedonščine. Mislim, da to pove, kako malo zanimanja imamo za majhne jezike in majhne književnosti. Če bi bilo več zanimanja, bi imeli pač več prevajalcev za te jezike in torej tudi več prevodov.

V 80. in 90. letih sem obiskal nekajkrat Slovenijo in mi je bilo zelo všeč: dežela je lepa , ljudje so prijazni in precej skromni v primerjavi s Finci, imajo dolgo in zanimivo kulturno tradicijo. Kasneje me je zanimal tudi položaj Slovencev, ki živijo v Italiji in v Avstriji. Ko sem prišel prvič v Trst, sem bil presenečen: to ni kot v Italiji! Razumel sem, da je Trst po arhitekturi, zgodovini in vsem ostalim pravzaprav avstrijsko mesto, vseeno pa je tudi Italija. Zmeraj sem bil nekoliko radikalen in drugačen. Tudi kot prevajalec nisem hotel prevajati le uspešnic, kljub temu da zanje seveda dobro plačajo in prevajalci navadno z lahkoto pridobijo z njimi neko "dodano vrednost" in celo nagrade, saj mediji največ pišejo o njih. Mene zanima predvsem, da prevajam književnosti, ki so manj znane na Finskem, in tekste, ki so mi všeč. Seveda to tudi pomeni, da o mojih prevodih v domovini malo pišejo in dobivam malo podpor za svojo dejavnost. Zadovoljen pa sem, da ta moja prizadevanja cenijo vsaj v Sloveniji!

S slovenskim jezikom in kulturo se ukvarjate na različnih ravneh...

Res je! Nisem samo prevajalec, ampak tudi založnik in objavljam svoje prevode pri svoji založbi Mansarda: letos jeseni bo poleg Pahorjeve Nekropole izšel še prevod Velika žival samote Evalda Flisarja in Rani jadi Danila Kiša, ki ga prav tako prvič objavljam v finščini. Prihodnje leto pa nameravam izdati Žarka Petana, leta 2008 pa bo na vrsti Alamut Vladimirja Bartola.

Poleg tega še veliko fotografiram in v zadnjih letih sem prodal portrete pisateljev in slike z razgledi iz Slovenije. Na primer na naslovnici zbirki Šalamunovih izbranih pesmi od leta 1966-2006 s naslovom Mož z zlatim očesom, ki je izšla junija, je slika, ki sem jo naredil med Šalamunovim obiskom Finske. Tudi za naslovnice knjig Mansarde sem uporabljal svoje slike.

Pri vaši založbi Mansarda bo izšel konec oktobra prevod Pahorjeve Nekropole. Zakaj ste se odločili za ta tekst ? Ali je to prvi prevod v finščino Borisa Pahorja?

Ja, res gre za prvi prevod Borisa Pahorja v finščino. Mislim, da je Nekropola zelo važen dokument in pričevanje. Mitja Šander, ki bo konec oktobra obiskal Finsko, piše o Pahorju, da je bil "v imenu kolektivističnih norosti potisnjen v vlogo manjšinca". V svoji Nekropoli piše Pahor tudi o italijanskem fašizmu in o položaju Slovencev kot manjšini. O tem Finci ničesar ne vedo, pravzaprav mislim, da samo redki Finci vedo, da sploh obstaja slovenska manjšina v Italiji. Včasih tudi pozabljajo, da je umrlo v taboriščih poleg Židov še nekaj 5 milijonov drugih ljudi. Tega ne želim preveč poudarjati, a Nekropola je drugi prevod v finščino, ki ga je napisal deportiranec druge nacionalnosti. Pred Nekropolo je izšla samo knjiga Tadeusza Borowskega, z naslovom Naš dom - Auschwitz. Poleg tega je Nekropola tudi lepo napisan roman in mislim, da sem v prevodu uspel posredovati atmosfero taborišča.

Borisa Pahorja sem prvič srečal v Vilenici leta 1999. Po povratku na Finsko sem ga predstavil uredniku Finskega radia, ki je hotel poročati o Sloveniji in o Slovencih, in sicer tudi o manjšini, ki živi v Italiji. In res, obiskal je tudi Trst in intervjuval Pahorja. Kmalu potem sem poskušal ponuditi Nekropolo finskim založbam, a brez uspeha. Slovenska književnost je še danes precej neznana na Finskem in mediji redko pišejo o kulturi Slovencev.

Tudi sam sem obiskal Trst ter srečal Borisa Pahorja. Intervju z njim sem objavil pri časopisu Ny tid. To je časopis švedske manjšine na Finskem in ga seveda zanima položaj manjšin v drugih deželah. O Pahorju sem tudi večkrat pisal v biltenih Društva finsko-slovenskega prijateljstva (http://www.slovenia-seura.de.vu) , na internetu na svoji spletni strani (http://www.kolumbus.fi/kari.klemela) in v svojem blogu. Že nekaj let sem hotel prevesti Nekropolo, pa nisem imel časa, ker sem moral zmeraj prevajati za velike založbe.

V čast si štejem, da sem lahko spoznal in srečal Borisa Pahorja. Obiskal sem njegovo hišo in "bunker" v Barkovljah. Še danes se spomnim, kako sem prvič vozil rent-a-car po njegovi ozki ulici Salita a Contovello in si nisem upal parkirati blizu roba ulice, pravzaprav na obronku ali na strmini. Gospod Pahor je prisedel na sedežu zraven mene. Vozilo se je nekajkrat zavalilo dol po ulici in sem imel strašen občutek: Pahor se je rešil iz nacističnega koncentracijskega taborišča in potem pride finski prevajalec in skupaj z njim bo strmoglavil v Tržaški zaliv! K sreči je šlo parkiranje konec koncev dobro...

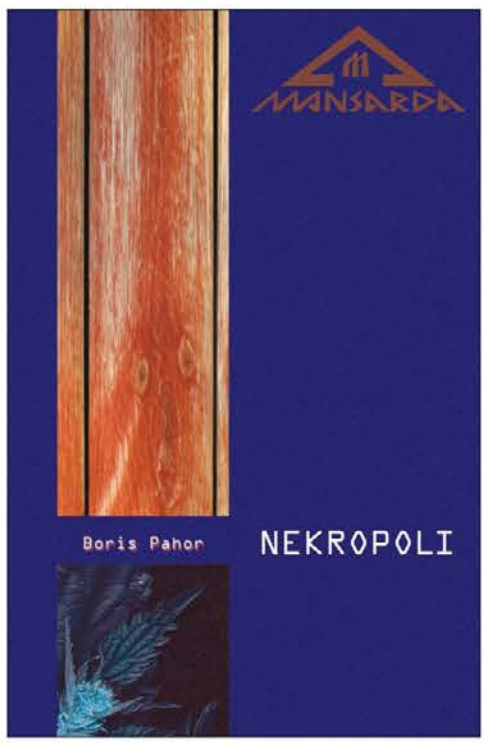

Pahor mi je veliko pomagal pri prevajanju, pojasnil mi je izraze, ki jih nisem razumel. On je moj edini kontakt s svetom taborišč, edina živa priča, ki sem ga srečal v svojem življenju. O taboriščih nisem le prebral v njegovih knjigah, ampak tudi slišal od njega, ko sva se srečala v Trstu. To je nekaj drugega in nekaj več kot samo branje knjig. Moja žena je profesorica v srednji šoli in je prebrala odlomke iz Nekropole svojim dijakom. Konec koncev sem začel razmišljati, da lahko bi ustanovil založbo samo zaradi tega, da bi izdal Nekropolo v finščino! Potem se sem odločil, da bom izdal tudi druge zanimive in dobre avtorje.

Poleg prevajalskega dela ste s slovenskim kulturnim prostorom povezani še kot predsednik društva finsko-slovenskega prijateljstva.

Društvo "Slovenia-seura" sem ustanovil leta 1999 in sem njegov predsednik od leta 2001. Trenutno imamo približno 80 članov in članic. To je predvsem kulturno društvo, neke vrste "klub", povezuje sorazmerno veliko število finskih pisateljev in kulturnikov, ki so bili na literarnih ali drugih festivalih v Sloveniji in sta jih očarali Slovenija in njena kultura. Lani smo imeli posvet o dirigentu Leonu Funtku (1885-1965), sinu Antona Funtka, ki se je preselil na Finsko in je naredil kariero v novi domovini kot dirigent Finske nacionalne opere in profesor Sibeliusove Akademije. Malokdo na Finskem ve, da je bil Funtek Slovenec, v Sloveniji pa ne vedo, da je imel Anton Funtek sina, ki se je preselil na Finsko. Pri tem projektu sem sodeloval z zborovodjo Tomažem Faganelom.

V kratkem bo na Finskem gostovala skupina slovenskih pisateljev. Kako je prišlo do te izmenjave?

Ministrstvo za kulturo RS podpira turnejo v okviru finskega predsedovanja Evropske unije. To je seveda dobro, saj že za nekaj let nismo videli nobenega slovenskega pisatelja na Finskem. Hkrati pa je malo smešno, ker 13 pisateljev bo obiskalo Finsko v samih dveh mesecih, kar je precejšnja "invazija", ki je skoraj presenetila finske organizatorje. Društva in organizacije imajo na koncu leta manj sredstev v proračunu za obiske... To je verjetno posledica krčenja sredstev kulturi na Finskem: prihodnje leto bo ministrstvo prenakazalo 15 % manj subvencij revijam in skoraj 60 % manj prijateljskim društvom, kot je naše Slovenia-seura. Tudi štipendije za pisatelje, prevajalce in druge umetnike bodo verjetno kmalu manjše. verjetno za 20 %. Nekateri "krivijo" za to rock skupino Lord, saj bo Finska zaradi njihove zmage morala prirediti Eurosong!

Kakšni so vaši nadaljnji načrti kot prevajalec?

Iz ruščine mi ponujajo predvsem biografije in literaturo o zgodovini Rusije in Sovjetske zveze, precej malo pa leposlovja - v 80-ih letih sem študiral primerjalno književnost in ruski jezik in književnost na univerzi v Turkuju). iz ruščine ne prevajam veliko, saj t udi današnja realnost v Rusiji mi je zelo zoprna: umor Anne Politkovskaje je bil samo eden izmed tisočev , sicer pa je ta umor pokazal mnogim Fincem, da ima naša sosedska država še zelo dolgo pot k demokracije: Pred ruskim veleposlaništvom se je zbiralo 3000 ljudi s svečami , kar je nekaj povsem neobičajnega na Finskem.

Iz hrvaščine sem prevedel Matvejevićev "Mediteranski brevir", za kateri sem leta 2004 dobil nagrado, in Jergovićev roman "Buick Rivera". Zdaj prevajam "Ministrstvo boli" Dubravke Ugrešić. Iz srbščine sem že prevedel "Rani jadi" Danila Kiša (Mansarda) in prihodnje leto bom prevedel "Mamac" Davida Albaharija (obe knjigi pri Mansardi). Prevedel sem tudi malo iz makedonščine, in sicer pesmi Zorana Ančevskega. Najbolj mi je všeč Slovenija, ki mi je postala tako rekoč druga domovina.

V Trstu sicer poznam poleg Borisa Pahorja še Patrizio Vascotto, ki prav tako prevaja slovensko književnost. Pred kratkim sem prejel sporočilo od Sergeja Verča. Poslal mi je svojo zadnjo kriminalko "Pogrebna maškarada". To me je spomnilo, da je bil moj prvi prevod iz slovenščine prav kriminalka, in sicer "Izza kongresa ali umor v teritorialnih vodah" Maje Novak " (finski naslov "Murha alueversillä", 1999).

Ko je glavni urednik finske revije Parnasso v svojem blogu poizvedoval , kam bi hoteli bralci revije potovati, če bi revija organizirala literarno potovanje, je večina omenila Dublin, Prago, New York ali Pariz. Ko sem omenil Trst, so nekateri pripomnili: "Ja, Trst, to bi bilo nekaj novega: Rilke, Joyce." Odpisal sem jim še to: "Ja, a tudi mesto Borisa Pahorja in drugih znamenitih slovenskih pisateljev!"

Peter Rustja

Kratke

Pismo

Spoštovano uredništvo!

Novi Glas, ki ga redno dobivam po vaši dobroti že nekaj let, mi je prinesel veselo novico, da je Gorica dobila lep "spomin" na Simona Gregorčiča, in to prav v središču mesta zraven drugih znanih osebnosti. Skupaj z vami se veselim tega veselega dogodka. Vsem vam zato iskreno čestitam! Upajmo, da bo to pomagalo do še lepšega sožitja med prebivalci vašega kraja. O tem je sanjal že "goriški slavček".

Ponovno se vam zahvaljujem za vašo dobroto! Želim vam obilo blagoslova pri vašem vsestranskem poslanstvu, ko si prizadevate, da bi se ohranili slovenska beseda in ljubezen do vrednot, kot sta kultura in vera. Iz teh bodo zanamci črpali moč in voljo do življenja in za vrednote, ki edine osrečujejo človeka.

S prav lepimi pozdravi, vdani Rok Gajšek

TKGalerija / Poezija Krasa Livia Možine

V TKGaleriji Tržaške knjigarne bo do sobote,11. novembra, razstavljal slikar Livio Možina. Naslov razstave je Poezija Krasa in prizori Možinovih slik. Slike snuje z veliko mero potrpežljivosti in umetnostne vneme, predstavljajo pa globok in intimen vpogled v najbolj običajne,

Foto IG

a vseeno skrite kotičke kraškega arhitekturnega in naravnega miljeja.

Potreba po likovni harmoniji se preko Možinove izkušene roke izraža s čistim realizmom oz. hiperrealizmom. Čeprav umetnik ustvarja v času visoke informatizacije in tehnologije, ki bi gotovo na prvi pogled zavirali tovrstni realistični pristop, so njegove slike vedno zelo priljubljene. Pri njih nas pritegne atmosfera, šele nato detajli. Umetnikovi prizori iz narave niso nikdar statični, saj slikar utegne ujeti bežeče trenutke in jih ovekovečiti na platno s svojo izurjeno tehniko v olju, ki je v slikarstvu eden najzahtevnejših pristopov. Ob tem pa celovito uživamo likovno pripoved: barve in figure same govorijo. Posamezne prizore ne doživljamo kot nekaj zunanjega: preko interiorizacije se nam slika prikaže kot že obstoječa v naši duši, saj nas opozarja o vrednotah in o vsem, kar je lepega okrog nas.

Za naš jezik

Lirika ali lirska pesem?

Lirika je učena beseda, ki izvira iz stare grščine (*lyrikós*, kar se nanaša na *lyro*, glasbilo) in zaznamuje, tako kot v italijanščini lirica, "literarno ustvarjanje, katerega izrazna oblika je lirska pesem" in "čustvenost", kakor nas pouči slovar. Beseda lirika pomeni torej zvrst poezije, ki je nabita s čustvenostjo. Lahko trdimo, da je slovenska lirika zelo bogata in vrhunska, kar pomeni, da imamo mnogo vrhunskih pesnikov. Letos se še posebej spominjamo Gregorčiča.

Moram pa reči, da se je posebno med profesorji italijanščine razširila navada, da uporabljajo tudi v slovenščini besedo *lirika* za posamezno lirsko pesem (npr. Gregorčičeva *lirika* Nazaj v planinski raj), kar je povsem napačno! Rekli bomo: Gregorčičeva **lirska pesem** Nazaj v planinski raj...

V italijanščini se beseda *lirica* uporablja še v enem pomenu, in sicer za "opera teatrale, vocale e strumentale", kot beremo v slovarju. To pa ni nič drugega kot **opera**! Bodimo torej previdni, kadar srečamo v italijanščini besedo *lirica*! To je spet ena tistih hinavskih besed, ki jim pravimo *lažni prijatelji*!

Kratke

Mednarodno klavirsko tekmovanje v Gorici

Od 5. do 11. novembra poteka v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici 6. mednarodno klavirsko tekmovanje Mesto Gorica in mednarodno tekmovanje v klavirski intrepretaciji - nagrada Giuliano Pecar. Letos se je k tekmovanju, ki ga prirejata kulturno društvo Florestan in KC Lojze Bratuž, prijavilo 60 tekmovalcev iz 13 različnih držav (Italija, Slovenija, Srbija, Hrvaška, Sloveška, Avstrija, Izrael, Rusija, Nemčija, Japonska, Kitajska, Madžarska, Južna Koreja). Mednarodno ocenjevalno komisijo sestavljajo, poleg umetniškega vodje tekmovanja prof. Sijavuša Gadžijeva, Sandor Falvai (Madžarska), Massimo Gon (Italija), Jorge Martins (Portugalska) in Noel Flores (Avstrija), ki komisiji tudi predseduje. Poleg tekmovanja v klavirski interpretaciji tekmujejo mlajši pianisti v štirih starostnih kategorijah. V nedeljo in ponedeljek so bili kvalifikacijski nastopi, v torek in sredo polfinalni, finale pa bo v soboto. Zaključno tekmovanje s filharmoničnim orkestrom dežele FJk, ki ga bo vodil Stefano Romani, bo v soboto, 11. t.m., ob 17. uri v gledališču Verdi, ob 21. uri pa bosta nagrajevanje in gala koncert nagrajencev. (Na sliki lanski prejemnik nagrade Pecar, Jakub Čižmarovič).

Srce Simona Gregorčiča

Kot poroča slavistični poštni seznam (mailing list) SlovLit, je v sklopu mednarodnega projekta Intertext na razpolago v teh dneh tudi nekaj novih tekstov slovenskih avtorjev. Posebnost Intertexta je, da poleg samih tekstov v elektronski obliki ponuja še vpogled znotraj teksta oz. avtorskega opusa, in sicer s pomočjo konkordanc, to je ponavljanja neke besede ali sintagme znotraj teksta. Med novimi slovenskimi avtorji, ki so na razpolago širšemu občinstvu na omenjeni spletni strani, velja omeniti opus Simona Gregorčiča (http://www.intratext.com/X/SLV0035.HTM). Gregorčičevo pesniško zbirko Pesmi je tako mogoče prebirati in razbirati tudi s pomočjo iskanja najbolj pogostih besed. Najbolj pogost samostalnik v Gregorčičevem opusu je beseda srce, ki se v različnih kontekstih pojavlja 40 krat, sledita pa mu svet (32 krat) in dan (29 krat). Kot je v sporočilu zapisal Miran Hladnik, priprava in objava slovenskih tekstov na omenjeni spletni strani uspeva, pa čeprav urednica Alessandra Allegretti ne zna nič slovensko. Pripomniti pa velja, da je prav Hladnik oral ledino z objavo elektronskih izdaj slovenskega leposlovja na spletu, brez katerih bi tudi do takih obdelav slovenskih literarnih del ne prišlo. / PR

150 let rojstva pesnika Antona Aškerca

Pošta Slovenije je v seriji Umetnost izdala štiri znamke na temo renesanse. Med njimi je tudi posebna dopisnica v počastitev 150-letnice rojstva Antona Aškerca. Bil je pesnik, prevajalec in urednik, znan predvsem po pesniških zbirkah Balade in romance ter Lirske in epske poezije. Njegovo vlogo je v biltenu o novih znamkah in dopisnicah opisal mag. Bojan Bračič. Aškerc se je rodil 9. januarja 1856 v Globokem pri Rimskih Toplicah, v revni kmečki družini. Po slovenski enorazrednici je obiskoval nemško osnovno šolo in gimnazijo v Celju, nato je študiral bogoslovje v Mariboru. Kot duhovnik je prišel v navzkrižje s svojim poklicem in predstojniki, zato so ga nenehno prestavljali iz ene v drugo odročno župnijo. Predčasno se je upokojil in bil do smrti l. 1912 mestni arhivar v Ljubljani. Prve pesmi je objavljal kot anonimnež v Zgodnji danici, v Ljubljanskem zvonu je objavljal pod psevdonimom Gorazd. Ustvarjalni vrh je dosegel pri pesniških zbirkah Balade in romance ter Lirske in epske poezije. Aškerc je od leta 1900 do 1902 urejal Ljubljanski zvon. Veliko je potoval po vzhodnoevropskih deželah in po Bližnjem vzhodu. Svoje vtise s potovanj je objavljal v pesmih in potopisih. Prevajal je predvsem ruske pesnike.

Simon Gregorčič ob 100-letnici smrti

Iz ila večni nam kipar
telo je umrljivo ustvaril
in v njem duha plamteči žar
z božansko iskro je razžaril.

Kipar vesoljstva večni Ti,
ta kip iz ila le razbij,
a iskre svoje večni žar
ohrani v nas za se vsekdar!

(Iz ila)

Hitov razstavni paviljon / Nova Gorica

Bruno Paladin – Tekstualni babilon

V novogoriškem Hit Paviljonu je bilo v četrtek, 26. oktobra, odprtje razstave del Bruna Paladina, ki si jo bo mogoče ogledati do 30. novembra 2006. Reškega umetnika je predstavila likovna kritičarka Anamarija Stibilj Šajn, večer pa je s svojo avtorsko glasbo, navdihnjeno ob gledanju Paladinovih del, olepšal glasbeni ustvarjalec Lado Jakša.

Avtor se publiki predstavlja z deli na temo Babilona. Preko svojih stvaritev skuša aktualizirati ta antični svetopisemski dogodek in njegovo sporočilo povezati s sedanjo družbeno situacijo. Steklene površine, platna in objekti so prepleteni s črkami latinske abecede, sestavljene v naključna zaporedja, v njih ni mogoče najti nobene zaključene misli, samo kaotično prepletanje, ki jasno namiguje na nesposobnost medsebojnega sporazumevanja. Kljub vedno bolj naprednim načinom komunikacije in množici najrazličnejših digitalnih, tehnično visoko izpopolnjenih sredstev, obvladanju vedno več tujih jezikov ostaja človek izoliran, žrtev nesoglasij. Umetnik s svojo babilonsko zmešnjavo opozarja na realno družbeno situacijo, na nezadovoljstvo posameznika, ki v lastnem jeziku ne zmore sočloveku izraziti svoje notranjosti in tudi sam ni pripravljen resnično prisluhniti. Poleg nepripravljenosti na dialog pa so ljudje gluhi tudi na sporočila in pomene dogodkov iz preteklosti, ne glede na to, ali so resnični, legendarni ali svetopisemske prispodobe. Vsak nosi neki nauk, ki naj bi naslednike učil živeti, jim pomagal izboljšati družbeni položaj in ne ponavljati napak svojih prednikov. Žal pa se vedno izkaže drugače in cela zgodovina je dokaz o nepripravljenosti ljudi na učenje, dokaz o tem, da se človek spreminja samo navzven.

Paladin povezuje različne svetove tudi na formalni ravni. Kljub oddaljevanju od klasičnega slikarstva se mu ne popolnoma odreka, slike spreminja v večplastne objekte velikega in malega formata, vanje vključuje druge materiale, ustvarja kolaže, reliefe, svojim instalacijam dodaja svetlobne učinke. Shematična črkovna znamenja prekriva ter omili s pršenjem barve; iz slik izstopajo enkrat kot reliefi, drugič kot napol zabrisana polja ali od ognja prežgani papirnati ostanki. Tople, zemeljske barve so v kontrastnem razmerju s hladnimi kovinskimi deli. Prosojnost stekla združi z računalniško obdelanimi površinami, ki še dodatno namigujejo na sodobnost, gledano skozi tančico zgodovine. Les, steklo, kovina, akril, papir, računalniška grafika. Bruno Paladin je avtor, ki rad vedno znova eksperimentira drugačne slogovne smernice, nikoli ne ostane pri eni tehniki, želi biti vedno drugačen, noče se omejevati in ponavljati.

Katarina Brešan

MMMART 2006

Osrednje srečanje likovnih ustvarjalcev v Medani

Na domačiji Klinec v Medani se večkrat na leto zbirajo slovenski in tuji umetniki, da bi se nekaj dni družili ter skupno ustvarjali. Takšna srečanja, ki bogatijo kulturno življenje na obmejnem področju in v Brda privabljajo najrazličnejše umetnike, že deseto leto zapored prireja Kulturno društvo Opoka v sodelovanju z briškimi vinarji. Mednarodna kolonija likovnih ustvarjalcev je potekala tudi od ponedeljka, 23., do petka, 27. oktobra, in njen glavni namen je bil kot že vsa leta povezovanje slovenskih umetnikov z umetniki iz ostalih evropskih držav.

Srečanja se je udeležilo 16 domačih in tujih ustvarjalcev. Nekateri so v Medani že stalni gostje, vedno se radi vračajo v te kraje, ki so jih sprejeli za svoje, drugi so se tu predstavili prvič. Iz Italije so prišli Alfred de Locatelli, Franco Dugo in Klavdij Palčič, iz Hrvaške Bruno Paladin ter Željko Mucko. Janos Erdos je prišel iz Madžarske, Martin Brodač iz Slovaške, Christian Hogsberg iz Danske, slikarka Jit Nieuwenhuis iz Nizozemske ter Paulo Gaiad iz Brazilije. Med domačimi avtorji so bili v Medani Andrej Pavlič, Rudi Skočir, Etko Tutta, Boris Zaplatil, Zvest Apollonio, Metka Erzar in Jože Šubic. Umetniki so teden preživeli v prijetnem druženju ter skupnem delu v dveh prostornih ateljejih na domačiji Klinec, s širnim pogledom na briške griče.

Njihovo življenje v Medani so popestrili še razni dogodki, ki so cel teden potekali vzporedno s kolonijo. Nekateri udeleženci so tudi razstavljali v galerijah drugih domačij in v Novi Gorici. V torek je bilo v galeriji Movia v Medani odprtje celoletne samostojne razstave del Etka Tutte, v sredo so v galeriji MMMart Ščurek odprli prav tako celoletno samostojno razstavo Alfreda de Locatellija. V galeriji Hit paviljon v Novi Gorici pa, od 26. oktobra do 30. novembra, razstavlja Bruno Paladin.

Kolonija se je zaključila v petek, 27. oktobra, z vrsto prireditev, ki so si sledile od 18. ure dalje. Najprej so se avtorji in obiskovalci zbrali v Šmartnem, kjer je bilo v Hiši kulture odprtje stalne postavitve zbirke sodobne umetnosti v Brdih. Slikarji sedanje ter prejšnjih izvedb MMMarta so, v sodelovanju s Kulturnim društvom Opoka, podarili Občini Brda petdeset likovnih del, ki pomenijo temelj za postavitev muzeja sodobne umetnosti v Brdih. Zbirko sestavljajo slike manjšega formata, vse enake velikosti, ki so bile narejene med različnimi kolonijami. Namen projekta, nastalega v soorganizaciji Občine Brda, društva Opoka in Glasbene agencije Jota, ki ima sedež v Hiši kulture, je ohranjanje likovnih del s teh mednarodnih delavnih srečanj.

Dogajanje se je nato preselilo v Medano, najprej v galerijo, ki so jo lani odprli na domačiji Alojza Gradnika, s predstavitvijo razstave novonastalih del udeležencev oktobrske kolonije, ter nazadnje na domačijo Klinec s koncertom Draga Misleja in ansambla NOB. V Gradnikovi galeriji so si obiskovalci lahko ogledali grafična dela, na domačiji Klinec pa ateljeje, kjer so umetniki cel teden ustvarjali, in izbor ravno tako novonastalih platen.

O dogajanju v Medani bo pričal tudi katalog, ki ga organizatorji pripravljajo ob koncu vsake kolonije, s predstavitvijo vseh avtorjev in njihovih del.

KB

Stališče

Kraški park?

Obsežen, zanimiv in podkovan članek v Primorskem dnevniku o zaščitenih območjih na Krasu, kot dejansko zakoličenih obrisih kraškega parka, je vsekakor dosegel svoj učinek.

Nepodpisani člankar upravičeno kritizira odbornika Marsilia iz vrst Marjetice in ga označuje za edinega krivca za dogajanje, ki odvzema Kraševcem in županom oblast nad lastnim teritorijem. Marsikdaj pa je dejanski oče ukrepov sam deželni predsednik Illy, kateremu stojijo ubogljivo ob strani vse stranke Demokratične zaveze, ki ga podpirajo. Tako tudi sama Slovenska skupnost seveda, ki poleg tega živi v federaciji z Marjetico.

Manjšinska stranka pa se z razliko od ostalih (z redkimi izjemami) trudi, da bi Kras ostal v rokah svojih tradicionalnih prebivalcev, in se bori za to, da bi ponovno oživljena Kraška gorska skupnost vzela teritorij v svoje roke in ga upravljala po lastni presoji; tudi kot park, če bo to najbolje, a po oceni domačinov, županov, kmetov, jusov itd.

Ko je predsednik Illy zaznal težave pri načrtu, da bi KGS ustanovil izključno kot upraviteljico kraškega parka, je izbral druge poti. Teritorij je imenoval zaščiteno območje SIC, ZPS in IBA, z zakonom o prenovi javnih uprav pa je ustanovil možnost povezave ASTER med občinami. Gorato območje občin na Krasu bi se tako lahko povezalo v upravno enoto s skupnim hotenjem, to je s ciljem, da upravlja Kraški park, ki je na papirju že ustanovljen. Namesto KGS, ki je javno upravno telo, kot so občine in pokrajine in ki bi predstavljalo pravi vzvod za oblast nad ozemljem, bi nastal Upravni svet kraškega parka, katerega bi seveda vodili univerzitetni strokovnjaki, domačini pa bi bili ob svoje ozemlje in bi kvečjemu dobili delo v parku kot pazniki. Župani slovenskih občin bi upravljali živali in cvetlice ter se veselili bogatih evropskih finansiranj za zaščito naravnih bogastev.

Te vizije so prišle do izraza tudi v stališčih deželnih svetovalcev Tamare Blažine, Igorja Dolenca in še prej Igorja Kocijančiča na straneh Primorskega dnevnika, ko so le ti zagovarjali nove oblike uprave nad kraškim obmocjem, ki je tudi po njihovem mnenju edinstveno naravno bogastvo, vendar ne več v izključni domeni Slovencev, pač pa vseh prebivalcev Krasa.

Moj komentar, ter prav tako vseh tistih, ki jim je kaj do ozemlja, na katerem prebivamo, je, da stoje pravice avtohtonega prebivalstva nad pričakovanji prišlekov, čeprav upravičenimi. Te izjave se ne bojim, saj eno sta gostoljubje in prijaznost do vsakega gosta, drugo pa odstopanje od lastnih pravic in od lastnine nad ozemljem, ki je bilo in je naše.

Večstoletna lastnina skupnih ozemelj s poljedelsko-gozdno-pašniško namembnostjo, ki je od nekdaj zapisana v zemljiški knjigi kot imovina jusov in srenj, je jasen dokaz, da ta ozemlja spadajo v posest starih vaških jeder in starodavnih družin. Za te pa vemo, katere narodnosti

so.

Kraševci so v prvih devetdesetih letih podpisali razlastitev zemlje za potrebe raziskovalnega centra v Padričah, v zameno za katerega so dobili drobtinice; obljube Dežele, da bo poskrbela za obnovitev hiš v vaških jedrih, pa so še vedno le obljube. Zdaj bo kraški park, ob odločilni podpori slovenskih političnih glasov, krojil usodo domačinov, ki po vsej verjetnosti parka nočejo.

Če bi ga tudi vsi politiki ne hoteli, bi ga Illy ne mogel kar tako ustanoviti, saj preko volje prebivalstva tudi guverner ne more.

Ali smo zmožni se upreti složno temu načrtu?

Mirko Špacapan, deželni svetovalec

1. NOVEMBER Spominske svečanosti

Dan vseh svetih, vseh mrtvih in upanja

Dan vseh svetih ni samo dan, ko se vsak posameznik spominja svojih preminulih, ampak je tudi dan, ko skupnost kot taka razmišlja o svoji minljivosti in kontinuiteti. Vez med preteklostjo in sedanjostjo je vera v prihodnost in prav v tej luči je mogoče razumeti, zakaj proslave in polaganje vencev na krajih, ki obeležijo trpljenje in mučeništvo ljudi v najhujših časih naše polpretekle zgodovine, so obenem priložnost, kjer se izpričuje neomajna vera v boljšo in bolj človeka vredno prihodnost.

Prav na dan vseh svetih so pred spomenikom padlim v NOB iz Škednja, od sv. Ane in s Kolonkovca priredili petič spominsko svečanost.

Prisotne je najprej pozdravil zgodovinar Sandi Volk, ki je v svojem nagovoru izpostavil vprašanje sprave kot dejanje, ki so ga pravzaprav že med vojno izpričali tisti, ki so se borili za ideale antifašizma, in to ne glede na politično ali nacionalno pripadnost. Volk je ostro napadel poskuse revizionizma, ki skušajo tako v časopisju kot v zgodovinopisju postaviti zgodovinska dejstva v drug kontekst.

Slavnostni govornik prireditve je bil deželni svetovalec Mirko Špacapan, ki je poudaril, da smo se Slovenci uprli diktaturi in nasilju tudi s tihim, kulturnim uporom. Vizijo bližnjih katastrof za slovenski narod in poziv k ohranjanju slovenske zavesti je mogoče zaslediti že pri Simonu Gregorčiču, in to že v prvih letih dvajsetega stoletja. Nasilje nad slovenskim narodom je bilo usmerjeno najprej proti kulturi in kulturnikom. Prihodnje leto se bomo spominjali 70. obletnice nasilne smrti Lojzeta Bratuža, ki je, kot je poudaril Špacapan, dokaz, da je fašistični režim bil krut tudi do tistih, ki so ohranjevali živo slovensko kulturno zavest.

Špacapan je podčrtal, da je naša dolžnost danes nasprotovanje trendu asimilacije in malodušju oziroma poplitvitvi naših zahtev in pričakovanj.

Tudi v današnjih časih, je zaključil Špacapan, so mogoča dejanja v korist naše skupnosti, in sicer brez krvavega davka, ter omenil vprašanja naše zemlje, teritorija, jezika ter dodal, da moramo biti ponosni na to, kar smo. Proslavo je glasbeno uokvirila harmonika Neve Kranjec.

Foto PR

Nedaleč od spomenika in glavnega tržaškega pokopališča pa se nahaja Rižarna. Na glavnem dvorišču so bili tudi letos za prvi november pred spominsko ploščo postavljeni številni venci organizacij, gibanj in javnih ustanov. Ob 14. uri, ko sem se podal v Rižarno, ni bilo nobene uradne delegacije, ki bi polagala vence, ampak približno deset obiskovalcev, ki so si vzeli tudi nekaj časa, da se zberejo na kraju, ki je za mnoge pomenil pot v smrt. V teh dneh - in vse do 28. januarja 2007 - pa si obiskovalci Rižarne lahko ogledajo še razstavo risb in pričevanj slovenskih otrok, ki so bili zaprti v italijanskih koncentracijskih taboriščih na vzhodni meji s pomenljivim naslovom "Ko je umrl moj oče".

PR

SLORI Nov projekt

Sodelovanje mladih v društvih

Vtorek, 7. novembra 2006, je ob 18.30 na sedežu čezmejnega informativnega okenca za mlade Ad informandum na Fernetičih št. 3 potekalo prvo srečanje v okviru projekta Društvena dejavnost: medgeneracijsko soočanje kot razvojna možnost, katerega pobudnik je Slovenski raziskovalni inštitut. SLORI se namreč raziskovalno ukvarja tudi s problematiko društvene dejavnosti v okviru slovenske manjšine v Italiji. Omenjeni projekt je sad dela, ki se je začelo v okviru Programske konference, ko je SLORI pripravil nekaj raziskav na to temo. Izsledki teh raziskav so izšli leta 2005 v publikaciji Mladi, gospodarstvo, kultura: analiza stanja za razvoj slovenske manjšine v Italiji. Novembra in decembra 2005 pa sta bili dve tematski delavnici z naslovoma Starejši člani ovirajo mlajše, ki želijo vnašati novosti v društvo. Ali je to res? ter Ljubiteljska kultura med tradicijo in inovacijo. Njihove vsebine so se povezovale z nekaterimi najbolj perečimi raziskovalnimi izsledki omenjenih raziskav.

Prvi dve delavnici so sodelavci SLORI-ja priredili pilotno, da bi preučili odziv društvene stvarnosti in na tej osnovi začrtali smernice za nadaljevanje dela. Na osnovi splošnega zanimanja za pobudo, pripravljenosti na sodelovanje in izraženih potreb je bil zasnovan zgoraj omenjeni projekt, ki ga je pred kratkim finančno podprla Služba za rekreacijske in športne dejavnosti ter mladinsko politiko Dežele Furlanije Julijske krajine. Pri projektu sodelujejo tudi Zveza slovenskih kulturnih društev, Združenje slovenskih športnih društev v Italiji in Slovenska prosveta.

Cilj projekta je razvijati in vnašati v društva dobre prakse, ki bi obstoječa medgeneracijska nasprotja spremenile v dodano vrednost ter po drugi strani preprečevale kritične situacije, kjer obstoječi konflikti omejujejo ali onemogočajo aktivno sodelovanje mladih. Projekt se deli v dva dela, ki bosta potekala vzporedno. Tečaj za dobro sodelovanje med generacijami v društvih bo v obliki delavnic, v okviru katerih bodo udeleženke in udeleženci ustvarjali metode komuniciranja med mladimi in starimi, izhajajoč iz svojih osebnih izkušenj. Vodil ga bo socialni delavec in psihoterapevt prof. dr. Jože Ramovš z Inštituta Antona Trstenjaka iz Ljubljane, ki se temeljito ukvarja s proučevanjem medgeneracijskih odnosov.

Drugi del projekta nosi naslov Srečanja za boljše spoznavanje in razumevanje odnosov med generacijami pri upravljanju društev in je namenjen posameznim društvom na Tržaškem, Goriškem in Videmskem, ki bi si želela analizirati stanje medgeneracijskih odnosov znotraj svoje društvene stvarnosti s pomočjo strokovnega svetovanja. Delavci na področju društvenega delovanja lahko tako osvojijo metode za boljše upravljanje medgeneracijskih odnosov v posameznih društvih. Svetovanje bo posredovala psihologinja-psihoterapevtka in SLORI-jeva raziskovalka dr. Suzana Pertot.

Dolinska sekcija Slovenske skupnosti

Jesenski izlet

Dolinska sekcija Slovenske skupnosti že vrsto let organizira v jeseni enodnevni izlet, s katerim želi na družaben način povezati svoje člane in somišljenike. Tako skuša tudi imeti čim večji stik in dialog z občani in drugimi prijatelji, še zlasti v zadnjem obdobju, ko je sekcija aktivni partner občinske uprave, kar ji nalaga vse večje dolžnosti in odgovornosti ter vse večjo skrb pri zaščiti in uveljavljanju pravic naše narodne skupnosti.

Letošnji že tradicionalni jesenski izlet je sekcija namenila obisku vinorodnih krajev Štajerske. Tako je v nedeljo, 15. oktobra, že v zgodnjih jutranjih urah odpeljal poln avtobus iz Mačkolj, Doline, Boljunca in Boršta skozi mejni prehod na Fernetičih in po še kar dolgi vožnji pripeljal na Ptujsko Goro. Med potjo je izletnike v avtobusu nagovoril sekcijski tajnik Sergij Mahnič. Poleg pozdrava je na kratko predočil tudi probleme, s katerimi se sekcija danes sooča. Ptujska Gora se dviga 350 m visoko na zahodnosevernih obronkih Haloz, na njenem vrhu pa že več kot pol tisočletja kraljuje Marijina cerkev, ki jo pozna vsa Slovenija. Umetnostni zgodovinarji gledajo nanjo kot na najlepši biser poznogotskega stavbarstva v Sloveniji, ki uspešno tekmuje s podobnimi cerkvami v Srednji Evropi.

Prav tako slovi tudi po sočasnih kamnitih kiparskih izdelkih. Ljudskemu srcu pa je najmilejši milostni kip Marije s plaščem nad glavnim oltarjem. Po maši je vso lepoto in zgodovino cerkve ter njene opreme mojstrsko razložil frančiškanski pater, župnik te župnije. Izpred cerkve se nam je nudil čudovit razgled na Dravsko polje, na Slovenske gorice in na haloške griče, ki so se lesketali v jesenskem soncu.

Po kosilu, v prijazni in lepi gostilni v bližnjem Majšperku, smo se odpeljali v srednjeveško mesto Ptuj, mesto ob Dravi, kjer Dravsko polje prehaja v Ptujsko polje in se Haloze približujejo Slovenskim goricam. Pomembno naselje Petovium, znano že v rimskih časih kot postojanka ob vratih v Panonijo.

Po krajši strmi poti smo dospeli do gradu iz 12. stoletja, ki stoji na gričku nad mestom, od koder se odpira čudovit razgled na mesto in okolico, katero popestri široka Drava.

Grad je bil prezidan in povečan v 17. stoletju, nazadnje v posesti grofov Herbersteinov, ki so ga prenovili in namestili v njem zbirke starin in umetnin. Po vojni pa je grad prevzela ptujska občina in v njem uredila obširen etnološki muzej. Pri ogledu muzeja nas je vodila izkušena in prijazna vodnica, ki nam je prikazala razne podrobnosti razstavljenih predmetov.

Iz gradu nas je pot vodila v ptujsko vinsko klet. Po tradiciji je to najstarejša slovenska vinska klet. Neizbrisni sledovi preteklosti so Ptuj že zdavnaj zaznamovali kot mesto trte in vina. Vino kot pijača bogov pri Rimljanih se je zakoreninila tako pri nas kot v svetu. Tu nas je sprejela prijazna etnologinja in nam razkazala klet, ki ima svoje začetke v letu 1239 in je zakladnica haloških in slovenskogoriških vinskih bogastev. Še posebno zanimanje je vzbudil pri navzočih ogled vinskega arhiva, kjer hranijo nagrajena vina najboljših letnikov 20. stoletja ter predstavnike vseh letnikov od 1946 do danes. Nato je sledil postanek v družabnih prostorih, kjer so nam najprej v multiviziji prikazali krajevni vinski okoliš, nakar je sledila pokušnja raznih sort vina in obrazložitev značilnosti posamezne sorte.

V prijetnem vzdušju in ob kozarcu vina je bilo skoraj težko se odločiti za odhod, vendar čas odhoda se je naglih korakov bližal. Zahvalili smo se našim gostiteljicam za izčrpen prikaz in za pogostitev ter se, vsak s svojo steklenico haložana, v poznih večernih urah vrnili na svoje domove. Nedvomno je izlet dosegel svoj cilj, saj je poleg kulturne in znanstvene plati nudil priložnost razvedrila in utrjevanja vezi med vodstvom sekcije in občani ter hkrati potrdil odobravanje dela strankinega vodstva.

Udeleženec

TRŽAŠKA STOLNICA Praznovanje mestnega zavetnika

Sv. Just kot zgled za današnji čas

Kako bi lahko tržaški verniki posnemali duhovni vzor mučenika Justa, ki je v tedanjem mestu, na prehodu iz III. v IV. stoletje, svojo predanost Jezusu plačal s smrtjo? "Bil je laik" je kot prvo dejal škof Evgen Ravignani v svoji homiliji ob slovesnosti v čast mestnemu zavetniku sv. Justu "njegovi starši so ga v veri vzgajali že od otroštva. Imeli so ga za Gospodovega moža, poznali so njegovo vero in usmiljeno radodarnost do revnih. Ni se bal preganjanja, ki se je tedaj pojavilo in katerega je poznal strogost in krutost. Vedel je, kako veliko je tvegal le zato, ker je bil kristjan". Tako je povedal škof Ravignani v stolnici, posvečeni ravno mučeniku, v petek, 3. novembra, ob prisotnosti številnih tržaških vernikov in predstavnikov javnih ustanov, začenši s tržaškim županom Robertom Dipiazzo in predsednico pokrajinskega odbora Mario Tereso Basso Poropat.

Odgovor na začetno vprašanje je škof Ravignani posredoval v nadaljevanju svoje homilije. "Razmišljam o današnjem času in o tem, kako nove oblike mišljenja, ki si utirajo pot v splošni kulturi, če že ne vrivajo dvoma, ki slabi ali izničuje krščansko vero, uveljavljajo verski relativizem, ki vero izniči v sinhretizmu ali ravnodušnosti." Takemu pogledu niso podvržene le nove generacije.

Foto Kroma

Škof je nato izrazil željo, naj verniki ohranijo lojalen dialog do sveta, ki jih obdaja in ki je lahko večkrat nasproten njihovim načelom. Vernik pa mora vedno pogumno razglašati vrednote življenja, dostojanstva človeka in njegove svobode, ljubezni in družine, solidarnosti do šibkih in revnih, složnosti in miru, tolažljive prepričanosti, da je po smrti popolnost življenja. "Nam, ki smo Cerkev tukaj in danes, je prepuščena naloga, da oznanjamo Kristusov evangelij", je dejal škof Ravignani, po mnenju katerega moramo za to nalogo izpolniti tri pogoje: zapustiti je namreč treba hrepenenje po določeni preteklosti in tradicionalni pobožnosti ter težiti k novemu, ki se poraja v kulturi in družbi, v prepričanju, da bo sprejelo Kristusa; pričevati moramo ne nauk, temveč dogodek, ki je zaznamoval in zaznamuje naša življenja; posredovati moramo tako vero, ki izhaja iz osebnega pričevanja o Kristusu.

Just je bil torej laik; laik, ki se je kot član civilne družbe zavzemal za vprašanja in problematike tedanjega Trsta. Ravno na tem dejstvu je škof Ravignani, nanašajoč se na besede, ki jih je sveti oče Benedikt XVI. izrekel na nedavnem zborovanju italijanske cerkve v Veroni, osnoval drugo sporočilo svoje homilije. Delovanje na političnem področju za gradnjo pravičnega družbenega reda ni neposredna naloga Cerkve; za to so zadolženi laični verniki, ki se ne smejo izmikati snovanju boljšega in pravičnejšega jutrišnjega dne. Laiki morajo zato sodelovati z vsemi, ki se tudi na podlagi drugačnih stališč zavzemajo za skupno dobro.

Igor Gregori

Obvestilo

Slovensko pastoralno središče v Trstu sporoča vsem rojakom tržaške škofije, da bo letošnja skupna HVALEŽNICA v nedeljo, 12. novembra, ob 16. uri v stolnici sv. Justa. Zahvalno bogoslužje bo ob somaševanju slovenskih duhovnikov vodil tržaški škof Evgen Ravignani. Poleg Združenega zbora ZCPZ bosta pri mašni daritvi sodelovala še OPZ Kraški cvet in pevska skupina SZSO. K že tradicionalnemu slavju so kot vsako leto vabljeni zlasti skavti in skavtinje, naše narodne noše in prinašalci darov. Pred mašo in po maši pa bo tudi letos praznično pritrkovanje s stolniškimi zvonovi.

JAVNI SKLAD RS ZA KULTURNE DEJAVNOSTI
KRŠČANSKA KULTURNA ZVEZA CELOVEC
SLOVENSKA PROSVETA TRST
SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA CELOVEC
ZVEZA SLOVENCEV NA MADŽARSKEM
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE GORICA
ZVEZA SLOVENSKIH KULTURNIH DRUŠTEV GORICA-TRST-VIDEM

PREKO MEJ

Prva skupna kulturna prireditev organizacij Slovencev v Avstriji, Italiji in na Madžarskem

NASTOPAJO:
- Slovensko prosvetno društvo Zarja Železna kapla: *Svet je kakor ringa raja*
- Dramski odsek PD Štandrež: *Stara garda*
- Filmska skupina KKZ: *Bungalov 18*
- Porabsko gledališče: *Prvi šolski dan*
- Andrejka Možina: Šansoni *Zasul si me z zvezdami*

Scenarij in realizacija Igor Cvetko
Povezovalka Barbara Žefran

Prireditve:
Ljubljana, 10.11.2006, ob 19.30, Viteška dvorana Križanke
Pliberk, 11.11.2006, ob 19.30, Kulturni dom
Trst, 12.11.2006, ob 17. uri, Kulturni dom
Maribor, 2.12.2006, ob 19. uri, Unionska dvorana
Monošter, 3.12.2006, ob 16. uri, Gledališka dvorana

PETERLINOVA DVORANA Društvo slovenskih izobražencev

Mitja Volčič o budimpeški revoluciji leta 1956

Večkrat imamo geopolitiko za oddaljeno in visoko družbeno-znanstveno stroko, ki posredno, preko širokih in nam zakulisnih ovinkov, pogojuje naše življenje; ravno zaradi te svoje narave se vanjo neradi spuščamo, ker itak ne moremo vplivati na njene dinamike in se raje ukvarjamo s stvarmi, ki so nam v našem vsakdanu bližje.

Foto Kroma

Drugače pa je, ko so tovrstne problematike prikazane na čisto enostaven način od izvedenca, ki je v prvi osebi kar nekaj desetletij opazoval in doživljal najpomembnejše mednarodne družbenopolitične preobrate minulega stoletja. Mitja Volčič je občinstvo Peterlinove dvorane pospremil v osrčje dogodkov, ki so izoblikovali podobo današnje Evrope, predvsem pa vzhodnega predela stare celine, s Putinovo Rusijo na čelu.

Dimitrija Volčiča ne gre posebej predstavljati, saj ga vsi poznamo kot dolgoletnega poročevalca osrednjega vsedržavnega televizijskega dnevnika RAI, katerega je bil tudi direktor. V svoji karieri je tako prebijal dolga obdobja v Nemčiji, na Dunaju, v Pragi in predvsem v Moskvi. Ko se je njegova novinarska kariera sklenila, je ubral politično pot, ki ga je ponesla v strasbourški evropski parlament. Iztočnica, ki mu jo je predsednik DSI, Sergij Pahor, ob začetku večera ponudil, je bila budimpeška revolucija novembra 1956, katere letos obhajamo 60-letnico. Volčičevo široko obsežno podajanje dogodkov je ta argument vzelo zgolj kot pretvezo, da bi nanizalo zapleten mozaik mednarodnih odnosov, "ki se v neskončnem ritmu mrežno vežejo in prepletajo". Mladi poročevalec tržaškega radia je stik z budimpeško vstajo doživel "v Gornji ali Dolnji Lendavi, točno se ne spomnim kje", je dejal gost, ki je v Prekmurju tedaj opazoval, kako so se madžarski begunci zatekali pred Sovjeti, in občeval z domačim prebivalstvom, ki je zaskrbljeno spremljalo dogajanja onkraj meje. Tito pa je na napad pristal po tajnem sestanku, ki ga je imel z moskovskimi odposlanci na Brionih. Kot je Volčič poudaril, so Madžari doživljali napad Rdeče armade kot izraz sovjetskega imperializma bolj kot njegove politične hegemonije. Čeprav je budimpeška revolucija povzročila v članih komunističnih partij zahodnih držav pravi potres (predvsem v Italiji in Franciji, kjer so bile KP pomembni politični dejavniki), je na državniških nivojih naletela na votlo retorično propagando, s katero je zahod le vpil na vzhodni blok, nikakor pa si ni upal tvegati tretje svetovne vojne: tega pogleda se je držal tudi ameriški predsednik Eisenhower. Oba bloka sta tako dejansko pristala na tih dogovor, po katerem so bili madžarski uporniki prepuščeni samim sebi. V nadaljevanju večera se je gost osredotočil na obdobje, ko se je sovjetski mozaik rušil. Volčič je poudaril predvsem nemiren položaj sovjetske nomenklature, v katerem je Gorbačov snoval svojo politiko, ki pa mu je bila na koncu usodna. Gost večera je nato poudaril težave, ki jih je vzhodni blok srečeval na poti tranzicije iz komunističnega režima v demokratični državni ustroj. Pri tem se je zaustavil ob današnji Putinovi Rusiji, o kateri meni Vočič, da bo znala premostiti težave predvsem zaradi svojega ogromnega človeškega in naravnega potenciala. "Rusija je še vedno velesila", je sklenil gost večera, ki je v Peterlinovi dvorani predstavil tudi svojo knjigo z naslovom 1956-Krusciov contro Stalin, ki je pred nedavnim izšla pri založbi Sellerio.

IG

GLASBENA MATICA Koncertna sezona 06-07
v sodelovanju z ZVEZO CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV IZ TRSTA

W.A. MOZART - REQUIEM
ob 250-letnici rojstva

Obalni komorni orkester, solisti in zbor
Dirigent Aleksandar Spasić

V petek, 10. novembra 2006, ob 20.30
v stolnici sv. Justa v Trstu

Koncert sta omogočila: Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Zadružna kraška banka

Na kratko

Odgovornost za prihodnost

Pred letom dni so bile v Italiji t.i. primarne volitve levosredinskega tabora, na katerih je tri milijone italijanskih volivcev aktivno sodelovalo, in to ne glede na strankarsko pripadnost.

Tudi Slovenci v Italiji smo se udeležili tako primarnih volitev in skorajda v celoti ob parlamentarnih oz. deželnih volitvah zavzeli za Prodijevo in Illyjevo vizijo prihodnosti, in to ne glede na strankarsko pripadnost. Italijanska leva sredina se v teh dneh sprašuje, kdaj in kako bo prišlo do t.i. Demokratske stranke, to je stranke, ki bi tudi navzven združila levosredinsko volilno zavezništvo. Tema skupnega zastopstva različnih političnih duš, s katero se politična tajništva soočajo danes, ni v bistvu različna od "klasične" teme manjšinske politike pri nas. Tako za skupno zastopstvo kot za Demokratsko stranko sta potrebni dve sestavini: dialog in še enkrat dialog. Interes posameznih dejavnikov, pa naj si bo tudi pod okriljem skupnega blagra, pa je za enotnost in složnost prej ovira kot spodbuda. Iskanje skupne poti omogoča složnost v različnosti, ohranjanje različnosti pa ni sinonim za kaos. Na tako pot pa se je treba odpraviti skupaj, istočasno in z istim občutkom za odgovornost za prihodnost. / PR

OKUSI KRASA Gostilna Pri vodnjaku

Kruh je sveta stvar

Letošnja rdeča nit, ki veže posamezne večere eno-gastronomske pobude Okusi Krasa, je kruh v njegovem najžlahtnejšem pomenu. Kruh je postal danes vsakdanja jed, do katere izgubljamo odnos, ki bi si ga zaslužila. O tem je spregovoril odgovorni urednik našega tednika Jurij Paljk, ki je na večeru v gostilni Pri vodnjaku na Jezeru pri Bazovici, v soboto, 4. novembra, predstavil svojo knjigo z naslovom O kruhu in naših stvareh. Jurij Paljk je rade volje sprejel vabilo gostinske sekcije Slovenskega deželnega gospodarskega združenja, da bi na večeru spregovoril o svoji knjigi predvsem zato, ker so bili na večerji prisotni tudi lastniki oz. predstavniki pekarn, ki so pri letošnji izvedbi Okusov Krasa neposredno soudeleženi.

Časnikar je poudaril plemenitost pekarskega poklica. Obenem je še grenko poudaril, da je kruh nekoč pomenil veliko več kot danes, in to zato, ker se je v današnjem svetu porazgubil odnos do 'prazničnega'. "Nekateri trdijo, da je zanje nedelja lahko vsak dan. Pa ni tako. Kruh je sveta stvar, ki nosi v sebi globoko sporočilnost", ki bi jo lahko povzeli s tem, "da kruha ne gre nikdar proč vreči". Ob Juriju Paljku je pri mizi sedel tudi Vili Cigoj, ki je po poklicu sicer slaščičar in pek, ukvarja pa se tudi s fotografijo. Njegovi so namreč posnetki, ki bogatijo zadnji Paljkov knjižni trud.

Foto IG

Na večeru je bila prisotna tudi dolinska županja Fulvia Premolin, ki je prisotne pozdravila v imenu občine Dolina. Premolinova je v svojem nagovoru poudarila pomen manifestacije gostinske sekcije SDGZ, ki znatno prispeva k ovrednotenju našega okoliša in njegovih dobrot.

IG

Razstava o g. Alojziju Filipiču v kraju začetka njegove duhovniške poti

Predanost Bogu skozi delo za človeka

Konec oktobra je Društvo ARS Bovec, ki deluje v bovški župniji, povabilo v goste, v starodavno cerkvico Device Marije v Polju pri Bovcu, Ireno Breščak, profesorico biologije na škofijski gimnaziji v Vipavi, ki je pripravila razstavo o življenju in delu Alojzija Filipiča, duhovnika, doma iz bližine Solkana.
Razstava v Bovcu je logična, ker je ta vdani božji služabnik, rojen 1880. leta v vasi Ravnica pri Solkanu, začel svojo dušnopastirsko službo leta 1912 v Bovcu, kjer je bil eno leto kaplan. Takoj za tem pa je bil imenovan za vikarja v bližnji Čezsoči. V tej vlogi je takoj poskrbel tudi za kulturni blagor teh ljudi. Že leta 1914 je v vasi ustanovil Katoliško slovensko izobraževalno društvo Slatenik. Društvu so dali pomenljivo ime po toplejšem vodnem izviru, ki mu domačini pripisujejo krepčilno in zdravilno moč. Še istega leta, ko je izbruhnila prva svetovna vojna, je bil imenovan tudi za kurata na Srpenici, od koder je odšel z župljani, ki so jih Italijani nasilno izselili, v taborišče v Liguriji.
Nova okupacijska italijanska oblast je izvedela, da je domačine svaril, naj ne nasedajo "laški propagandi", in tako je prišel pri njej v nemilost. Tudi tam je duhovno oskrboval v begunstvo pregnane Slovence v pokrajinah Albengi in Savoni.
Po vojni se je vrnil službovat najprej v Grgar, potem v Črniče in Batuje na Vipavskem, kjer je pustil poseben pečat. V mislih imam predvsem njegov globoki zgled vernosti, ki ga je bogatil s pedagoškim darom ter socialnim čutom.
Ob vsej predanosti duhovniškemu poklicu se je ukvarjal še z botaniko in vse skupaj povezal z vzgojo mladine. Rastline je zbiral že v okolici Grgarja, vendar je bila njegova prva bogata zbirka uničena ob letalskem napadu na to vas leta 1945. V svet botanike ga je vpeljal Pirančan Karlo Zimich, sicer prijatelj Kugyja, ki je veliko rastlin posadil tudi v Julijani v Trenti. Ljudje vedo še danes povedati, da je bilo batujsko župnišče vse polno posušenih rastlin. Z vsem tem se je priljubil otrokom, ki jih je rad spremljal v naravo. Tako so tudi oni spoznavali to vedo in mu prinašali veliko rastlin.
Po drugi svetovni vojni je pisal v Proteus. Njegovo delovanje je dragoceno tudi zato, ker je napravil podroben popis zelo redkih vrst in navajal tudi nahajališča rastlin, za katere prej niso vedeli, da na Slovenskem, vsaj v taki količini, sploh obstajajo.
V mladini je tako vzbudil vzporedno zanimanje in razumevanje za naravo in po njej še za božje stvarstvo, saj vse deluje po Božji volji. Naučil jih je hvaležnosti Bogu za vse stvarstvo in obenem hvaležnosti, da so sposobni tega spoznanja in ga približati še drugim. Zlasti pa hvaležnosti vsem, ki so jim pripravljeni prisluhniti, da jim uspe zanje narediti nekaj dobrega.
Kot je povedala avtorica prof. Breščakova, bo v kratkem izšla njena knjiga o delu in življenju Alojzija Filipiča.

MM

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Vsaka roža je unikat

Zmenjeni sva bili za sobotno jutro. Še pred nekaj dnevi sta s partnerjem šla čez mejo, v blagodejno vodo termalnega bazena. Jaz pa sem se zgražala, ker bi se lahko zgodilo tudi tam, potem pa bi morala drveti domov. Zmenjeni sva torej bili za sobotno jutro. Čaj pri njej doma in še zadnji stavki, preden bi se tisti ogromni napeti trebuh dokončno zdramil. Pa me je punčka temnih las prehitela in si zaželela ven.

Včeraj sva se odpravila v bolnišnico na obisk. Že nekaj let nisem bila tam. Spomin me ni varal. Nedvomno kraj, kjer je osebje najsrečnejše. Same barve in narisane rožice, nikakršnega tipičnega bolnišničnega vonja po tabletah in urinu. Lekcija sesanja. Moška sta šla sama po kavo. Nedvomno, ker se novopečeni oče želi izpovedati, kako se počuti in kaj mu je ta porod predstavljal. Z njo pa ostaneva na kavču v skupni sobi, na prsih nov človek v tem svetu, ki je tako umirjen, kot je bilo mirnih tistih devet mesecev pripravljanja na svet. V isti sobi je steklena škatla z vgrajenim sevanjem ne vem katerih žarkov. Mladi ženski vzamejo dete iz rok, mu pokrijejo oči z nekakšno platneno rutico in ga postavijo v to prozorno škatlo z vijoličastim sevanjem. Materinski instinkt je nedvomno nekaj, kar ti daje neko zmožnost veliko večje empatičnosti z ostalimi materami. "Poglej, kakšno žalost ima mama tistega deteta na obrazu". Res je. Nisem je opazila, ker sem cel čas buljila v notranjost škatle.
"Z otrokom postaviš vse v pravo perspektivo, razumeš, koliko stvarem in situacijam dajemo neko prednost, ki je dejansko nimajo. Med nosečnostjo uvidiš, kdo ti je zares prijatelj, in gledaš na osebe in situacije, kot da bi ti končno kdo postavil očala na nos. Prej tega nisi zmožna, ker se pustiš pogojevati od tega in onega".
Celo pot domov razmišljam o različnih ciklusih v življenju. Popolna simbioza ob rojstvu, skrb in predanost novemu življenju, postopno učenje v samostojnost in potem mogoče obdobje konfliktov in nerazumevanja, krčevitega prizadevanja, da se izoblikuješ v to, kar sam čutiš, da si, ne pa starši in družba. Razmišljam o tem, kako čudno je vse to, istočasno pa, kako naravno. Razmišljam o starševski figuri, ki spremlja novega človeka v vseh fazah njegovega levljenja v življenje. Kako se počuti? Kakšen pomen imajo različni ciklusi v življenju? S kakšnimi občutki lahko spremljaš najstniško upiranje? Kdaj začutiš, da se morajo tvoji pogledi na svet v določeni meri umakniti zato, da se tvoj otrok samostojno ozavesti? In kako doživljaš razhajanja v pogledih? Kako se ta neminljiva ljubezen levi v letih?
Verjetno je življenje lepo ravno zaradi tega, ker obstajajo ti ciklusi, ker ena nova roža ni enaka drugi in nov otrok ni enak ne prejšnjemu ne roditelju.

Izlet PD Rupa-Peč (2)

V odkrivanju lepot Estonije, Latvije in Litve

Nadaljevali smo pot do meje in zvečer prišli v Rigo. Naslednje jutro nam je dež krepko ponagajal. Z dežnikov nam je kapljalo za vrat, ko smo skušali pogledati navzgor v bogato okrašene palače "liberty". Tu je cel predel že lepo obnovljenih palač, kar privablja turiste; ostaja jih pa še veliko v slabem stanju. "Vecriga", staro mesto, ima lepe palače v najrazličnejših slogih, precej jih je povsem na novo obnovljenih. Tako občinska hiša ter lepi gotski palači (l. 2001), nekoč bivališča neporočenih trgovcev. Tudi to mesto je s svojim pristaniščem pripadalo Hanseatski zvezi. Skozi mesto teče široka reka Daugava z lepimi mostovi. Nedaleč stoji še edini stolp, obnovljen, ki dokazuje, da je bilo tudi to mesto obzidano. Prebivalstvo je različnih veroizpovedi, zato so tu številne cerkve iz najrazličnejših obdobij in vsi živijo v miru in slogi. Na centralnem trgu Vetrige izstopa stolnica opečnate barve, največja cerkev v baltskih republikah. Luteransko središče (1226), večkrat obnovljeno skozi stoletja, hrani mogočne orgle s 6718 piščalmi. Če zapustimo stari del mesta, se ulice razširijo, tu se prepletajo razkošni drevoredi z zelenicami, ob njih pa so operna hiša, univerza, spomenik osvoboditve l. 1935 itd.

Na srečo je proti poldnevu dež prenehal, tako da smo se po kosilu lahko odpeljali iz mesta v etnografski muzej na prostem. Ob jezeru Jugla je na 100 ha skoraj sto starih kmečkih hiš in različnih poslopij (mlini, cerkve, kolibe) iz raznih predelov Latvije. Ob lepem vremenu je tu vse živo, ko "priložnostni" obrtniki in kmetje obnavljajo stare poklice. Zapustili smo tudi Rigo in se odpeljali 90 km proti jugu na ogled palače Rundäle, zimske rezidence vojvodov Kurlandije. Prvotni lastnik, Ernst Biron, je poveril dela Rastrelliju, ki pa so trajala zelo dolgo. V stoletjih je bila palača večkrat poškodovana; od l. 1981 je obnovljena in odprta za oglede. Tu imata svoje mesto pinakoteka in zbirka kitajskega porcelana. Od 138 sob je odprtih 43 za ogled. Zadaj je lepo urejen park, prav primeren za spominsko sliko. V spodnjih prostorih je lepa, svetla restavracija, kjer smo tudi mi, poleg drugih turistov, potešili lakoto in žejo. Ti svetli prostori so se nam zdeli kar čudni, ker marsikateri obrok smo zaužili ob medli svetlobi, tako da skoraj nismo razumeli, kaj je na krožnikih. Kmalu zatem smo bili že v Litvi. Nedaleč od meje smo se ustavili blizu vasi Domantai, kjer se pred očmi pokaže majhna vzpetina. Tu je nakopičenih na tisoče in tisoče križev, vseh vrst in oblik: nekateri so zakoličeni v zemljo, manjši visijo na večjih, največ pa je nagrmadenih kar vsevprek v en sam grič. Res izjemen in pretresljiv pogled! Pred vsemi temi stoji velik lesen križ s Križanim v bronu: papež Janez Pavel II. je obiskal ta sveti kraj l. 1993. Polaganje križev sega zelo daleč v čas, v leta 1831-1863, kot znak upora Litovcev proti carskemu režimu; kasneje so postali ti križi simbol upora proti ruski oblasti. Večkrat so bili ti križi uničeni, griči zravnani z zemljo, a ljudje so znova in znova prinašali nove križe; sedaj je pravi romarski kraj. Tudi mi smo postavili križ z napisom PD Rupa-Peč, se podpisali in zmolili. Z različnimi občutki smo nadaljevali pot do Kaunasa, drugo mesto v Litvi in med vojnama tudi glavno mesto. Ker so bila vsa mesta baltskih republik zelo izkoriščena in zanemarjena pod rusko oblastjo, so si po osamosvojitvi l. 1990 zelo hitro opomogla in sedaj pridobivajo zopet nekdanji videz in blišč. Mesto leži med dvema rekama, Neris in Nemunas. Tu je staro mestno jedro z izredno občinsko palačo, Rotuše: stavba je popolnoma bela z visokim izjemnim zvonikom, pravijo ji "beli labod". Na istem trgu je še jezuitska cerkev, nekoliko oddaljena pa gotska bazilika sv. Petra in Pavla (14. stol.) z lesenim oltarjem in lepimi stranskimi oltarji, deloma v popravilu. So pa tudi cerkve, ki so povsem zanemarjene, opustošene, saj so služile kot skladišča in šole: npr. cerkvi sv. Frančiška in v Vilniusu sv. Bernardina.

/ dalje
KAP

Evropsko nogometno prvenstvo / Stadion v Celovcu

Najprej bodo gradili, potem pa spet porušili...

Nogometni navdušenci iz naše dežele bodo leta 2008 lahko v neposredni bližini doživeli največji nogometni špektakel leta, in sicer evropsko nogometno prvenstvo, ki ga bodo organizirali v Švici in Avstriji. Tri tekme evropskega nogometnega prvenstva bodo odigrali tudi v Celovcu.
Če se italijanski azzurri in slovenska reprezentanca potijo na nogometnem igrišču, da bi se uvrstili v zaključno fazo prvenstva, se Avstrijci in Švicarji trudijo na organizacijskem področju.
V soboto, 21. oktobra, so v Celovcu priredili dan odprtih vrat na gradbišču, kjer bo nastal nov stadion ob Vrbskem jezeru.
Oblačno, a vseeno milo vreme je omogočilo številnim nogometnim navdušencem, da so si ogledali stadion iz perspektive igralcev, mlajši pa so prišli na svoj račun, ker so lahko streljali enajstmetrovke legendi avstrijskega nogometa Michaelu Konselu, ki je znan tudi v Italiji, saj je branil vrata Rome in Venezie.
Za evropsko prvenstvo potrebuje Celovec stadion za 32.000 gledalcev. To bo mesto, deželo in državo stalo dobrih 66 milijonov evrov (kar je sicer primerljivo s ceno kakega superzvezdnika Real Madrida, Chelsea ali Barcelone...). Presenetljivo pa je dejstvo, da bodo Celovčani doživeli tak stadion samo za evropsko prvenstvo, saj ga tako velikega ne potrebujejo za moštvo, ki je kot Triestina trenutno v drugi ligi. Stadion bodo po evropskem prvenstvu zmanjšali na samih 12.500 gledalcev, to pa bo stalo (ponovno davkoplačevalcem, seveda!) še dodatnih 9 milijonov evrov. Stadion v takem obsegu pa bo primeren ne le za nogometne tekme, ampak tudi za druge prireditve. Vprašanje, ki se pri tem postavlja, pa je, ali je za stadion, ki bo na koncu lahko imel le 12.500 gledalcev, smotrno graditi in rušiti čisto nov večji objekt, in to za končno ceno 75 milijonov evrov?

PR

V nedeljo bo drugi krog lokalnih volitev

Romi so kljub ustavni zaščiti še zmeraj obrobna skupina

V Sloveniji so se nenadoma in nepričakovano pojavili zapleti v odnosih med Romi in večinskim prebivalstvom. Začelo se je v Dečji vasi pri Ambrusu na Dolenjskem, kjer so spori med Romi in domačini tleli že več let, sodu pa je izbil dno fizični napad na nekega domačina, ki se še zmeraj bojuje za življenje. Posredovala je policija, ki se je s tamkajšnjimi Romi (imenujejo jih tudi Cigani, kar pa naj bi imelo slabšalni pomen) sporazumela, da jih začasno preselijo v nekdanji center za begunce v Postojni. Prišleki bi se najraje vrnili domov, čemur pa prebivalci Ambrusa odločno nasprotujejo. Primer je poskusil rešiti minister za šolstvo dr. Milan Zver, ki je zagotovil, da ambruških Romov ne bodo silili v odločitve, ampak bo "država omogočila najti nenasilno rešitev." Po omenjenem incidentu so se vznemirili Romi po vsej Sloveniji. Boje se, da jih bodo lokalne oblasti ob podpori države preselile iz sedanjih prebivališč, ki so bila sicer zgrajena ali postavljena "na črno", to je nezakonito.

V omenjene zaplete se je takoj vključila politika. Varuh človekovih pravic Matjaž Hanžek je Svet Evrope obvestil, "da je Slovenija prenehala biti pravna država", vlada pa zatrjuje, da so Rome iz Dečje vasi pri Ambrusu preselili sporazumno in da v prihodnje selitev ne bo več. Od varuha človekovih pravic je zahtevala, naj se za omenjeno trditev javno opraviči državljanom Slovenije. Komisar Sveta Evrope za človekove pravice Thomas Hammarberg je sporočil, da omenjenega zapleta z Romi za zdaj ne morejo komentirati, ker še nimajo na voljo vseh podatkov oz. podrobnosti. Odzvala se je LDS, največja opozicijska stranka, ki zatrjuje, da je incident v Dečji vasi nastal zato, ker vlada ni sprejela nobenega ukrepa v korist in za zaščito Romov, ki zaradi tega ostajajo neenakopravni z drugimi državljani, ter so kljub ustavnemu varstvu še vedno obrobna skupina v Sloveniji. Predsednik omenjene stranke Jelko Kacin seveda ni povedal, da tudi prejšnje stranke v vladnih koalicijah niso storile nič za zaščito Romov, za njihove težave pa ja bil ves čas svojega mandata, do sedaj, brezbrižen tudi varuh človekovih pravic Matjaž Hanžek.

Vlada je napovedala, da se bo odločneje lotila ukrepov za zaščito in enakopravnost romskega prebivalstva. Čim prej bodo sprejeli zakon o njihovem položaju in pravicah. Uvedli bodo tudi posebne radijske in televizijske oddaje za romsko narodnost, kot to določa zakon. Romi naj bi iz svoje pradomovine Indije, v Evropo, torej tudi v Slovenijo, prišli v 13. stoletju. V Sloveniji naj bi jih bilo od 6.000 do 6.500, prebivajo v večjih družinah, naseljeni pa so na Dolenjskem, v Prekmurju, Posavju, Beli krajini in na Gorenjskem. Njihovi odnosi z večinskim slovenskim prebivalstvom so pogosto težki in napeti, ker pač ohranjajo svoj način življenja in imajo svoje vrednote, ki so pogosto v nasprotju s sodobno civilizacijo.

Politične stranke so medtem končale dejavnosti za drugi krog lokalnih volitev, ki bo v nedeljo, 12. novembra. Izbrali bodo župane dvainsedemdesetih občin. Pomerila se bosta tista dva kandidata za župana, ki sta v prvem krogu dobila največ glasov. To se bo zgodilo tudi v petih mestnih občinah: v Kranju, Mariboru, Novi Gorici, Novem mestu in v Velenju. Omenjamo, da je v prvem krogu volitev, v nedeljo, 22. oktobra, svoj glas oddalo 970.271 volilcev, kar pomeni, da je bila volilna udeležba 58.10 odstotna. Javna občila pa še zmeraj objavljajo ocene in komentarje o lokalnih volitvah, posebej o porazu LDS in o Zoranu Jankoviću, novem županu mestne občine Ljubljana. Dr. Janez Juhant, filozof in teolog, je v uvodniku, objavljenem v novi številki tedenskega magazina Mag, tudi napisal: "Stare nevidne niti še vedno povezujejo naše narodno tkivo ter segajo tudi čez njegove meje. Očitno podcenjujemo njihovo moč in s tem moč demokracije v Sloveniji. Ne preseneča, da so ob Jankovićevi županski zmagi v Ljubljani, v srcu Slovenije, prepevali neslovenske pesmi in da je ozračje delovalo balkansko. Tudi zelo opazni varnostniki novega župana so delovali tuje, kakor da nismo v Evropi." Neki obiskovalec spletne strani pa je zapisal: "Ljubljana je dobila točno takega župana, kot si ga zasluži. Zdaj je tudi uradno balkanska prestolnica. Na koncu pa so se zbrali še Cetinski, Magnifico, Danijela in novemu županu zapeli v srbohrvaščini."

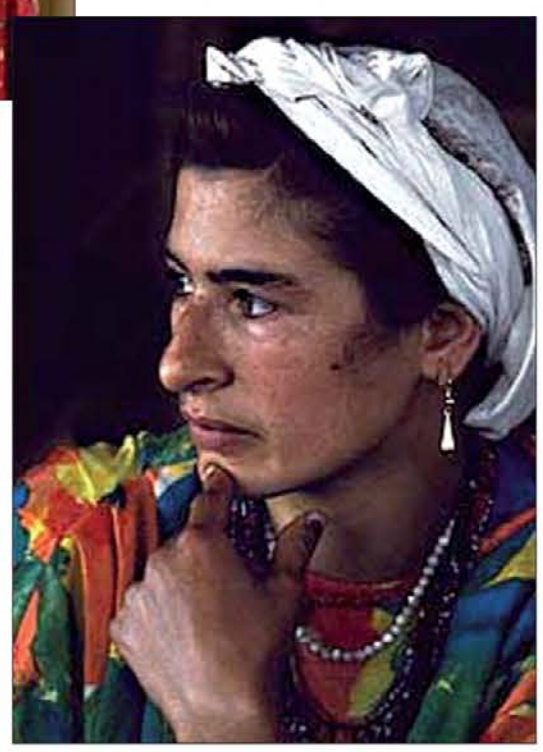

Začela se je tekma za funkcijo predsednika države

Evropski poslanec Lojze Peterle, ki je bil prvi predsednik vlade v Samostojni Sloveniji in ustanovitelj politične stranke Nova Slovenija, krščanska in ljudska stranka, je 10. t.m. sporočil, da bo kandidiral za predsednika države. Volitve slednjega bodo najbrž jeseni leta 2007. Ob predstavitvi kandidature je dejal: "da Slovenija potrebuje predsednika, ki razume globalno delovanje, delovanje Evropske zveze, je občutljiv na manjšinske probleme in ga zanima slovenstvo doma in v širšem smislu." Pobudnik kandidature podjetnik Ivo Boscarol iz Ajdovščine pa meni, "da Slovenija potrebuje obraz, ki bo državo predstavljal v svetu."

Marijan Drobež

Kratke

V Sloveniji v vrtcih več otrok

Vrtce v Sloveniji obiskuje letos več otrok, in sicer skoraj dve tretjini otrok v državi. Letošnji vpis je bil od lanskega višji za 4,2%. Najbolj se je povečalo število otrok, ki se vključujejo v programe t.i. drugega starostnega obdobja. V Sloveniji je večina otroških vrtcev državnih. Povečuje pa se število zasebnih vrtcev, zlasti takih, ki jih odpira in v dobršni meri tudi financira katoliška Cerkev. V 18 zasebnih vrtcih je

vključenih 872 otrok. Vključenost otrok v predšolske vzgojne ustanove se bo po splošnem prepričanju zelo povečala, če bo parlament sprejel zakon o brezplačnih vrtcih v Sloveniji, ki ga je v ustrezni postopek vložila Stranka mladih Slovenije.

Komen-Škrbina / Poklon primorskim padalcem

Letošnja slovesnost v spomin na primorske padalce v Škrbini bo v petek, 10. novembra.

Ob 10. uri bo v cerkvi sv. Antona maša za vse umrle za domovino, ob 11. uri pa bo že tradicionalna svečanost pred spominsko ploščo na Fakinovi domačiji. Komemoracije se tam vrstijo od leta 1998, vedno okoli 11. novembra, ko se Britanci spominjajo svojih padlih. Za svečanosti, za katere skrbita Vaška skupnost Škrbina in Občina Komen, je namreč dal pobudo v Trstu živeči upokojeni angleški časnikar in medvojni pripadnik britanskih misij v Jugoslaviji John Earle. Primorskim padalcem je leta 2005 posvetil knjigo v angleščini, saj je hotel britansko in širšo javnost seznaniti z junaško in tragično zgodbo tistih primorskih fantov, ki so jih Britanci med vojno iz Afrike poslali kot radiotelegrafiste in diverzante za sovražnikove linije na slovensko ozemlje, kjer so se skoraj vsi pridružili partizanom, a jih je Ozna v svoji revolucionarni logiki kmalu prištela med sovražne agente ter jih zapisala smrti.

V četrtek bo ob 18. uri v Kulturnem domu v Komnu javno srečanje s Stanislavom Simčičem, enim izmed treh še živih primorskih padalcev. Pripadal je diverzantski organizaciji SOE, medtem ko sta bila ostala dva - Ciril Kobal, ki živi v Kopru, in Venčeslav Ferjančič, ki živi v Argentini, - radiotelegrafista pri organizaciji ISDL. Stanislav Simčič je 25. avgusta v Biljah praznoval 90-letnico, ob tej priložnosti je v zasebni izdaji na 110 straneh objavil knjigo spominov Mojih 90 let.

SNG Nova Gorica / Premiera Evripidove tragedije Bakhantke

V Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica bodo v četrtek, 9. novembra, zabeležili drugo premierno uprizoritev v letošnji abonmajski sezoni, ki jo označujejo viharji in zvezde nostalgije. Po tržaški premieri in dvojnem gostovanju v Gorici bo tudi na novogoriškem odru z vso svojo izpovedno močjo in spetkakelskim žarom prizadela srca in duše gledalcev antična tragedija Bakhantke zadnjega izmed treh grških tragikov, Evripida. Na spodbudo Ministrstva za kulturo RS sta jo na oder postavili SSG Trst in SNG Nova Gorica pod dovršeno in z antičnim duhom prepojeno taktirko režiserja Vita Tauferja, ki mu je dramaturško pomoč in režijsko asistenco nudila Martina Mrhar. Klasični stihi kristalno zvenijo v slovenskem prevodu Antona Sovreta in Kajetana Gantarja, starogrški verzi pa se enkratno spajajo s čudovito avtorsko glasbo Saše Lošića, ki pospremlja gledalca v pretresljivo zgodbo o pogubi, v katero pahne neposlušne Tebance razjarjeni bog Dioniz, ker oblastniki niso hoteli priznati njegove božanskosti. Predstavo oblikujejo igralci in pevci Primož Forte, Stojan Colja, Helena Blagne, Vojko Belšak, Ivo Barišič, Danijel Malalan, Radoš Bolčina, Lara Baruca, Alida Bevk, Andreja Brlec, Cecilia Carvajal, Ana Facchini, Teja Glažar, Lara Komar, Mirjam Monica, Nikla Petruška Panizon, Maja Poljanec, Dušanka Ristić, Leticia Yebuah in Zlenia Zobec.

Gledališki večer v Gabrjah

Gledališka skupina KD Brce iz Gabrovice pri Komnu gostuje v petek, 10. novembra 2006, ob 19.30 v Domu kulture v Gabrjah z glasbeno ljudsko komedijo Rada Pregarca in Sergeja Verča Veselica.

Organizatorji si prizadevajo, da bi postalo znano v vsej Srednji Evropi

V soboto veliko martinovanje v Vipolžah v Brdih

Med martinovanji, to je ob "krstu" novega vina, ki bodo v petek, 10., ali v soboto, 11. novembra, potekala v vinorodnih krajih v Sloveniji, bo tisto v Vipolžah v Goriških Brdih nemara največje. Organizatorji na pobudo kulturnega društva Hrast prizadevajo, da bi omenjeno martinovanje postopno, čez nekaj let, postalo znano v vseh državah srednje Evrope. Pri tem pričakujejo pomoč in razumevanje občin Brda, Krmin in Števerjan, turističnega centra na Dobrovem, župana Brd Franca Mužiča, upravne enote v Novi Gorici ter strokovnih organov v domači občini Brda in v Novi Gorici.

Letošnje martinovanje v Vipolžah bo že deveto zapored. Potekalo bo na prostem pred starim gradom in v dveh velikih šotorih. Sodelovali bodo vinarji iz Brd, člani soškega konzorcija (Consorzio Isontino) iz sosednjega obmejnega območja, vinogradniki oz. pridelovalci vin s Sardinije, Sicilije, iz Madžarske pa seveda tudi iz drugih območij Slovenije. Pomembnost starega gradu v Vipolžah bodo ponazorili z viteškimi igrami in organiziranjem srednjeveške tržnice, kakršne so nekoč imeli v Brdih.

Martinovanje v Vipolžah se bo pričelo ob 13. uri. Kulturni oz. družabni program bosta oblikovala tudi pevski zbor Mirko Filej iz Gorice ter pihalni orkester iz Anhovega. Ob 19.15 bo novo vino "krstil" domači župnik Marjan Kožlin, sledili pa bodo priložnostni nagovori županov občin Brda, Števerjan in Krmin. Na dan tradicionalne prireditve, to je ob martinovanju v Vipolžah in drugod v Goriških Brdih, bosta mejna prehoda v Vipolžah in Neblem podaljšala urnik in bosta odprta 24 ur.

Številna martinovanja bodo seveda tudi v drugih vinorodnih krajih. Zelo odmevna in dobro obiskana so zlasti tista v Vipavi, Dornberku in drugod v Vipavski dolini.

M.

GRAJSKO MARTINOVANJE V VIPOLŽAH

Sobota, 11. novembra 2006

13.00 - otvoritev degustacije vina (vinarjev z obeh strani Brd)
14.00 - viteške igre s srednjeveško tržnico, predstavitvene stojnice gostov iz Slovenije, Italije, Madžarske
18.00 - nastop mažoretne skupine O.Š. Dobrovo
18.30 - nastop Pihalnega orkestra Salonit Anhovo
19.00 - nastop pevskega zbora iz zamejstva "Mirko Filej"
19.15 - krst vina z župnikom Marjanom Kožlinom iz Vipolž
19.45 - govor županov
20.15 - nastop glasbene skupine "Happy day" z Igorjem Malalanom
22.00 - nastop glasbene skupine "Kanalje"
01.00 - nastop glasbene skupine "The Maff"

Mejna prehoda Vipolže-Števerjan in Neblo-Venco bosta neprekinjeno odprta (24 ur)

TRST Igre na srečo

Naprej, zastava stave!

Vrvež ljudi pred trafiko. Ali so Tržačani čez noč postali pravi časopisni obsedenci? Ne, enostavno vrsta za igranje lota. Vsi nestrpno čakajo, da lahko igrajo tiste številke, ki so jih sanjali ponoči ali pa ki so jih za prave, težke evre kupili od kakega televizijskega ponudnika sanj po hitrem zaslužku. Ljudje, zlasti v kriznih in finančno negotovih časih, zelo radi verujejo v take sanje. Streznitev pa je po takih sanjah bolj ali manj boleča, odvisno od vloženega zneska oziroma pričakovanj, saj so pravila iger na srečo jasna: dober delež pokasira pač ponudnik igre, ostali pa se morajo zadovoljiti le z drobtinicami. Pa še s tistimi bi se marsikdo zadovoljil!

Nekoč je v Italiji največje nedeljsko pričakovanje vladalo za izide nogometnih tekem. Tudi tisti, ki jim ni bilo mar za razne Rossije, Tardellije ali Rivere, so se navduševali nad nizanji 1, X in 2 znakov, saj je kombinacija slednjih na športni napovedi lahko pomenila lep in nepričakovan zaslužek.

Isto bi lahko zapisali o loteriji Italia: državni monopoli so se s pomočjo bleščečega televizijskega sobotnega showa, ki ga je predvajala državna televizija in spodbujala k nakupu srečk, pri katerih je zmagala le peščica ljudi, ostali pa so še naprej sanjali. Šesti januar, ko tradicionalno izžrebajo zmagovite listke loterije Italia, pa je dandanes pravzaprav vsak dan. Iger na srečo je tako rekoč na vsakem vogalu - v čakalnicah avtobusnih postaj, na kolodvorih, v barih... Superenalotto, športne stave ali avtomat? Ljudje pač igrajo in sanjajo.

Bolj kot razkošni Las Vegas se v Italiji razširjajo mikroskopski Atlantic City, to je mesto ob vzhodni obali ZDA, kjer se z avtobusom iz večjih metropol pripeljejo ljudje, ki bi radi bajno pomnožili svoje preostale dolarje, in sicer za boljše življenje ali pa sploh za preživetje.

Tudi v italijanskih mestih, Trst ni izjema, so se pojavile dvorane, kjer se neprestano lahko igra na dobro staro tombolo (ki pa se tu imenuje bingo). Tudi v zgodnjih dopoldanskih urah se že zbira kar čedna množica ljudi. Kraj je seveda prijazen do uporabnika: umirjene barve, prijetna glasba v ozadju ter kavarniška postrežba med samim igranjem. Celo kadilci imajo svoj prostor, kjer lahko istočasno igrajo tombolo, pijejo kavo in/ali gledajo satelitske televizijske programe!

Vse omenjeno ustvari tako rekoč brezčasni prostor, kjer čas in ritem diktirajo pravzaprav samo nagradna žrebanja. Vsak na skritem upa v zmago: brezposelni štiridesetletniki, študentje, ki v varnem prostoru "špricajo" pouk, ter celo krdelo upokojencev, ki se dan za dnem srečajo v teh prostorih, seveda vsak pri svoji mizi, saj je vraževernost del igre. Med enim in drugim žrebanjem se ljudje med sabo tolažijo, da že mesece niso zmagali ničesar, kot otroci pa se raznežijo, ko zvedo, da bodo v naslednjih dneh izžrebali bon v vrednosti 500 evrov za nakup jestvin, morda zneska, ki so si ga v tem času odtrgali iz ust v upanju na boljši jutri.

PR

UPLINJEVALNIKI Pritožba naravovarstvenikov

Proti uplinjevalnikoma s pomočjo evropskih direktiv

Tržaška sekcija naravovarstvene organizacije "Friends of the Earth / Amici della Terra" je v četrtek, 2. novembra, predstavila razloge, zaradi katerih je poslala na evropsko komisijo pritožbo v zvezi z uplinjevalnikoma, ki naj bi nastala v tržaški pokrajini.

Foto PR

Po mnenju naravovarstvene organizacije je v samem postopku mogoče zaslediti številne kršitve evropskih direktiv v zvezi z analizo vpliva na okolje, a tudi zaradi pomanjkljive informacije občanom in ne nazadnje sosednjim državam, saj bi nastanek obeh uplinjevalnikov imel posledice tudi za Slovenijo in Hrvaško. Neinformiranje obeh držav glede rizičnosti projekta bi lahko na podlagi evropskih direktiv privedla do zaustavitve načrtov. V svoji pritožbi se organizacija sklicuje neposredno na poslansko vprašanje evropske poslanke Mojce Drčar Murko.

Na tiskovni konferenci so nadalje poudarili, da zaradi dejstva, da bi taka projekta vplivala na več držav, je potrebna ustanovitev nadvladne komisije, ki bi objektivno proučila naravovarstvene aspekte, ki bi izvirali iz teh projektov, ne nazadnje pa zbirala pritožbe in sugestije občanov, kot predvidevajo tudi tozadevne evropske direktive.

Okoljevarstveniki so negativno ocenili projekta španskih podjetij Endes in Gas Natural, saj bi bila njihova projekta pomanjkljiva na več področjih, in sicer od same analize nevarnosti - v bližini obeh objektov so namreč druge strukture, ki bi povzročile verižno reakcijo in povečale škodo tudi v primeru "navadne" nesreče (poudarjen pa je bil tudi scenarij terorističnega napada...) - vse do ekonomskega načrta za trženje samega plina, saj je še nerešeno vprašanje samega novega plinovoda.

Prav zaradi tega je tudi italijansko ministrstvo za okolje pisalo obema podjetjema in zahtevalo izčrpnejše podatke, v katerih je poudarjena tudi zahteva po posredovanju informacij tudi slovenski strani.

PR

Pred uvedbo evra

V Sloveniji prvi primeri podražitev

V Sloveniji je nastala nekakšna "evro mrzlica" pred uvedbo skupne evropske denarne enote, 1. januarja 2007. Banke, podjetja in druge javne ustanove prebivalstvo prepričujejo, da so na vključitev Slovenije v evroobmočje dobro pripravljene, tako da na finančnem trgu ne bo prišlo do nobenih težav ali motenj. Veliko občanov, med njimi so tudi posamezniki iz Gorice in drugih krajev v Italiji, skrbi, kaj se bo zgodilo z njihovimi bančnimi računi v tolarjih. V Združenju bank Slovenije zagotavljajo, da bo postopek pretvorbe potekal avtomatsko in brezplačno. V noči z 31. decembra 2006 na 1. januar 2007 bodo na vseh računih, ki se vodijo v tolarjih, najprej obračunane in pripisane obresti. Nato bo tako ugotovljeno končno stanje, preračunano v evre. Poslovanje z bančnimi računi bo od 1. januarja naslednjega leta potekalo izključno v skupni evropski valuti. Že od 15. decembra bodo poslovne banke prodajale začetne svežnje bankovcev, ki bodo vsebovali 44 kovancev v evrih. Njihova skupna vrednost bo 12,52 evra oz. 3000 tolarjev. V parlamentu so v razpravah o sprejemu posebnega zakona o uvedbi evra v Sloveniji opozorili na možne podražitve blaga in storitev. V gospodarsvu bodo stroški prilagajanja novi evropski valuti znašali kar milijardo evrov. Pojavlja se nevarnost zaokroževanja cen navzgor in tudi nevarnost, ki jo pomeni uvajanje navidezno novih izdelkov in storitev. Država ob prehodu na nov denar očitno nima zadostnega nadzora nad cenami, ki so v njeni pristojnosti. Dejstvo je namreč, da so se nekatere cene že prilagodile uvedbi evra. Večina gostincev v Sloveniji je na primer ceno jutranje kave že dvignila z 200 tolarjev na 240 tolarjev. Zaokrožili so na en evro, da ne bo treba vračati centov. Boje se, da se bodo takšne spremembe oz. zaokrožitve cen nadaljevale, zlasti pri izdelkih nižjega cenovnega razreda.

M.

Tik pred uvodbo evra

Petnajst let slovenskega tolarja

Slovenija je na pot denarne samostojnosti stopila 8. oktobra 1991, potem ko je skupščina Republike Slovenije sprejela zakon o denarni enoti RS, s katerim je uvedla lastno valuto - tolar, ter zakon o njeni uporabi, ki je določal, da je tolar edino zakonito plačilno sredstvo v slovenski državi. Sicer pa bo tolar z nami le še približno tri mesece, saj bo Slovenija s 1. januarjem 2007 kot prva novinka EU prevzela evro.

Ob denarni osamosvojitvi, ki je potekala v negotovih političnogospodarskih razmerah, so se najprej kot zakonito plačilno sredstvo na območju Slovenije uporabljali vrednostni boni. Zamenjava jugoslovanskih dinarjev za bone se je v vseh finančnih ustanovah po državi začela 9. oktobra 1991 in je trajala tri dni, razmerje med dinarji in boni pa je bilo v tem obdobju 1:1. Konec septembra 1992 je Banka Slovenije dala v obtok prve bankovce - oblikovalec slovenskega denarja je bil Miljenko Licul s sodelavci - v apoenih po 100, 500 in 1000 tolarjev. Bankovec za 10.000 tolarjev je bil izdan spomladi 1995. Januarja 1993 so se bankovcem pridružili še kovanci. Banka Slovenije je vrednostne bone po izdaji lastnega denarja postopno izločala iz gotovinskega obtoka.

Verodostojnost tolarja se je v letih denarne samostojnosti krepila. Že kmalu po polnopravni vključitvi v EU, natančneje 28. junija 2004, je Slovenija vstopila v evropski mehanizem menjalnih tečajev (ERM II) s ciljem, da z letom 2007 uvede evro. To ji je kot edini novinki v povezavi doslej tudi uspelo. Evropska komisija in Evropska centralna banka (ECB) sta 16. maja ocenili, da Slovenija izpolnjuje konvergenčna merila za uvedbo evra, postopek pa je bil s sprejemom pravnih podlag sklenjen 11. julija.

Slovenija bo 1. januarja 2007 tako postala 13. članica območja evra. Priprave na uvedbo evra so v državi v polnem zagonu. Slovenija bo novo valuto uvedla po načelu velikega poka, obdobje dvojnega obtoka gotovine - tolarske in evrske - pa bo trajalo od 1. do 14. januarja.

STA

NOVI GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Viale della Navigazione Interna, 40 - 35129 Padova PD, tel. 049 8073263 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, Korzo Verdi 51 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 7. novembra, ob 14. uri.

Ajdovščina postaja tudi univerzitetno mesto

Se bo univerza iz Nove Gorice preselila drugam?

Univerza v Novi Gorici je ob začetku novega akademskega leta 2006/2007 pridobila nove prostore v delu nekdanje vojašnice Srečka Kosovela v Ajdovščini. Občina Ajdovščina je prostore univerzi podarila, prispevala pa je tudi 90 milijonov tolarjev za obnovo in preureditev objekta. Tako so v Ajdovščini lahko pričeli delovati Fakulteta za aplikativno naravoslovje, Šola za vinogradništvo in vinarstvo, Laboratorij za epitaksijo in Center za raziskave atmosfere. Ajdovščina je z novimi pridobitvami dejansko začela postajati tudi univerzitetno mesto.

Predsednik univerze prof. dr. Danilo Zavrtanik pa je ob začetku novega akademskega leta zelo kritično ocenil odnos in ravnanje mestne občine Nova Gorica do tega visokošolskega zavoda. Dejal je, "da občina ni storila praktično ničesar za zagotovitev infrastrukture za potrebe visokega šolstva. Občinska oblast si je na tem področju zagotovo prislužila veliko črno piko. Že prejšnji župan je podpisal pogodbo o gradnji študentskega doma s približno sto posteljami, a sklep nikoli ni bil uresničen. Dejstvo je, da tudi univerzitetnega naselja (tako imenovanega kampusa) ni kje graditi. Prostorska študija, ki je univerzo umestila v center mesta, na območje imenovana Ščedne, sploh ni prišla do mestnega sveta."

Danilo Zavrtanik je spričo takšnega odnosa mestne občine in njenih potreb omenil celo možnost, da bi se Univerza iz Nove Gorice preselila drugam. Sedanji župan in kandidat za novega župana Mirko Brulc pa je medtem zagotovil, da bodo v primeru njegove ponovne izvolitve v Novi Gorici v naslednjih štirih letih zgradili univerzitetno središče.

Koncert v Kopru

Siddharta nas je prepričala!

Ravnokar je po Sloveniji tura skupine Siddharta. To je slovenska rockovska skupina, ki že od leta 1995 igra lastno glasbo. Sestavlja jo šest članov: Tomi Meglič (vokal, kitara), Primož Benko (kitara, spremljevalni vokal), Jani Hace (bas), Tomaž Okroglič Rous (klaviature), Cene Resnik (saksofon) in Boštjan Meglič (bobni). Njihova popularnost se iz leta v leto veča; njihov album Nord je bil prodan v 7000 izvodih. In edini, ki so ta rekord v Sloveniji presegli, so bili Irci U2. Znani pa niso le na domačih tleh, tudi v tujini dosegajo priznane uspehe: v Lizboni je MTV Adria med najboljše evropske glasbene skupine uvrstila tudi Siddharto.

Kakšna je sploh njihova glasba? Težko jo je definirati in jo postaviti v točno določen predalček glasbenih zvrsti. Siddharta so bili vedno inovativni in domiselni. Vedno tiči v ozadju zgodba in vsaka pesem pripoveduje svojo. Vsaka obenem odraža neko edinstvenost in originalnost, ki jih označuje in onemogoča primerjavo s katerokoli drugo skupino. Takšna je tudi nova plošča, Petrolea, ki so jo predstavili 20. oktobra v Kopru in je v polni meri izrazila kreativnost, njihovo značilno lastnost. V več kot dveurnem nastopu jim je uspelo poslušalce popolnoma popeljati v svoj svet ritma in melodije. Dvorana se je za koncert napolnila z mladimi in manj mladimi, ki so se navdušeno predali njihovim notam. Prednost so seveda imele nove pesmi, kot so na primer Plastika, Male roke, Homo Carnula, Neznano, Domine in druge. Nismo pa pogrešali niti njihovih največjih uspešnic, ki jih je vsa dvorana pela na ves glas. To so Samo edini, Od višine se zvrti, to je priredba Kreslinove pesmi, Pot v X in Na soncu. Gre pravzaprav za stebre slovenske rock glasbe, katere je prav gotovo vsak ali skoraj vsak že kdaj slišal.

Tudi po koncertu so nas člani skupine prijetno presenetili. Oboževalcem, ki so jih počakali, so dali možnost za avtograme, slike in pogovor. S tem so prav res izkazali svojo prijaznost in razpoložljivost. Njihova profesionalnost, kot je bilo razvidno, ni prisotna le na odru...

Petrolea je kreacija, ki še enkrat dokazuje Siddhartino premoč v kolektivnem ustvarjalnem izražanju. Z njo še vedno ohranja vlogo ene najbolj nepovostno video produkcijo, ki jo zaznamuje prvi videospot za skladbo Plastika, ki se je julija letos uvrstila na lestvico World Chat Express in na devetem mestu zastopala Slovenijo.

Kdor si želi na koncert, je še vedno čas. Njihova tura je šele na začetku. Igrali bodo še v Velenju 17.11.2006, v Kranju 24.11.2006, v Novem mestu 1.12.2006 in končali v Murski Soboti 2.12.2006. Torej so možnosti za spoznavanje skupine Siddharta še vedno odprte. In kdor se bo skušal poglobiti ne le v zvok, pač pa tudi v besedila, bo opazil, da so neverjetno daleč od banalnosti, ki vedno bolj prevladuje v sodobni glasbi.

Tanja Zorzut

ČLOVEK JE PRISTAL NA LUNI? DA, DA, NEDVOMNO...

Finančna odvajala

Finančni zakon... zelo dobro odvajalno sredstvo, kajne??? Že ob omembi besedne zveze državni proračun marsikomu začenja želodec nevarno ropotati. Pa zakaj? Zaradi težkih matematičnih računov? No, že res, da matematiki radi odvajajo, a to nima nobene zveze z nenadnimi trebušnimi motnjami. Finančnega zakona nihče ne razume. Je pa potreben, ker ureja fiskalno politiko celotne države. Zaradi prepletenosti posameznih državnih ekonomij (enkraten primer je seveda EU) in zaradi njenega veličanstva, gospe Globalizacije, je danes fiskalna politika še toliko pomembnejša. Nekoč je bilo lažje: če je ekonomija šla rakom žvižgat, si lahko nekoliko razvrednotil državno valuto, gospodarstvu je bilo zaradi manjše vrednosti valute začasno laže ponovno zavrteti državno ekonomsko mašinerijo, inflacija pa je rasla. No, pa se spomnimo, kako je v začetku devetdesetih nemška marka pridobila dobrih 50% proti italijanski liri.

Proti letošnjemu finančnemu zakonu se vsi zaganjajo. Gre za dolgoletni običaj. Pravijo, da Prodi in Padoa Schioppa zategujeta pas. Na dan prihajajo vse ostrejša nasprotovanja tudi s strani partnerjev. Celo Veltroni in Cofferati, župana v Rimu in Bologni ter levičarja kot se šika, sta izrazila svoje nezadovoljstvo s finančnim zakonom, češ da se režejo sredstva, namenjena posameznim občinam.

Sta torej Prodi in Padoa Schioppa popolnoma zgrešila smer, ki jo kaže italijanski ekonomski kompas? No, zadeve je treba gledati širše. Dejstvo je, da se je Italija v zadnjih letih polževo vlekla naprej z ničodstotno ekonomsko rastjo. Dejstvo je tudi, da je v zadnjem letu Italija prekoračila mejo 4% v razmerju med deficitom in BDP-jem. Italija se v zadnjem mandatu Maastrichtskih parametrov za stabilno evroekonomijo očitno ni držala. Berlusconijeva fiskalna politka v tem ni bila uspešna.

Berlusconi in Tremonti sta se namreč odločila ekonomsko politiko utemeljiti podobno, kot je to storil Reagan v osemdesetih, gre za radikalno liberalen princip, ki pa se je v Italiji v številnih točkah izjalovil. Reaganov recept je bil: znižanje davkov (predvsem za bogatejše sloje in podjetnike) pomeni večje vlaganje podjetnikov samih v produktivne dejavnosti. Vlada in država v čimvečji meri izstopita iz gospodarstva in prepustita glavno besedo podjetnikom. Posledica vsega tega: veliki podjetniki naj bi z investicijami na novo zagnali ekonomijo, razširili bi svojo dejavnost in tako ustvarili nova delovna mesta (ergo zmanjšali brezposelnost). In navsezadnje bi tako narasel tudi BDP. Reaganu ta načrt ni ravno uspel, za sabo je pustil veliko finančno luknjo v državni blagajni. Tudi Berlusconiju ni uspel ta načrt. Poglejmo zakaj. Prva postavka, davki. Berlusconi jih kljub geslu "Manj davkov za vse" bistveno ni zmanjšal in nasprotno z vsakoletnimi odpustki utajevalcem spodbujal delo na črno. Druga postavka, vlaganje podjetnikov v razvoj države. V Berlusconijevem mandatu je nekaj prvorazrednih italijanskih firm tonilo v dolgovih in krizah. Tak primer je Fiat, ki si je po večletni krizi opomogla komaj v zadnjem letu. Tretja postavka, zaposlovanje. Prav zaradi Fiata so številni delavci obremenjevali dopolnilne blagajne in ostajali brez dela. Poleg tega je strmoglavo narasel trg nestalnih zaposlitev. Četrta postavka, rast BDP-ja. V zadnjih letih ni nikoli presegla 1%.

Z zadnjimi volitvami si je možnost igračkanja z državno ekonomijo priboril Prodi. Opustil je Reaganove teorije. Začel je govoriti o ponovnem polnem zadovoljevanju vseh evropskih kriterijev. V kratkem bomo obljube lahko preverjali...

...ekonomski poskus se nadaljuje.

Andrej Černic

S 1. strani

Izvolite...

Včasih, ko vidim trgovska središča, ki tudi v naši prelepi Sloveniji rasejo kot gobe po dežju (joj, ampak res dva milijona ljudi toliko nakupuje??!!), se sprašujem, ali bo tudi ta naša prelepa dežela kmalu podobna Furlanski nižini. Tam se voziš nekje iz Gradišča do Vidma in še dlje proti goram, pa si popolnoma izgubljen v pragozdu trgovin. Pa niti enega samega drevesa ne vidiš! Spominjam se, da je neka starejša gospa, nekje s Krasa doma, potovala v Videm. Joj, je rekla, sam samcat cement, pa sonce, ki je neusmiljeno grelo, in trgovine, velike, ki so sredi asfalta prežale nate, kot bi te hotele pogoltniti. Končno je zagledala nekaj zelenega, gozdič z drevesi, lepimi cedrami, cipresami in lovorji. Bila je srečna in zaželela si je, da bi se ustavila in si za nekaj minut odpočila. Pa je spoznala, da ni gozdič, temveč pokopališče, edini kotiček v brezmejni nižini, kjer je raslo prgišče zelenja. Ali je naš življenjski tempo res tak, da moramo počakati na smrt, da lahko ležemo v senco drevesa in si spočijemo dušo?

Vse kaže, da je ta edina resnica. Saj sloni naš svet, ta svet, ki postaja globalno enak in globalno žalosten, na ekonomiji potrošništva. Ljudje morajo čim več proizvajati in čim več kupovati, še najboljše je, če dobrine proizvajajo majhni afriški in kitajski otroci, ki jih praktično ni treba plačevati. Potem iste dobrine nekdo prinese k nam, v Evropo ali v Ameriko in ljudje, ki so bolje plačani in več zaslužijo, zanje tudi veliko, veliko več plačajo. In ta nekdo, ki te dobrine prinaša in proizvaja, veliko jih je in največkrat jim ne vemo niti imena, postane ob delu majhnih otrok in naši veliki, veliki želji po nakupovanju, izredno bogat. Tako bogat, kot so bili nekoč princi v pravljicah. A to ni pravljica, ampak žalostna resnica, ki stoji za plakati, tistimi, ki se smejijo na stenah in obljubljajo lepa, bogata nakupovalna središča.

PD ŠTANDREŽ Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin

Nema ali jezikava ženska, katera je boljša?

V mrzlem jesenskem popoldnevu, v nedeljo, 5. novembra, so se častilci muze Talije prav radi zatekli v župnijsko dvorano Anton Gregorčič v Štandrežu, kjer so si ogledali drugo predstavo letošnjega abonmaja ljubiteljskih gledaliških skupin Štandrež 2006. Žal je iz programa zaradi bolezni izpadlo napovedano gostovanje DPD Svoboda Loška Dolina iz Starega Trga. Skupina bi morala predstaviti komedijo Raya Cooneya Pokvarjeno. Zadnji trenutek so po posredovanju neutrudnih članov dramskega odseka PD Štandrež vskočili na njeno mesto člani dramske skupine Kulturnega društva Franc Zgonik iz Branika. Okrog sto gledalcev je v režiji Staneta Lebana, upokojenega igralca SNG Nova Gorica, spremljalo komedijski splet pod naslovom Kadar se ženski jezik ne suče. Hrvaški pisatelj Vojmil Rabadan (1909-1988) je duhovito besedilo napisal na podlagi francoske farse iz XVI. stoletja in jo odel v mediteransko živost, ki pa je ni docela izrabil režiser Leban, kljub dobro nastavljenemu prologu, ki mu je bila učinkovita in sproščena izvajalka Mojca Janežič. Igri v treh dejanjih s klasičnim zapletom in pričakovanim srečnim razpletom o nemi in nato po milosti sv. Eulalije še preveč zgovorni mladi ženski je vsekakor manjkala dinamična vzmet, ki bi pospešila prepočasen ritem predstave. Slednja vsebuje veliko komičnih trenutkov, situacij in bistrih misli, pa tudi naniza vrsto človeških grehov in napak, ki so bili v vseh časih neizčrpna snov za ujedljive komediografe, vselej ostre opazovalce človeških slabosti in družbenih hib.

Vsekakor so se Janko Krajnčič, Marinka Lisjak, Jasna Besednjak, Anton Benko in David Ličen potrudili, saj so gladko obvladali tekst in skušali orisati značajske poteze svojih likov, ki so se gibali v stilnih kostumih in, po zamisli Staneta Lebana, na realistično natrpanem prizorišču.

Igralcem gre seveda zahvala za ta nepričakovani vskok v abonmajski spored, ki bo prihodnjič – v nedeljo, 26. novembra, – postregel s komedijo Antona Ingoliča Krapi v izvedbi Amaterskega gledališkega društva Kontrada Kanal v režiji dolgoletnega umetniškega spremljevalca Staneta Lebana. Štandreški abonenti pa si bodo že prihodnjo nedeljo, 12. novembra, brezplačno – s kuponom, ki so ga prejeli – ogledali v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica predstavo Mira Gravana Šoferji v politiki, ki jo bo izvajalo KD Ivan Kaučič Ljutomer v sklopu abonmaja ljubiteljskih dramskih skupin Nedeljska gledališka srečanja. Ta abonma ljubiteljskih predstav že nekaj let zapored prirejata Zveza kulturnih društev Nova Gorica in SNG Nova Gorica.

Ker bo kmalu sv. Martin »iz mošta naredil vin«, so člani PD Štandrež po nedeljski predstavi povabili gledalce, ki so rade volje sprejeli vabilo, na zlatopečeni kostanj in novo vino, dar vinogradnika, občinskega svetnika in ne nazadnje zvestega obiskovalca naših dvoran, Silvestra Primožiča z Oslavja. Vsi, ki smo bili deležni sladke kapljice in v mrzlem večeru zelo dobrodošlega toplega kostanja, se zahvaljujemo postrežljivim gostiteljem.

IK

Bakhantke v Gorici

Različni odmevi ob začetku nove sezone

V soboto, 4. novembra, se je tudi v Gorici začela gledališka sezona, ki jo prirejajo Slovensko stalno gledališče, Kulturni dom Gorica in Kulturni center Lojze Bratuž. Prva predstava je bila izjemoma v goriškem gledališču Verdi za združene abonmaje, tudi za red T z italijanskimi nadnapisi. Na uvodnem abonmajskem večeru si je številna publika ogledala antično tragedijo Bakhantke slavnega grškega tragika Evripida. Pretresljiva vsebina o pogubi, ki zadene meščane Teb, ker njihov kralj Pentej skuša z vsemi močmi preprečiti čaščenje boga Dioniza, ne priznavajoč ga kot Zevsovega sina, se je izrisala v koprodukcijski uprizoritvi SSG in SNG Nova Gorica. Igralci in pevci so v režijski zamisli Vita Tauferja in ob mojstrsko zloženi glasbi Saše Lošića, s katero so se skladno zlivali stihi v starogrškem jeziku, izoblikovali veliko predstavo, mednarodnega zamaha, kot je že dolgo nismo videli v abonmajski sezoni SSG. Gledalci so po dolgem, skandiranem ploskanju večinoma zadovoljni odhajali iz dvorane in poudarjali velik doprinos Lošićeve glasbe in zbora Bakhantk, ki ga je zavzeto, z realizmom, hkrati pa kot v ekstatičnem vzhičenju izoblikovalo trinajst igralk in pevk. Skoraj vsi so si bili edini, da je to res enkratna predstava, ki prevzame zaradi svoje vsebinske sporočilnosti, spretno in posrečeno stkane glasbe, pa tudi vizualne podobe. Nekateri so, po prebranih kritikah, pričakovali, da jim bo predstava nudila več emocij, redkokdo pa se je negativno izrazil o njej.

Tudi višješolci, za katere so Bakhantke uprizorili isti dan zjutraj, so imeli o predstavi različna mnenja in izrazili raznovrstne kritike. Nekaterim se je kljub zahtevni vsebini zdela zelo dobra in zanimiva, drugi pa so imeli do nje odklonilne občutke. Na vse pa je gotovo naredila globok vtis in sprožila marsikatero razmišljanje in asociacije z današnjim časom. Mlada in odrasla publika je imela priložnost se srečati z nekaterimi ustvarjalci predstave in zaradi tega bolje spremljati celoto. Višješolci so imeli tako srečanje v četrtek, 2. t.m.,v jutranjih urah v šolskem središču, odrasli gledalci pa popoldne v prostorih Feiglove knjižnice v Gorici.

IK

Komentar

Za uspehi stoji težaško delo športnih delavcev

Kdor je doslej kdaj pa kdaj pokukal v našo tedensko športno rubriko, je najbrž opazil, da je pisanje namenjeno v prvi vrsti domačemu športu. Že pred nekaj tedni smo obljubili, da se bomo v enem od srečanj posvetili figuri športnega delavca ali odbornika, človeku, ki igra odločilno vlogo v našem pretežno ljubiteljskem zamejskem telesnokulturnem okolju.

Foto Kroma

Ko stopimo na katero od športnih prizorišč, ga takoj spoznamo. Čeprav se k temu "poklicu" približujejo tudi mlajši (tekmovalci, trenerji ipd.), je žal res, da v društvih "delajo vedno eni in isti", kot dotični tudi vedno tarnajo. Posel športnega delavca je težaško delo, saj ta opravlja večkrat nehvaležne naloge in povrh tega deluje navadno v senci. Kaka nagrada, ki bi posebej izpostavila odbornikovo osebnost, pride - če pride - mogoče enkrat v življenju.

Zadolžitve v odborih športnih klubov so najrazličnejše. Od bolj intelektualnih (iskanje pokroviteljev, stiki z ustanovami in mediji, urejevanje finančnih in fiskalnih obveznosti, tajniško delo, odnosi s tekmovalci, starši in trenerji itd.) do takih, ki zahtevajo fizično delo (popravila - v društvenih prostorih, na sedežu, v telovadnicah - prevozi, čiščenje, pospravljanje). Delovanje znotraj društva zahteva čas (skoraj vsakdanjo obveznost) in navsezadnje tudi stroške, vsaj potne. Delo je namreč - in tu v zamejskem športu bržkone ni izjeme - čisto prostovoljno, odšteti pa je treba, če ne drugo, denar za bencin in kak droben izdatek.

Kdor pomaga v društvu, je običajno navdušenec, zanesenjak, navijač. Zato mu delo v korist domače mladine ni v breme, zanjo bi celo naredil vse. Zadoščenja mu dajejo večji ali manjši uspehi na tekmovališčih, prijetne urice v družbi, lepi medsebojni odnosi, pa tudi pohvalne besede ali članki, kakršen je lahko ta. Torej, prvenstveno gre za navezanost človeka na neko geografsko enoto, na neko skupino ljudi, na neko ime, na neko stavbo, na neko idejo. Taki ljudje obstajajo tudi na drugih področjih, kot je na primer kultura, in jim moramo priznavati ravno tako veliko vrednost in dostojanstvo.

Omenjena je bila navezanost na nekaj. Pri nas se veliko govori o združevanju v športu, o sodelovanju, racionalizaciji. Vse lepo in prav. Toda te niti naj bi pletli možje, ki vsak dan delajo v društvih, se pravi možje in žene, o katerih teče tokrat beseda. Veste, katera je ena od ovir pri tem?

Športni delavec iz Komna (čisto za primer) rad dela in se trudi za to, kar je vaško, kar je domače, kar čuti za svoje, kar je pomagal zgraditi ali sooblikovati. Če mu skušajo vsiliti združitev z Gorjanskim (vedno na primer) in mu predlagajo delo pri skupni ekipi "Gorjamen", se vsi ne bodo odzvali na enak način. Za delo za "svoje" je bil mogoče nekdo bolj motiviran, za soseda (pa čeprav za skupno dobrobit) pa ne toliko. Vprašajte katerega od odbornikov kjerkoli, marsikdo razmišlja tako. Pravite, da je tako mišljenje nazadnjaško ali da je to čisto vrtičkarstvo? Mogoče imate prav, toda mnenj in čustev ljudi, ki leta in leta delajo prostovoljno in požrtvovalno po naših društvih in ustanovah, preprosto ne moremo prezreti. Lahko se z njimi ne strinjamo, spoštovati in upoštevati pa jih moramo.

Še nekaj, kar drži skupaj odbore in lahko blagodejno vpliva na njihovo uspešno poslovanje, je prijateljstvo med športnimi delavci, družba. Ekipo na igrišču sestavljajo bolj ali manj vrstniki s podobnimi nagnjenji in zanimanji, podobno pa je z ekipo v sejni sobi, če je uigrana in usklajena. Privabljanje mladih v vodilne kadre je težko tudi zaradi tega, ker jih umetno postaviš ob stran ljudem, ki pripadajo čisto drugačni generaciji. Ob tolikih obveznostih in stranpoteh pa je malo verjetno - naša društva nam to v bistvu potrjujejo -, da bi se zbrala dovolj velika skupina mlajših, ki bi prevzeli stvar v roke in bi jim starejši prepustili "stolček".

HC

NOGOMET
Elitna liga: Juventina - Tricesimo 1:1, Sevegliano - Vesna 2:0.
Promocijska liga: Kras Koimpex - Sangiorgina 2:0.
1.amaterska liga: San Lorenzo - Primorje Interland 0:0, Turriaco - Primorec 3:0.
2.amaterska liga: Zarja/Gaja - Torre 2:0, Azzurra - Breg 3:0, Chiarbola - Sovodnje 0:2.
KOŠARKA
C liga: Virtus Videm - Jadran Mark 61:69, Pallacanestro Padova - Bor Radenska 64:37.
D liga: San Vito - Breg 86:78, Kontovel - Perteole 62:69, Villesse - Sokol Ca' d'oro 62:63.
ODBOJKA
Moška B2 liga: Venezia - Sloga 3:0.
Moška C liga: Buia - Val Imsa 2:3, Soča Zadružna banka Doberdob Sovodnje - Ferro Alluminio 0:3.
Ženska D liga: Bor/Breg Kmečka banka - Cormons 3:1, Sloga List - Fiume Veneto 3:0.
Moška D liga: Rigutti - Olympia Tmedia 0:3, Naš Prapor - Reana 3:1.
BALINANJE
Moška ekipna B liga: Gaja - Sanmartinese 10:8.

Razmišljanje

Zakaj molčimo?

Tako smo brali v prejšnji številki Vestnika.

Potem ko se je usul plaz polemik in nasprotovanj v določenem delu muslimanskega sveta nad papeževimi besedami oziroma citatom, ki ga je uporabil, so katoličani večinoma skušali razlagati, opravičiti, omiliti, kar se je zgodilo. In Vestnik se sprašuje, zakaj molčimo ...

Te dni sem se peljal z otrokoma z mestnim avtobusom. V njem je bila tudi skupina petih srednješolcev, ki so bili precej glasni. Delali so se norca iz nekaterih pesmi, potem pa tudi iz molitev Zdrava Marija in Oče naš.

Nihče ni rekel nič. In Vestnik se sprašuje, zakaj molčimo ...

Te dni se v nekaterih vrtcih ponavlja "praznovanje" Halloweena. Medtem ko so v določenem vrtcu klonili pred izjavo ene muslimanske družine, da jih postavitev jaslic v božičnem času žali, tri leta niso postavili jaslic. Zaradi ene družine. Jaz sem izrazil nasprotovanje do praznovanja Halloweena, a moj ugovor seveda ni zalegel. In Vestnik se sprašuje, zakaj molčimo ...

Tudi jaz se sprašujem, zakaj molčimo. No, hitro najdemo izgovore ali razlage: za sv. očeta, da bi moral bolje pomisliti prej.

Za mladino v avtobusu, da se ne morem spustiti v diskusijo ali kreganje z živahno skupino mladih v prisotnosti svojih manj kot sedem let starih otrok. Prepričan sem tudi, da bi me kak odrasel potnik opomnil, kaj se vmešavam, ko vendar živimo v svobodni državi, kjer vlada svobodno izražanje. Spraševal sem se, kaj bi se zgodilo, če bi se javno norčevali iz kakšne muslimanske molitve.

Vrtcu sem posredoval, kar so nekateri, veliko pametnejši od mene, napisali o Halloweenu oziroma, kako je predvečer Vseh svetih danes potrošniško in nevzgojno iznakažen, vendar brezuspešno. Zato mi preostaja samo eno: da otroka tisti dan ne pošljem v vrtec. Hvaležen sem, da to možnost imam, kajti ne vsi, ki bi mogoče radi, si tega ne morejo privoščiti. Ampak tudi to je neke vrste molk. Naj še dodam, da sem moral podpisati izjavo o želji, da mojemu otroku posredujejo nekatere osnove katoliške vere, nihče pa me ni ne vprašal, če se strinjam s praznovanjem Halloweena. Nekateri so tudi mnenja, da "če se otrokom to pravilno razloži, ni problemov". Mogoče sem nazadnjaški ali nesposoben, a ne uspe mi povezati maškerado s spoštljivim in tihim soočanjem z našimi rajnimi, ne uspe mi povezati izdolbene buče z večno lučjo na grobovih naših dragih pokojnih, ne uspe mi povezati duhce in čarovnice s Svetim duhom in svetniki.

Po mojem prepričanju se je treba soočati tako s Halloweenom kot z drugimi "fenomeni" našega časa. Pravilno razložiti našim otrokom, kaj je v skladu z našo vero in našim prepričanjem, kaj je v skladu z zdravim telesnim in duhovnim življenjem, kaj je "dobro" in kaj je "slabo", je vsak dan znova velik izziv za starše in seveda tudi za vzgojitelje. Pravilno razlagati korenine pojavov, kakršen je npr. Halloween, in raznih tradicij, je izredno zahtevno, a neizbežno. Vendar pravilna razlaga ne more biti v tem, da iščemo izgovorov, zato da dopustimo, da naši otroci "praznujejo" Halloween.

Zakaj torej molčimo? Morda zato, ker so nas tako učili? Ali to odgovarja Jezusovim priporočilom, "če te kdo udari po desnem licu, mu ponudi še drugo"? Morda se moramo tega molka otresti, kot se otresemo prahu s čevljev, morda se moramo priučiti večjega spoštovanja do samih sebe in do naše vere.

Danes naša hčerka ne bo šla v vrtec, ker tam "praznujejo" Halloween.

Najbolj me je pri tem razveselilo, da je za to prosila ona sama.

Igor P. Merku'

Peš po Korziki (26)

Med morjem in gorami

V sobi, ki nama jo je namenila, je še vse dišalo po novem. Na novo je bila prepleskana, zavese so bile nove, pa pogradi, stoli in nočne omarice tudi. Stranišče in kopalnica sta bila skoraj sterilno čista. Zakon!

"Pred nama je v tej sobi, na teh pogradih prespalo maksimalno dvajset pohodnikov," sem ugotavljal in bil zelo zadovoljen.

"Bosta samo prespala, ali sta za polpenzion?" naju je vprašala oskrbnica, ko nama je v francoščini s primesmi italijanščine razložila hišni red.

"Polpenzion bi bil super, a oba sva vegetarijanca," sem jo opozoril. Malo je pomolčala, na hitro premislila, potem pa rekla:

"Bomo že nekako poskrbeli za to, da ne bosta lačna. Na večerjo lahko prideta med osmo in deveto zvečer. Postregli vama jo bomo v baru, od koder sta prišla sem. Saj bosta znala priti do tja, a ne?"

"Ja, brez skrbi. Najlepša hvala."

Ko sva ostala sama, je bilo najprej na vrsti tuširanje. Sledilo je pranje cunj. Po zaključku nujnih opravil pa sva skupaj legla na zgornji pograd in si privoščila pozno popoldansko siesto, ki sva si jo po združitvi dveh etap v eno še kako zaslužila.

Do večerje sva bila že pošteno lačna in na vratih bara, kjer sva bila ob prihodu tako negostoljubno sprejeta, sva se mešanih občutkov prikazala že nekaj minut po osmih zvečer. Zoprne matere hvala Bogu ni bilo. Pričakala naju je nasmejana oskrbnica zavetišča in nama pomignila, naj sedeva k že pripravljeni mizi v kotu sobe, kjer sta naju čakala dva pogrinjka.

Notranjost bara ni bila po najinem okusu. Stene so bile zabasane z lovskimi trofejami, med katerimi so prevladovale glave divjih prašičev. Tudi četverica starejših domačinov, ki so pri sosednji, edini še zasedeni mizi v baru igrali neko monopoliju podobno igro, je pričala o tem, da sva pristala v svetu, kjer je vsak moški, ki kaj šteje, lovec. Vsak možakar je imel na sebi vsaj kos lovskega oziroma vojaškega oblačila.

Oskrbnica je na mizo prinesla pladenj z nekaj koščki paradižnika in sira ter s peščico za lešnik velikih domačih oliv. Ker je, potem ko sva že zdavnaj pojedla in komaj čakala na novo "portado", dolgo ni bilo na spregled, sva se že resno zbala, da je to to. Da je bila to vegetarijanska večerja. Sprijaznila sva se že s tem, da bova šla pač s praznima želodcema spat oziroma, da bova v sobi uničila tistih nekaj keksov in "musli" tablic, ki sem jih tovoril s sabo, in da nama bo ostala Serriera v slabem spominu. A potem so se kuhinjska vrata vendarle odprla in dobila sva še porcijo makaronov s paradižnikovo omako, pa polno skledo pečenega krompirja in zvrhan krožnik neke druge vrste sira, bolj močnega in dimljenega. Očitno je bilo, da sva s svojim vegetarijanstvom v svetu mesojedcev in divjačine poskrbela za majhno paniko. V želji, da bi naju zadovoljili, so dali vse od sebe. Hrana je bila okusna in zelo domača, tako da sva bila na koncu srečna, zadovoljna in sita.

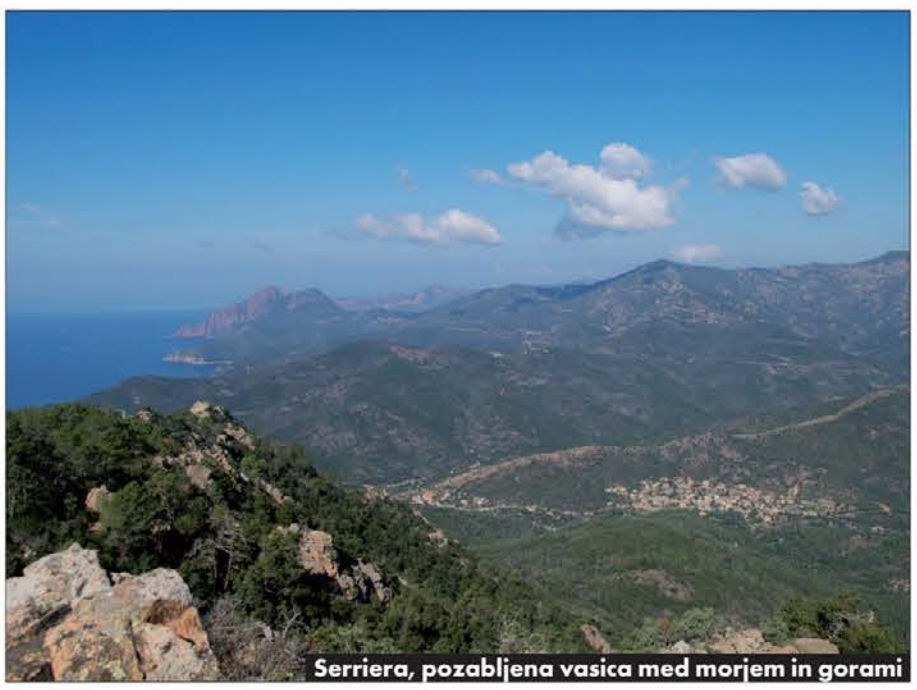
Serriera, pozabljena vasica med morjem in gorami

Po večerji sva se še malo sprehodila po vasi, ki je imela, ujeta v temo, še izrazitejši pridih starodavnosti. Če bi takrat mimo prijezdil osamljeni vitez, bi se mi ne zdelo prav nič čudno in zgrešeno.

"Ne morem verjeti, v kakšnem miru, kako povsem drugače živijo ti ljudje," sem rekel Jani, ki je radovedno kukala skozi okna in odprta vhodna vrata kamnitih stanovanjskih hiš, katerih notranjost je bila podobna tisti v vse bolj redkih, zakotnih, od Boga pozabljenih domačijah kje visoko v zgornjem Posočju. Serriera je bila res čudna. Občutek sem imel, da se v zraku ves čas mešata neka pozitivna in čista, pa tudi zlovešča in temna energija, pred katero sva se kmalu umaknila na varno v svojo sobico, ki je dišala po sveži barvi in modernih časih.

/ dalje
Nace Novak